

TECHNICKÁ UNIVERZITA V LIBERCI
Fakulta přírodovědně-humanitní
a pedagogická

Časopis Od Ještěda k Troskám v letech 1935-1938/1947-1948

Bakalářská práce

Studijní program: B7507 – Specializace v pedagogice
Studijní obory: 6107R023 – Humanitní studia se zaměřením na vzdělávání
7105R056 – Historie se zaměřením na vzdělávání

Autor práce: **Martina Vondráčková**
Vedoucí práce: PhDr. Milan Svoboda, Ph.D.

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Martina Kučerová**
Osobní číslo: **P10000365**
Studijní program: **B7507 Specializace v pedagogice**
Studijní obory: **Humanitní studia se zaměřením na vzdělávání
Historie se zaměřením na vzdělávání**
Název tématu: **Časopis Od Ještěda k Troskám v letech 1935-1938/1947-1948**
Zadávající katedra: **Katedra historie**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Studentka analyzuje a komparuje ročníky vlastivědného periodika z let 1935-1938 a obnovené verze z let 1947/1948 s ohledem na autorství textů, námětovou skladbu příspěvků, jejich kvalitativní úroveň v dobovém kulturním i politickém kontextu. Cílem bude též identifikace jednotlivých přispěvatelů a stanovení jejich badatelských zájmů. Studentka se zaměří na pozornost, již věnovali českým autorům z OJKT němečtí badatelé v sudetoněmecké regionální historické produkci periodické (MVHJI, MVNEC). Komparuje četnost témat historických a přírodovědných v OJKT; u historických určí četnost dle periodizačních období a množství námětů. K lepší orientaci v periodiku studentka vypracuje rejstříky místní a jmenné.

Rozsah grafických prací:

Rozsah pracovní zprávy:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

- J. Hanzal, Josef Pekař život a dílo, Praha 2002
M. Havelka, Dějiny a smysl, Praha 2001
H. Kábová - K. Bílek (edd.), Josef Pekař a J. V. Šimák - edice vzájemné korespondence, in: Z Českého ráje a Podkrkonoší 20, Semily 2007, s. 113-210
Z. Kalista, Cesty historikova myšlení, Praha 2002
Z. Kárník, České země první republiky I-III, Praha 2000-2003
J. Křen, Historické proměny češství, Praha 1992
K. Kučera, Historie a historici, Praha 1992
F. Kutnar - J. Marek, Přehledné dějiny českého a slovenského dějepisectví, Praha 1997
J. Marek, O historismu a dějepisectví, Praha 1992
Regionalgeschichte in Europa, Paderborn 2000
J. Pekař a české dějiny 15.-18. století, Semily 1994
M. Řepa, Poetika českého dějepisectví, Praha 2006
J. V. Šimák a poslání regionální historiografie v dnešní době, Semily 1996
J. Tomeš a kol., Český biografický slovník XX. století, 1-3, Praha 1999

Prameny:

Literární archiv PNP Praha,
pozůstalosti; Archiv AV ČR Praha, fond pozůstalost J. V. Šimák;
Archiv Národního muzea Praha; Od Ještěda k Troskám 1935-1938, 1947/1948

Vedoucí bakalářské práce:

PhDr. Milan Svoboda, Ph.D.

Katedra historie

Datum zadání bakalářské práce:

19. dubna 2013

Termín odevzdání bakalářské práce:

25. dubna 2014

doc. RNDr. Miroslav Brzezina, CSc.
děkan

L.S.

PhDr. Jaroslav Pažout, Ph.D.
vedoucí katedry

V Liberci dne 19. dubna 2013

Prohlášení

Byla jsem seznámena s tím, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, zejména § 60 – školní dílo.

Beru na vědomí, že Technická univerzita v Liberci (TUL) nezasahuje do mých autorských práv užitím mé bakalářské práce pro vnitřní potřebu TUL.

Užiji-li bakalářskou práci nebo poskytnu-li licenci k jejímu využití, jsem si vědoma povinnosti informovat o této skutečnosti TUL; v tomto případě má TUL právo ode mne požadovat úhradu nákladů, které vynaložila na vytvoření díla, až do jejich skutečné výše.

Bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně s použitím uvedené literatury a na základě konzultací s vedoucím mé bakalářské práce a konzultantem.

Současně čestně prohlašuji, že tištěná verze práce se shoduje s elektronickou verzí, vloženou do IS STAG.

Datum:

Podpis:

Poděkování

Ráda bych tímto poděkovala PhDr. Milanu Svobodovi, Ph.D., za poskytnuté materiály, které byly v bakalářské práci použity, za trpělivý přístup a cenné rady. Také bych chtěla poděkovat svým rodičům, kteří se mnou měli velkou trpělivost, a svému manželovi, který mi byl velkou oporou, když jsem práci psala po nocích.

Anotace

Cílem bakalářské práce je analýza pěti ročníků vlastivědného sborníku *Od Ještěda k Troskám* z období 1935–1938 a po poválečném obnovení ročníku 1947–1948. Zaměřena je na obsah textů a autory příspěvků. K vizualizaci výsledků jsou připojeny grafy. Pro lepší orientaci obsahuje práce rejstřík autorů se soupisem jejich příspěvků, místní a jmenný rejstřík. Blíže se zaměřuje na Místopisné paměti Českodubská. Dále porovnává ročníky předválečné a poválečné, a to především obsahově.

Klíčová slova

Od Ještěda k Troskám, Vlastivědná příloha *Strážce severu*, vlastivědný sborník, regionální historie

Abstract

The aim of the bachelor thesis is to analyze the five years of the homeland periodical "Od Ještěda k Troskám" from the period 1935–1938 and after the post-war renewal of the year 1947–1948. It is focused on the content of the articles and the authors of the papers. Graphs are attached to visualize results. For better orientation, the work includes a register of authors with a list of their contributions, a local and a name index. It focuses more closely on the "Místopisné paměti Českodubská". It also compares pre-war and post-war years, especially in content.

Key words

Od Ještěda k Troskám, Vlastivědná příloha Stráže severu, regional historical collection, regional history

Obsah

Obsah.....	7
Seznam grafů.....	8
Seznam zkratk a symbolů.....	9
1 Úvod.....	10
2 Obsah časopisu – anotace k článkům.....	11
2.1 1934–1935 (13. ročník).....	12
2.2 1935–1936 (14. ročník).....	21
2.3 1936–1937 (15. ročník).....	35
2.4 1937–1938 (16. ročník).....	50
2.5 1947–1948 (1. ročník).....	68
2.6. Vlastivědná příloha Stráže severu.....	77
3 O autorech.....	80
3.1 Rozdělení autorů podle jejich profese.....	81
3.2 Rozdělení autorů podle pohlaví.....	82
3.3 Biografie autorů.....	83
3.4 Rozdělení příspěvků podle jejich zaměření.....	96
4 Místopisné paměti Českosudbska.....	97
5 Závěr.....	99
6 Prameny a literatura, internetové zdroje.....	100
6.1 Prameny.....	100
6.2 Literatura.....	100
6.3 Zdroje citací.....	100
7 Seznam příloh.....	103
Příloha 1: Rejstřík autorů a jejich příspěvků	
Příloha 3: Místní rejstřík–výběrový	
Příloha 2: Jmenný rejstřík–výběrový	

Seznam grafů

Graf 1: Autoři podle profese.....	79
Graf 2: Autoři podle pohlaví.....	80
Graf 3: Příspěvky podle zaměření.....	94

Seznam zkratk a symbolů

OJKT - Od Ještěda k Troskám

VPSS - Vlastivědná příloha Stráže severu

UK - Univerzita Karlova

* - narozen/a

† - zemřel/a

1 Úvod

„Chtěl bych velebit myšlenku regionalismu pro jeho zvláštní mnohostrannost v kategorii času. Předně je v něm uchována minulost; nechte to být, i to sbírání písniček a džbánek, ty droby národopisu a místních dějin jsou dobrá věc, neboť prohlubují ten kousek světa, ve kterém žijeme, a rozměr minulosti: žijeme aspoň ve větším prostoru, rozšířeném daleko za nás. Za druhé regionalismus nás učí intensivnějšímu pocitu přítomnosti: žijeme silněji, dovedeme-li se víc ztotožnit se svým městem a krajem.”

(Karel Čapek v Lidových novinách na počátku roku 1934)¹

Časopis *Od Ještěda k Troskám* (dále jen OJKT) vycházel s podtitulem *Vlastivědný sborník českého severu*. Myšlenka jeho vzniku se objevila už v roce 1908, ale první číslo vyšlo až v roce 1922. Ve stejné podobě vycházel v letech 1922–1938. Vydávaly jej společně učitelé v Českém Dubu a Turnově. Vycházel celkem 16 let.

Po válce se objevil pokus o jeho obnovu, ale sborník se tiskl pouze od září 1947 do června 1948, vyšlo 6 čísel. Oproti OJKT, který vycházel pravidelně do roku 1938 ve dvojčíslech, vždy od září do června. Vždy v červenci a srpnu sborník nevycházel kvůli prázdninám, neboť většina autorů byla povoláním učitelé.

Hlavním iniciátorem a také přispěvatelem byl Josef Vítězslav Šimák. Na začátku každého čísla je uveden jako odpovědný redaktor a hlavní spolupracovník.

OJKT v letech 1947–1948 vyšel pouze šestkrát. Na počátku byla vidět snaha o zachování pravidelnosti: vyšel v měsících září, říjen a listopad. Následovala měsíční pauza a sborník znovu vyšel v lednu 1948, po dvou měsících byl vydán v dubnu a poslední číslo vyšlo v červnu 1948.

Na konci roku 1994 začal sborník znovu vycházet, a to s podtitulem *Vlastivědný sborník Českého ráje a Podještědí*. Nejprve se jednalo o občasník a později začal vycházet čtvrtletně.

V bakalářské práci se zaměřuji na ročníky 14–16 z let 1935–1938 a na obnovené poválečné vydání z roku 1947–1948.

Pokusím se vytvořit resumé z otištěných článků a pro lepší orientaci vytvořím rejstřík autorů a jejich příspěvků.

¹ Karel Čapek, Úvodem, OJKT 13/1934, č. 1. a 2.

2. Obsah časopisu – anotace k článkům

V této části rozeberu jednotlivé ročníky periodika Od Ještěda k Troskám. Budu je uvádět chronologicky tak, jak vycházely po dvojčíslech. Každý ročník je rozdělen na pět dvojčísel. Ta jsou vydávána po měsících: září–říjen; listopad–prosinec; leden–únor; březen–duben; květen–červen. Jednalo se o periodikum vydávané především učiteli, proto se objevoval pouze v měsících školní výuky.

Na začátku každého ročníku je vypsán obsah všech čísel: řazen je abecedně, podle jmen autorů. V obsahu jsou vypsány i Rozličné zprávy, které se dělily na osobní a životopisné, historické, přírodovědecké, muzea, příroda a práce a různé. Rozličné zprávy byly krátké příspěvky otištěné na konci každého čísla. Většinou u nich nebyl uveden autor: ve většině případů byly u příspěvku jen iniciály. Obdobné články se vyskytovaly i v obnoveném poválečném OJKT, jen je nezaštiťoval nadpis Rozličné zprávy. Rubrika Rozličné zprávy někdy obsahovala až deset krátkých zpráv.

2.1 1934–1935 (13. ročník)

Od Ještěda k Troskám, 13/1934, č. 1. a 2., září–říjen

J. V. Šimák: *Soupis poddaných panství Hruboskalského r. 1783*, s. 1–7

Jedná se o pokračování tohoto rozsáhlého cyklu, zpracování pramene, v němž se autor zaměřuje na rychtu libuňskou, konkrétně na ves Libuň a Kněžnice. Stejně jako v předešlých dílech, i zde je soupis jmen a věku obyvatel také doplněn o poznámky, které se od minulých čísel neliší. Na závěr článku je uvedena poznámka, že cyklus je již dokončen.

J. V. Šimák: *K dějinám našeho kamenictví*, s. 7–9

Text se zabývá kamenářstvím v Turnově v 18. století. Snaží se alespoň nastínit jeho počátky v Čechách a vypisuje kameníky 18. století, kteří se v dokumentech objevují. Opět dodává poznámku, že seznam je velmi neúplný.

J. V. Šimák: *Dva inventáře M. Rohozce ze 17. věku*, s. 9–14

V první části článku se autor zabývá vznikem Malého Rohozce a výpisem vybavení jednotlivých světnic na statku, který čerpal z německého dokumentu od komorníka Daniela Štočka z roku 1675. V něm se například dozvídáme, že v dolní světnici se nacházely stůl, tři židle a lavice. Seznam byl sestaven kvůli závěti paní Černínové. Druhou část tvoří popis inventářů z roku 1684. Informace k článku jsou čerpány z desek zemských.

J. V. Šimák: *Inventář zámku H. Rohozce r. 1593*, s. 14–15

Zde se autor zaměřil na obsah soupisu inventářů zámku Hrubého Rohozce v první části orientovaného spíše na soupis zbroje a ve druhé na ostatní předměty (ložní prádlo, nádobí) a dobytek. Dozvídáme, že v roce 1593 bylo 54 dojných krav, 2 býci a 15 ročních jalovic a ve sklepě se nacházelo 73 kbelíků másla, 13 měděných hrnců na mléko.

Inventář sepsal Martin Nymburský, komorník při deskách zemských, na žádost Elišky z Donína.

J. Polák: *Sběratelství nerostů v Podkrkonoší*, s. 15–18

Článek je pokračováním stejnojmenného příspěvku z 12. ročníku, ve kterém autor poznamenal, že uvedený seznam sběratelů není plný. Nyní dodává, že opravdu úplný nebyl

a asi nebude ani po doplnění informací z výstavy nerostů k jubileu turnovské sklářské školy z roku 1934, které se článek především věnuje.

Alois Šimon: *Hrdelní exekuce v Mnich. Hradišti*, s. 18–20

Zde se autor vrací k příspěvku „*Protokol všelikých potřebných věcí při městě Hradišti začínouc od r. 1761*” z 12. ročníku, číslo 9–10. Avšak oproti minulému článku, kde se zabýval jednotlivými případy obecně, nyní vybral jeden konkrétní, který popisuje. Jedná se o hrdelní exekuci Jana Michala Václavíka z Malé Zásadky dne 13. ledna 1764. J. M. Václavík byl již roku 1762 odsouzen k trestu smrti za krádeže. Zajímavostí je, že mu téhož roku byl trest smrti zmírněn pouze na dva roky žaláře. Z něj však uprchnul a do roku 1763 se toulal po kraji a živil se opět krádežemi. Znovu dopaden byl 15. července 1763. Dále je v článku popsáno, jak uprchnul ze žaláře a co celý rok dělal.

Alois Šimon: *O znehodnocení bankocedulí na Hradištsku*, s. 20–21

V článku jsou porovnávány papírové bankovky a stříbrné mince z doby, kdy byla ještě jejich hodnota stejná, roku 1792. Potom se postupně stávala platba zlatými a stříbrnými mincemi stále vzácnější. Stát tiskl více bankocetlí. V důsledku toho jejich hodnota stále klesala. Už v 18. století se vyskytovaly falešné bankocetle. Obchodníci se je báli jako platidla přijímat a zdražovali zboží. Na znehodnocení bankocedulí měl vliv i patent z 20. února 1811 (tzv. Wallisův patent)², kterým byla cena kolujícího papírového oběživa snížena na pětinu hodnoty, tedy kupní síla papírové zlatky klesla na 12 krejcarů (1 zlatka = 60 krejcarů).

Autor čerpal ze zápisů v městské „Knize cechu tkalcovského” založené r. 1802 a z pramene „Poslední léta selského poddanství a jeho zrušení r. 1848” (Agrární archiv roč. V., č. 4).

Josef Škoda: *Místopisné paměti Českodubská II.*, s. 21–26

Jde o další pokračování z cyklu o Českodubsku, nyní se autor zaměřuje na ves Kobyly. Oproti minulým článkům se v úvodu věnuje poloze a úrodnosti vsi. Stejně jako předchozí příspěvek je i tento zaměřen spíše na obchodní a majetkové záležitosti. Článek doplnil Prof. Dr. J. V. Šimák.

² Hrabě Wallis byl nejvyšším purkrabím v Čechách, v roce 1810 stál v čele dvorské komory.

Cesta do Turnova, s. 27–28

Jedná se o úryvek z paměti Františka Dědiny: „Z ovzduší Prodané nevěsty” z let 1854–1875. Popisuje své zážitky z války roku 1866 (prusko-rakouské).

Rozličné zprávy, s. 28–32

Aktuální informace z turnovského muzea, informuje o obohacení sbírky o několik darů. Jednotlivé dary a jejich dárci jsou v textu uvedeny jmenovitě. Dále informuje o okresním muzeu Podještědském v Českém Dubu, které nemohlo být v roce 1934 otevřeno a jehož plánované otevření se připravovalo na květen 1935. K aktuálním článkům patří i krátká zpráva, která informuje o počtu žáků na turnovských školách v roce 1934/35. Zajímavým příspěvkem, jehož zdrojem je turnovský archiv, je soupis bohatství turnovského kamenáře a barvíře Antonína Tázlera, který zemřel v roce 1759. Nepočítá se nemovitý majetek, nýbrž jen peníze a pohledávky.

Od Ještěda k Troskám, 13/1934, č. 3. a 4., listopad–prosinec

Alois Šimon: *Dědiční poštmistři hradištské pošty*, s. 33–51

Článek se nezabývá pouze poštou v Mnichově Hradišti, ale v první části se pokouší nastínit vývoj poštovních stanic v kraji. Dědičná pošta v Mnichově Hradišti je z roku 1754 a toto výsadní právo získal tamní měšťan Karel Cink. V další části článku je podrobně vypsáno, jak se v Mnichově Hradišti dědila. Nejprve mezi třemi generacemi rodu Cinků, následoval rod Tuvorův. Dne 1. srpna 1820 prohlásila vrchní poštovní správa dědičnou výsadu za zrušenou, ale Antonín Tuvor se obrátil na císaře Františka II. a 22. února 1821 byla poštovní výsada obnovena. Antonín Tuvor byl jmenován dědičným poštmistrem. V rodě Tuvorů zůstalo toto dědičné právo po tři generace.

Na první straně je jako příloha vložena mapa poštovních spojů z roku 1750 a na straně 40 je otisk poštovní pečeti z roku 1821. Na stranách 46 a 50 jsou vyobrazeny portréty Josefa a Arnošta Tuvorových. Mimo jiné je tento článek bohatě doplněn o poznámkový aparát.

J. V. Šimák: *Soupis poddaných panství Hruboskalského r. 1783*, s. 51–53

Jde o dokončení z cyklu článků. Tentokrát se jedná o rychtu libuňskou a ves Jívany, Holenice, Javornice a Svatý Petr. Stejně jako u předešlých článků je to soupis jmen a věku.

Josef Škoda: *Místopisné paměti Českodubská II*, s. 53–58

Opět se jedná o článek z rozsáhlého cyklu. Jako v předešlých číslech OJKT i nyní se jedná spíše o záznamy obchodní a z převodů majetků jako jsou koupě či dědictví.

Petr Matoušek: *O krajanu hudebníku – Fr. Jiránkovi*, s. 59–60

Jedná se o krátký životopisný medailon Františka Jiráňka, rodáka z Kněžnice (* 1831). F. Jiránek vlastnil mlýn v Turnově, měl čtyři dcery. Matoušek zdůrazňuje, že je dobře provdal. I díky tomu se ve stáří jeho majetkové poměry zlepšily a mohl si dovolit koupit dva domy v Sofii. V mládí tíhl k hudbě, jako jeho hlavní přínos uvádí autor příspěvku založení smyčcového kvarteta.

Rozličné zprávy, s. 61–64

V tomto čísle najdeme mezi Rozličnými zprávami dva nekrology. První je krátká zpráva o smrti školního rady Ph.Dr. Matěje Kováře, který zemřel ve věku 94 let. Jeho životopis byl otištěn v 8. ročníku sborníku OJKT. O něco rozsáhlejší je informace o úmrtí Aloise Vorlíčka, který zemřel 11. listopadu. Ve zprávě je zahrnuto několik životopisných údajů. I v tomto čísle najdeme historické zprávy, například krátkou informaci o ceně dříví v Turnově roku 1826 a ceny kamenářského zboží také z roku 1826.

Od Ještěda k Troskám, 13/1935, č. 5. a 6., leden–únor

Josef Macháček: *Za ředitelem Václavem Šťastným*, s. 65–66

Článek je vzpomínkou na ředitele měšťanské školy Václava Šťastného, který zemřel 18. července 1934. Jedná se o krátký životopisný medailonek. Macháček popisuje Václava Šťastného jako nejznámějšího sběratele nerostů kozákovského pohoří.

Václav Bartoš: *Kdy a jak zanikaly intrády a jiné staré zvyky při obřadech církevních v Tatobitech*, 67–76

V úvodu se autor věnuje poloze Tatobit. Následuje popis, jak se jeho obyvatelé zasloužili o výstavbu kostela. Chtěli, aby se všechny obřady konaly postaru, jelikož nový farář chtěl prosadit nové a moderní zvyky. Podali tedy roku 1884 stížnost konsistoři a farář se musel podvolit. Slib ale nedodržel, a tak roku 1885 opět požadovali své staré písně. Lidé do kostela nechodili a vyhrožovali, že přestoupí na evangelickou víru. Postupem času však odpor

opadl a další generace se přizpůsobila. Starých obyvatel Tatobit ubývalo a nové zvyky se pomalu vžily a ty staré upadly v zapomnění. Autor článku čerpal ze zápisků rychtáře Josefa Skebrovského.

Josef Voborník: *Soupis poddaných panství Svijanského r. 1773*, s. 76–81

V minulých číslech byla zveřejněna edice pod názvem *Soupis poddaných panství Hruboskalského r. 1783*, jehož autorem je Josef Vítězslav Šimák. Jedná se o příspěvek, kde jsou jmenovitě vypsány rodiny a osady, které tvořily vždy jednotlivou rychtu. Poddaní jsou děleni na tři skupiny: sedláci, chalupníci, vdovy a sirotci. Za jmény je vždycky uveden věk dané osoby.

Následující text je výčtem obyvatel, který je stejný jako v předchozím cyklu. Podrobně se v tomto článku autor zabývá příšovskou rychtou a vsí Podolí.

J. V. Šimák: *Písemné památky po Nár. gardách r. 1848–50*, s. 81–86

Věnuje se vzniku národních gard a jejich historii. Jmenovitě vypisuje, kde v Čechách národní gardy byly a kolik měly členů.

Josef Škoda: *Místopisné paměti Českodubská II.*, s. 86–92

Stejně jako v předešlých číslech se jedná především o obchodní záznamy. V tomto pokračování se autor zabývá Radvánovicemi.

Alois Šimon: *Z historie klášterské pošty*, s. 92–96

Stejně jako v předchozím čísle, kde se autor věnoval historii pošty v Mnichově Hradišti, se i zde snaží nastínit vznik a změny pošty ve vsi, která od roku 1924 používá razítko s textem „Klášter Hradiště nad Jizerou“. Článek doplňují poznámky a výčet zdrojů.

Rozličné zprávy, Literatura, s. 96

Rozličné zprávy jsou oproti předchozím číslům krátké. Obsahují pouze jedno sdělení, a to záznamy Františka Ševčíka, který byl městským kancelistou, tedy nižším úředníkem v Turnově.

V Literatuře je sborník žákovských slohových prací, které uspořádal František Křelina.

Od Ještěda k Troskám, 13/1935, č. 7. a 8., březen–duben

Josef Macháček: *Návrh na úpravu geologicko-mineralogického oddělení turnovského musea*, s. 97–103

Článek informuje o připravovaném geologicko-mineralogickém oddělení v turnovském muzeu, která má prezentovat Turnov jako kamenářské středisko. V příspěvku je také pasáž, která popisuje, co vše je potřeba zajistit, aby mohly být sbírky vystavovány: např. stolové vitríny nevyhovovaly. Další část textu je věnována podrobnému popisu geologické minulosti kraje.

V. Dědina: *Tři doby z geohistorie našeho kraje*, s. 103–105

Jedná se o geologii kraje. Autor podrobně popisuje a vysvětluje dobu prvohorní až třetihorní. Dozvídáme se například, že v době třetihorní vzniklo vyvěřením České středohoří, Trosky a Mužský.

Arnošt Kirschner: *Co mi dala válka?*, s. 105–108

Arnošt Kirschner byl třiatřicet let školním inspektorem a z toho dvanáct let a dva měsíce inspektorem na Turnovsku. Tam také prožil 1. světovou válku. Podal svědectví o tom, jak on sám prožíval válku a na co nejvíce vzpomínal. Ovlivnilo ho učitelské prostředí. Popisuje, jak byl za války nedostatek učitelů a třídy se proto musely spojovat.

Josef Voborník: *Soupis poddaných panství Svijanského r. 1773*, s.108–115

Druhé pokračování z cyklu článků. Zde se autor zaměřil na vsi Pěnčín a Přepeře. Stejně jako v prvním čísle i zde je to soupis jmen a věku poddaných.

J. V. Šimák: *Písemné památky po Nár. gardách r. 1848–50*, s. 115–122

Pokračování z předchozího čísla OJKT. V tomto článku autor vybral 23 příkladů písemností, z toho je šest v německém jazyce. Například se zde nachází archivní dokument, v němž se Kristián z Valdštejna a Jan z Aehrentalu omlouvají, že se nemohli účastnit plesu Národní gardy. Jako důvod oba uvádějí úmrtí v rodině.

František Zuman: *Frant. Koller, rodák mnichovohradištský*, s. 122–125

Článek je věnován vzpomínce na Františka Kollera, který byl rakouským polním podmaršálkem. Příspěvek je jeho stručným životopisem. Informace k článku jsou čerpány

z Archivu Ministerstva vnitra v Praze, z Desek zemských, z Křestní matriky mnichovohradištské z roku 1739 a z časopisu Památky archaeologické a místopisné, díl I.

Al. Šimon: *Březinská škola v létech 1821–1863*, s. 125–127

V úvodu hodnotí stav školních budov, kdy zvláště ty venkovské byly velmi chatrné a svému účelu příliš nevyhovovaly. V místnosti byla kamna, nízké stropy a dřevěné podlahy. Autor čerpá informace o březinské škole (postavena r. 1818) z rukopisu učitele Vaňka. V další části popisuje její stav v průběhu doby.

Alois Šimon: *Vážnosti stavu učitelského*, s. 127–128

Článek se věnuje přivydělávání učitelů jako muzikantů. Tato činnost se považovala za nevhodnou, jelikož učitelé byli následující den unavení a nevěnovali se žákům. Dokonce se Matěj Mizler (bývalý preceptor), domáhal na litoměřické konsistoři zákazu přivydělávání učitelů, jelikož to považoval za velice nevhodné. Jako pramen k tomuto článku autor uvedl Václava Vaňka: „Paměti škol vikariátů turnovského a mnichovohradištského od r. 1800 do r. 1870.”

Al. Šimon: *Školní visitace*, s. 128–129

Od roku 1805 bylo povinností vikáře jako okresního školdozorce nejméně jednou za rok navštívit školy v jeho obvodu. A článek se právě věnuje podrobnému popisu těchto návštěv a jejich příprav. Zde je jako pramen uveden Václav Vaněk: „Paměti škol vikariátů turnovského a mnichovohradištského od r. 1800 do r. 1870” a Jan Šafránek „Školy české”.

Josef Škoda: *Místopisné paměti Českodubská II*, s. 129–131

Pokračování rozsáhlého článku. V tomto čísle jsou uvedeny zápisy k obci Sedličky.

Rozličné zprávy s. 131–136

V tomto čísle jsou opět rozličné zprávy obsáhlé a zabývají se různým odvětvím. Je zde 19 krátkých příspěvků. První je o hudebním skladateli Josefu Nesvadbovi. Narodil se 19. ledna 1824 ve Vyskeři v Boleslavsku. Po smrti otce ho vychovával strýc Jan Nesvadba, který byl varhaníkem. Zde se Josef učil zpěvu a hře na různé nástroje. Po smrti strýce se o něj staral druhý strýc, Josef Nesvadba, učitel na tamní škole. Dále jsou popsána skladatelova studijní léta.

Roku 1848 se stal kapelníkem v Karlových Varech a po třech měsících odešel do Olomouce. Roku 1857 nahradil Františka Škroupa na postu ředitele pražské opery.

Dalším článkem je „Turnov v zrcadle kultury v roce 1934“, který podává výčet kulturních akcí uvedeného roku. Tehdy proběhla například krajkářská výstava s přednáškou o krajkářství v Podorlicku. Odborná škola šperkařská uspořádala k padesáti letům svého trvání výstavu svérázného uměleckého průmyslu a turistiky.

Zbývající zprávy jsou až na pár výjimek historického charakteru. Pět zprávami přispěl A. Šimon, jednou F. Zuman, čtyři jsou podepsány pouze šiframi -š- (pravděpodobně Šimák) a dvě -vh-.

Od Ještěda k Troskám, 13/1935, č. 9. a 10., květen–červen 1935

František Zuman: *Notář Frant. X. Kovář*, s. 137–138

Článek je napsán k příležitosti osmdesátých narozenin notáře Františka Xavera Kováře. Jedná se o krátký medailonek tohoto rodáka ze Žďáru u Mnichova Hradiště. Autor uvádí jako zdroj především článek z Českého práva.

Jan Polák: „*Čertova zed*“ u *Zakopaného*. s. 138–140

Pod názvem „*Čertova zed*“ se skrývá čedičový útvar, na který autor narazil roku 1912 při návratu z výletu na Mužský. Zabývá se jeho vznikem a vkládá do článku subjektivní dojem z něj. U tohoto článku je přiložena fotografie s popiskem „*Čertova zed*“ v Zakopané.

Josef Vítězslav Šimák: *Písemné památky po Nár. gardách r. 1848–50*, s. 140–143

Jedná se opět o pokračování článku o památkách po národních gardách, tentokrát v oblasti Kněžmost. Jsou zde uvedeny dva protokoly. První je o zřízení gardy a popisu její práce a druhý je zprávou o jejím rozpuštění.

Josef Voborník: *Soupis poddaných panství Svijanského r. 1773*, s. 143–146

Soupis poddaných z obcí Čtveřín a Doubí. Způsob členění textu je stejný jako v předchozích číslech. I zde je na konci textu poznámka, že soupis bude pokračovat i v následujícím čísle.

Alois Šimon: *Několik pověstí z Hradištska*, s. 146–151

V úvodu článku autor definuje, co pověst znamená. Následuje patnáct krátkých pověstí. Například o Zakleté krčmě v Maliní, Zázracích v lese u Kláštera-Hradiště nebo o šlépějích na balvanu u Valečova, které tam prý zanechal čert. Článek má poznámkový aparát, v němž jsou uvedeny zdroje jednotlivých pověstí.

Alois Šimon: *Klásterské divadelní paměti*, s. 151–156

Autor zde zachycuje divadlo v Klášteře od počátků, kdy zde působili kočovníci, až do 19. století. V článku cituje plakát z roku 1849 v doslovném znění i s obsazením hry. Je v německém jazyce a zve na Blumovu veselohru „Die Kunst zu gefallen“. Šimon znovu využívá poznámkový aparát, kde uvádí zdroje svých informací.

František Zuman: *Josef Lukavec*, s. 157–158

Dne 2. února 1935 zemřel na mozkovou mrtvici řídící učitel v Katusicích Josef Lukavec, jemuž je věnován celý článek. Mimo jiné byl členem zastupitelstva v Katusicích a později se stal dokonce starostou této obce. Od roku 1925 byl členem redakčního kruhu „Od Ještěda k Troskám“ za oblast Bělsko. V článku je i otištěna Lukavcova fotografie.

Josef Škoda: *Místopisné paměti Českosudska II.* s. 159–171

V tomto článku uvádí autor vsi Radimovice, Kamení, Rybník, Zásadu a Bohumileč (Bohumilice). Struktura statí je stejná jako u předešlých dílů.

Rozličné zprávy, s. 171–176

V tomto čísle je dvacet krátkých zpráv. První dva články vznikly u příležitosti jubilejních výročí Aloise Šimona a Josefa Seiferta. Opět zde jsou krátké historické zprávy a několik příspěvků se zabývá nerosty. Dva články jsou věnovány židovské tematice.

2.2 1935 – 1936 (14. ročník)

Od Ještěda k Troskám, 14/1935, č. 1. a 2., září–říjen

J. V. Šimák: *JU. a PhDr. Václav Müller*, s. 1–5

Václav Müller oslavil 20. září 1935 šedesátiny. K tomuto výročí je mu věnován životopisný příspěvek. Narodil se 20. září 1875 do rodiny Václava a Otilie Müllerových. Otec měl v Turnově obchod s uhlím. Roku 1882 se odstěhovali do Prahy, kde otec řídil uhelné sklady.

Václav Müller ve svých studentských letech projel na kole Čechy, část Moravy, alpské země až do Terstu. Za toto cestování mu Václav Šimák vzdává obdiv.

Po maturitě Müller studoval práva a poté absolvoval praxi nejdříve soudní a pak advokátní. V jejím průběhu se v něm probudila touha po vědecké práci a po historii, a tak se zapsal na filosofickou fakultu. Protože mu jeho advokátní praxe bránila ve studiu, zřekl se roku 1902 titulu JUDr. a stal se suplujícím učitelem zeměpisu a dějepisu na gymnáziu v Praze v Křemencové ulici. Roku 1904 dosáhl tedy druhého doktorátu, a to z filosofie. O rok později se stal učitelem na základní škole v Mladé Boleslavi.

Značný vliv na jeho život mělo přátelství s Jindřichem Metelkou. V říjnu 1912 ho Metelka navrhnul do Vídně jako úředníka ministerstva školství, později se z něj stal vyšší administrativní pracovník. Müller jím nechtěl být. V únoru 1916 povýšil na zemského školního inspektora pro obor reální.

S Metelkou položil první základy sítě českých škol a v říjnu 1919 jako ministerský rada odešel na rok do Bratislavy, aby ji dále rozšířil.

J. Vítězslav Šimák na závěr projevuje lítost nad tím, že již brzy Václav Müller opustí školství, ale vidí v tom veliký přínos pro vědu, jelikož teprve nyní se bude moci Müller naplno věnovat vědě a zužitkovat všechny své zkušenosti.

U tohoto příspěvku J. V. Šimák přikládá do článku báseň, kterou sám složil k příležitosti povýšení V. Müllera na zemského školního inspektora.

Josef Voborník: *Soupis poddaných panství Svijanského r. 1773*, s. 5–9

Pokračování z předešlých ročníků, tentokrát se jedná o soupis poddaných (jméno, věk, někdy je uvedeno povolání nebo poznámka „na vojně“) z Ploukonic, ze vsí Mokřý, Všeň a Sychrov.

František Maišaidr: *Kde v Praze cestovatel Paclt bydlel*, s. 9–10

Věnováno k desetiletému výročí od konání výstavy, na které byla odhalena pamětní deska cestovateli Čeňku Pacltovi, ten sloužil jako voják ve válce v Mexiku, pracoval v dolech v Austrálii i Africe. Pro obyvatele Turnova to byl rodák, který procestoval svět, ale nezapomněl na vlastenecké cítění a vždy byl nekompromisní v názoru na právo a spravedlnost. Jeho příběhy z cest sepsal Jaroslav Svoboda v díle „Čeňka Paclta cesty po světě”.

Josef Lhota: *Podřečí na Držkovsku, I. Odchytky od jazyka spisovného*, s. 10–12

Autor se věnuje spisovnému jazyku a poukazuje na střídání hlásek v mluvě. Například tvrdé dlouhé *y* v jazyce spisovném je nahrazeno v nářečí téměř vždy *ej* (bejvá, mlejn, vejška atd.). Uprostřed slov po souhlásce *n* se někdy ztrácí hláska *i* (kančka, Ančka, sklence apod.) Uvádí i úplná nahrazení slov, místo příslovce *ted'* se používá nově *ted'ka*.

Alois Šimon: *Péče litoměřické konsistoře o další vzdělání učitelstva*, s. 13–19

Dne 22. května 1853 oznámil vikář Antonín Marek rozhodnutí litoměřické konzistoře, že každý učitelský pomocník musí vypracovat dvakrát do roka písemné cvičení, aby se tak zdokonalil v didaktice, ale především v české gramatice.

V textu autor uvádí přesné znění dvou oběžníků o tomto průběžném vzdělávání pomocných učitelů. První je z 22. května 1853 a druhý z 9. října 1853. V druhém oběžníku, pod kterým je podepsán sám Antonín Marek, je přesně popsáno, jak se mají odevzdávat vypracované otázky a jak následně postupovat při nahlížení na opravené testy.

Následuje několik otázek z roku 1854, např. „Proč jsou učitelské porady užitečné a potřebné?”. Pod článkem v poznámce pod čarou autor uvádí ještě několik dalších příkladů obdobných otázek.

Josef Škoda: *Místopisné paměti Českodubská II.* s. 19–24

Zápisky se týkají obce Libice. Jedná se o pokračování z předešlých ročníků. Pod čarou je uvedena poznámka, že článek doplnil J. V. Šimák.

V úvodu se autor zabývá geografickým umístěním vesnice a zhodnocuje ho jako jedno z nejhorších spolu s obcí Libice. Obě vesnice leží v údolí a každý rok je pustoší přívalové deště. Pak následuje táž struktura článku jako u předešlých dílů, tedy číslo domu, obyvatelé v něm a soupis majetku. Někdy je uváděno, jak byl majetek získán.

J. V. Šimák: *Z příběhů českodubských 1. 1620–34.*, s. 24–27

Jedná se o písemnou podobu projevu předneseného na „slavnostní schůzi musejní“ v Českém Dubu 26. května 1935.

Šimák rozebírá historii panství od roku 1621. Do té doby náleželo to Českodubské s Frýdštejnem rodu pánů Smiřických, tehdy nejbohatšímu panstvu. Albrecht Jan, hlava rodu, který se účastnil druhého českého stavovského odboje proti Habsburkům, zahynul při obléhání Budějovic roku 1618. Panství získal Albrecht z Valdštejna, který byl poté povýšen na knížete Frýdlantského. Statky zvětšil a všechny, kdo mu stáli v cestě, donutil, aby mu je prodali. Vzniklo tak knížectví Frýdlantské, obsahující asi 1/10 původní rozlohy. Kníže si však neponechal všech 135 držav, ale většinu jich prodal. Nakonec při Českém Dubu zbylo jen sedm vesnic, město a celý hrad Frýdštejn.

V závěru článku se Šimák zabýval finančním obratem vesnice a zveřejnil i číselnou tabulku, v níž jsou uvedeny přebytky a úspora na rok.

Josef Mach: *Vzpomínky z válečných let*, s. 28–29

V poznámce se dozvídáme, že se jedná o otisk paměti ruského legionáře Macha, který byl učitelem v Hlavici na Českodubsku. Redakce žádala Josefa Macha o napsání paměti dlouho, ale již měl podlomené zdraví. Jedná se jen o krátký úryvek, který sborníku poskytla vdova, neboť Mach zemřel 14. ledna 1935.

Redakce tímto článkem také vzdává hold všem legionářům a prosí, ať píší své paměti, dokud jsou zdraví, jelikož je pak škoda, když zůstanou nedokončeny.

Rozličné zprávy, 29–32

Jedna zpráva informuje o první profesorce na Karlově univerzitě, PhDr. Miladě Paulové, která pocházela z Dařenic v Čechách. Zmíněny jsou její studia a profesní úspěchy.

Další krátký příspěvek uvádí, že podle pražského rozhlasu vytvořil Antonín Dvořák ve 38 letech svůj koncert A-moll při svém pobytu na Sychrově.

Turnovské muzeum přestěhovalo ve dnech 22.–30. července své sbírky z radnice do budovy čp. 71., kde byla ukončena úprava prostor.

Od Ještěda k Troskám, 14/1935, č. 3. a 4., listopad–prosinec

Miloš Weingart: *Václav Fortunát Durych*, s. 33–40

Článek je stvořen k dvoustému výročí narození tohoto „prvního českého slavisty“.

Weingart uvádí, že jubilea by měla být příležitostí zopakovat známé věci novým pohledem s odbornějšími frázemi. Své mínění podkládá dílem Josefa Hanuše „Národní museum a naše obrození“ (vydáno ve dvou dílech v Praze 1921 a 1923). Nové bádání ukazuje otázky českého obrození v novém světle. Prozkoumání materiálů, zvláště písemných pramenů, poopraví mínění, které převládalo dodnes.

Vědomosti o Durychovi jsou založeny na dvou pracích. Jedná se o životopisný nástin od Jana M. Černého z roku 1890 a přednášku profesora Františka Pastrnky „O počátcích slovanské filologie v Čechách, zvláště o Fortunátovi Durychovi a jeho poměru k Dobrovskému“³

Weingart dělí článek do dvou částí. První je věnována Durychovu životu. Druhá Durychovým dílům a faktorům, které jeho díla ovlivňovaly.

Sám Durych vylíčil svůj osud v předmluvě k I. části svého díla „Bibliotheca slavica“ (1795). Popisoval se jako tichý člověk přebývající stranou od života, bez účasti na okolních událostech. Po zchudnutí své kdysi zámožné rodiny našel útočiště v paulánském řádu. Právě díky němu mohl absolvovat vědecká studia v Mnichově, která ho obrátila ke slavistickým zájmům.

Durych se zajímal o arabštinu, arménštinu, starou egyptštinu. V Mnichově a v Praze přednášel hebrejštinu. Jeho znalost orientalistiky měla podle Weingarta místy vliv na řešení problémů slavistiky. Např. znalost orientálního písma na vytvoření jeho názoru o původu hlaholice.

Po zrušení pražského paulánského kláštera (1784) přesídlil Durych s císařským povolením do Vídně. Weingart označuje toto jedenáctileté období pobytu ve Vídni za nejpłodnější. Durych v té době pracoval pravidelně ve dvorské vídeňské knihovně, jak v rukopisném oddělení, tak ve vědecké literatuře. V této době si nashromáždil výpisky, které mají šest svazků a přibližně 4 000 stran. Jedná se o výpisky z nejrůznějších děl historických, archeologických a filologických, slovanských i západoevropských, která dokazují Durychovu sčtetlost.

³ Otištěno v Časopise Českého musea roč. 70, 1896, s. 67–80.

Vrcholem jeho vídeňského pobytu bylo vydání svazku Bibliothéky slovanské (1795). O rok později byl zrušen i vídeňský paulánský konvent, a tak se jako šedesátiletý vrací zpět do rodného kraje. Zde chtěl zužitkovat své vídeňské výpisky a pokračovat v Bibliothéce slovanské. Také chtěl napsat česky Obranu jazyka českého, ale nemoc a nakonec mrtvice mu jeho plány znemožnily. Jeho zdraví mu už neumožňovalo ani psát, a tak poslední dopis Dobrovskému je z října roku 1800. O dva roky později Durych umírá. Nekrolog mu napsal právě jeho dlouholetý přítel Josef Dobrovský.

V poznámce pod čarou redakce uvádí informaci o Durychových životních datech, která byla čerpána z matriky.

Matěj Kořátko, s. 41–42

Velkoobchodník z Turnova, který se angažoval snad v každém spolku v Turnově. Je vykreslován jako člověk, který se zaměřoval na zájmy ostatních, nikoli na vlastní, jako ten, kdo projevoval starost o děti stejně jako o dospělé.

Matěj Kořátko zemřel 1. října 1935. V článku je vložen doslovný přepis rozloučení s Kořátkem od Tělocvičné jednoty Sokol. Je to především poděkování za jeho práci. Dále je v úvodu vložen portrét Matěje Kořátka. Pod tímto příspěvkem není podepsán nikdo z redakce OJKT.

Josef Mach: Vzpomínky z válečných let, s. 42–46

Druhé pokračování příspěvku uvedeného v předešlém čísle. Jedná se znovu o popis války z pohledu J. Macha, jak ji prožil a co cítil.

Josef Voborník: Soupis poddaných panství Svijanského r. 1773, s. 46–49

Pokračování z předchozích čísel. Tentokrát je soupis zaměřen na rychtu žďárskou, konkrétně na vsi Příhrazy, Kamenici, Sokolov a Srbsko. Struktura článku je stejná, jedná se o seznam jmen. Na řádku je vždy první mužské jméno, následuje věk a pak další rodinní příslušníci.

Josef Lhota: Podřečí na Držkovsku, s. 49–52

Abecedně seřazená slova (až po písmeno *k*). Vždy je uvedeno slovo a za ním vysvětlení, například: baba – zlá stará žena, rychle mluvit – dérnčák, fintidlo – dívka poblázněná do hochů, kakabus – nadávka zamračenému.

Alois Šimon: *Z korespondence Tomáše Hindla*, s. 53–55

Jedná se o dva dochované dopisy z korespondence hradištského lékárníka a botanika Václava Sekery. V prvním listu z 10. září 1843 sděluje Hindl Sekerovi, že 24. září má být třetí česká beseda, na kterou se chystá mnoho významných osob. Dále v dopise uvádí přepis svého projevu, který si lékárník vyžádal. Proslov je v článku uveden. Šimon o něm hovoří jako o dokladu Hindlova upřímného vlastenectví.

V druhém dopise z 20. dubna 1845 žádal Hindl po Sekerovi spolupráci na díle „Děje panství hradištského.“ Opět následuje přepis dopisu. Šimon uvádí, že ke spolupráci asi nedošlo, jelikož navrhované náměty, na kterých chtěl se Sekerou spolupracovat, se v díle nakonec neobjevují.

Alois Šimon: *Odezva české deklarace na Hradištsku*, s. 55–58

Zabývá se událostmi roku 1867 a reakcemi na ně, především postojem hradištského purkmistra Sekery. Rozdělením Rakouska na země koruny uherské by samostatná právní existence Království českého zanikla. V článku je uveden přepis vlasteneckého projevu purkmistra Sekery, který se vzdal svého postavení. Uvádí, že byl vždy věrný svému císaři a králi, avšak jako Čech miluje svou vlast a chránit ji je povinnost. Nemůže tedy ve funkci purkmistra dále setrvat.

Alois Šimon: *Několik pověstí z Hradištska*, s. 58–60

Jedná se o pokračování a výběr dalších několika pověstí. Otištěno jich je devět, například o Vodníku z Malé Bělé, který si chodil pro maso do masných prodejen v Bakově. U každé pověsti je uveden zdroj.

J. V. Šimák: *Z příběhů českodubských 1. 1620–34*, s. 60–63

Pokračování článku z předchozího čísla, tentokrát zaměřeného na stavební úpravy v Českém Dubu. Jmenovitě je uveden tesař Michal Šulc, který s pomocníky pobíjí novým dřevem věžičku se zvonem. Větší opravy byly potřebné u Horní brány, kde v únoru 1628 také Michal Šulc spravoval vrata. U jednotlivých oprav jsou uvedeny i ceny za práci a materiál.

Další příběh, kterému se autor věnuje, je z roku 1627. Šlo o prohřešky tři žen. Byly to: Ludmila Tomanová, která měla poměr s nevlastním bratrem, její sestra Kateřina Vejrová, která měla poměr s nevlastním synem. Třetí hříšnicí je Kristina Pavlíčková, která dala ženám prostředek, aby se zbavily následků incestních vztahů, tj. nemanželských dětí.

Rozličné zprávy, s. 63–64

V tomto čísle je uvedeno osm krátkých zpráv. Otištěn je nekrolog učitele Josefa A. Jiroše, který zemřel 3. prosince 1935. Také jsou zde informace o výzkumné stanici pro určování drahých kamenů, která zahájila činnost počátkem roku 1935.

Od Ještěda k Troskám, 14/1936, č. 5. a 6., leden–únor

J. V. Šimák: *Prof. Dr. Maximilián Křepinský*. s. 65–66

Další příspěvek věnovaný krajanovi, který dovršil šedesáté narozeniny. Oproti jiným článkům, které se zabývají životními událostmi, Šimák zabíhá do detailů historie rodiny. Rozebírá její jednotlivé větve. Křepinský se narodil v Turnově při návštěvě otce a matky u matčiných rodičů. Často přebýval u babičky v Turnově.

V roce 1908 se stal docentem románské filologie na české univerzitě v Praze (Univerzita Karlova) a v roce 1919 byl jmenován profesorem. Šimák označuje práce Křepinského jako ty, které obohacují vědu a jsou ke cti české univerzitě.

Václav Černý: *Ant. Marek o Sedmihorkách a o Turnovsku*, s. 66–68

Příspěvek se vrací k článku otištěnému v časopise *Květy*, redigovaném Jaroslavem Pospíšilem po odchodu J. K. Tyla. Článek se objevil v roce 1839 v čísle 36 z 5. září na stranách 287–288 v redakční rubrice „Denní kronika“. Jedná se o obsáhlý regionální článek s názvem *Od Turnova*, který je podepsán iniciálou M. Černý ji dešifroval jako Antonín Marek. Je zde otištěn celý článek.

J. V. Šimák: *Písemné památky po Nár. gardách r. 1848–49*, s. 68–74

Jednalo se o pokračování z předešlých čísel. Příspěvky jsou uvedeny česky a pod přepisem je článek přepsán německy. Týkají se usnesení schůze rady nebo například žádostí o nákup zbraní. Celkem se jedná o jedenáct přepisů krátkých zpráv.

Josef Voborník: *Soupis poddaných panství Svijanského r. 1773*, s. 74–78

Pokračování z předchozích čísel, nyní se jedná o vsi Žďár a Doubrava. Struktura článku je nezměněná. Je vždy vypsán jako první muž, následují ženy a děti. Vždy je uveden věk, u mužů bývá i povolání. U některých osob je před jménem křížek, značící úmrtí osoby. Všichni lidé, kteří před jménem mají kříž, jsou ve věku od 50 let výše.

J. V. Šimák: *Z příběhů českodubských 1. 1620–34.*, s. 79–84

Zaměřeno na hospodaření. Úkolem všech poddaných bylo s co nejmenším nákladem přinášet Valdštejnovi co největší výnosy. Vše bylo vždy přesně propočítáno a kontrolováno. Vysloveně se uvádí, že jeden hlídal druhého a vše se soustřeďovalo v jičínské účtárně. Jednou nesouhlasilo rektorovi dubské školy Jiřímu Salviovi 227 zlatých a byl za to uvězněn na více než rok. Až když za něj přátelé zaplatili 500 zlatých, byl propuštěn. Stejný osud postihl nejvyššího zemského úředníka hejtmana Gerharda Taxise r. 1631. Pro podobné provinění byl vsazen do vězení a vše mu bylo konfiskováno.

Josef Škoda: *Místopisné paměti Českodubska II*, s. 84–86

Soupis jmen a majetku, spíše zaměřený na jeho vlastnictví, kdo, kdy a za jakou cenu ho získal, eventuálně kdo ho po smrti majitele zdědil. Například v roce 1780 koupil od vdovy Kateřiny Červové dům Jan Maruška a po něm se ho ujal Václav Maruška.

Alois Šimon: *Oslava 300. výročí narození Jana Amose Komenského*, s. 86–88

Oslava, která připadla na 28. března 1892, byla ministerstvem školství z rozhodnutí 26. února na všech školách zakázána. Je zde citováno oznámení z 11. března. Jedná se o výnos oznámený okresním hejtmanem Maydlem. Tento čin byl přisuzován snaze úmyslně potlačit český národ a jeho vědomí o slavné minulosti.

Josef Mach: *Vzpomínky z válečných let*, s. 88–93

Znovu se setkáváme s vyprávěním Josefa Macha. Psáno je spíše formou deníku. Popisuje den, kdy se ozývaly jen dělostřelby a granáty, ale také popisuje večer, kdy byla zima, sníh, ale ticho. Znovu uvedu vybraný úryvek, dokazující statečnost a odhodlanost českých vojáků: „Proto když příštího rána sestavovali menší transport, asi 200 zajatců, přes to, že výslovně hlásili, Rumunů a Maďarů, postavili jsme se všichni, tak že měli hned o několik set více.”

Josef Lhota: *Podřečí na Držkovsku*, 93–95

Navazuje na předchozí část, pokračuje od písmene *l* až po písmeno *ř*. I když je článek pojmenován jako podřečí, jedná se spíše o nářeční výrazy. Pro představu uvedu opět pár vybraných pojmu: lajda – toulavý člověk, laskomíny – chutě, pabouk – pavouk, ranec – břicho.

Rozličné zprávy, s. 95–96

Obsahují sedm krátkých zpráv. Jeden příspěvek je věnován sochaři Karlu Böhmovi, rodáku z Českého Dubu, a to jen krátká zmínka o jeho působení v Praze. Nebo informace, že se v roce 1762 narodil v Mnichově Hradišti skladatel Ignác Václav Raffael.

Od Ještěda k Troskám, 14/1936, č. 7. a 8., březen–duben

K. Kinský: *Prof. Eduard Karel, s. 97–98*

Český rytec Eduard Karel oslavil 20. ledna 1936 sedmdesáté páté narozeniny. Původně měl být zlatníkem, ale přešel z pražské zlatnické školy na grafickou školu do Vídně. Po absolvování školy pracoval šest let pro císařský dvůr. Ve Vídni ani v Praze nenašel větší uplatnění, o ruční grafiku nebyl příliš velký zájem, proto v roce 1890 odjel do Karlových Varů, kde ryl na objednávku, nebo pracoval v továrně na porcelán.

V Praze na nějaký čas vstoupil do reprodukčního Husníkova závodu. Poptávka po fotomechanické reprodukci rostla a vytlačovala ruční grafiku. Jelikož měl Karel znalosti v oblasti technik fotomechanické reprodukce, vstoupil v roce 1899 do pražské „Unie“, kde se později stal ředitelem barevné reprodukce. V době jeho působnosti v tomto závodě se pod jeho vedením tiskly: Kodex Vyšehradský, Hynaisovo, Mánesovo, Mařákovo, Švaigrovo album.

V roce 1913 odcestoval do Moskvy, kde spolupracoval s Ivem Grabarem na monografii o ruském umění. Monografie nikdy vydána nebyla, práci na ní přerušila 1. světová válka. V roce 1928 odešel na odpočinek do Turnova.

Karolína Světlá: *Svatba, s. 98–100*

Ještědská povídka, kterou Karolína Světlá neotiskla, ale přece se dochovala ve dvou provedeních, celkem shodných. Jedna verze je bez nadpisu a druhá s názvem „Svatba u Důry“. V první verzi je místo Důry jméno Rézi. Poznámky k povídce napsal učitel Václav Havel z Českého Dubu.

J. V. Šimák: *Z příběhů českodubských 1. 1620–34, s. 100–102*

Dokončení série příspěvků, které byly otištěny v předchozích číslech OJKT. Valdštejnovo spiknutí roku 1634. Až koncem února toho roku si Valdštejn uvědomil, že je

zrazen a prchnul do Chebu. V noci z 25. na 26. února byl zavražděn. Knížectví bylo konfiskováno. Rozneslo se, že císař statky po Valdštejnovi určil pro armádu. Vojsko si počínalo jako v době nepřátelské.

Václav Havel: *Rektor dubské městské školy o svých nesnázích*, s. 102–103

V archivu českodubském, který byl v roce 1935 přenesen do okresního muzea, byl nalezen spis, který podává zajímavý pohled na tehdejší školní poměry. Spis je nedatovaný a nepodepsaný. Pochází asi z doby kolem roku 1600.

Josef Mach: *Vzpomínky z válečných let*, s. 103–107

Další dokončená série příspěvků, které byly postupně otištěny v předešlých číslech OJKT. Autor pokračuje ve vyprávění o zajetí. Jídlo se rozdělovalo ve větších vesnicích a městech, kde se po celodenním pochodu nocovalo. Vždy se rozdělovalo deseti lidem do veliké misky. Někteří si ji ponechali a ostatních devět bylo bez jídla. Zajatci podnikali zoufalé útoky na kotle s jídlem, stráže vždy rázně zakročily.

J. V. Šimák: *Písemné památky po Nár. gardách r. 1848–49*, s. 108–113

Pokračování z předcházejících čísel. Nyní jde už o třetí dokončení příspěvku, který byl rozdělen do předchozích vydání OJKT. Článek je psán německy, nad německým textem je vždy resumé, co se zde píše.

Josef Lhota: *Podřečí na Držkovsku*, s. 113–115

Navazuje na předchozí číslo, a to písmenem *s* až po *ž*. I když je ukončeno písmenem *ž*, je v závěru článku uvedeno, že v dalších číslech bude následovat pokračování. Znovu uvádím výběr několika slov jako příklad: smerkáček – kapesník, vobec – obec, žvejkal – mluvka.

Alois Šimon: *Doplňky ornithologických pozorování na Mnichovohradištsku*, s. 115–120

Zaměřeno na vliv zásahů člověka do přírody, zde na ptactvo. Tyto zásahy jsou pro některé druhy přímo zhoubné. Hlavní nebezpečí pro ptactvo plyne z likvidace hrabošů jedovatými látkami, které v posledních letech provádějí rolníci. Sýkorky z okolí vymizely vlivem postřiků na ovocných stromech, který hubí hmyz. Negativní vliv na vodní ptactvo má zase vysekávání rákosu a zarostlých ploch u rybníků.

Josef Škoda: *Místopisné paměti Českodubská II*, s. 121–126

Také se jedná o pokračování článku z předešlých čísel OJKT, konkrétně zaměřené na ves Benešovice. Rozděleno na devět různých příspěvků. Ten, který je označen číslem pět, informuje, že Jan Duchek roku 1722 postavil chalupu. V roce 1825 ji koupil Jan Růta a po něm ji v roce 1843 vlastnil Josef Růta.

Alois Šimon: *Z korespondence hradištského lékárníka Sekery*, s. 127–131

Dopisy byly zapůjčeny od vrchního berního tajemníka Stoupa. Uvedeno je deset dopisů, každý vždy přepsán v plném znění a nad ním je uveden regist. Například v červnu 1845 Tyl oznamoval Sekerovi, že bude pokračovat ve vydávání svých spisů. V listopadu 1845 v dopise Tyl chválil Sekerovu práci, ale také si stěžoval na své finanční obtíže.

Rozličné zprávy, s. 132

V tomto čísle obsahuje oddíl pouze dva příspěvky. První se věnuje muzejnímu spolku a druhý PhDr. Ferdinandu Hoffmeisterovi, řediteli gymnázia, který zemřel 27. února 1936. Byl to filolog. Narodil se roku 1875 v Mnichově Hradišti. Studoval na Karlově univerzitě a pak vyučoval na střední škole.

Od Ještěda k Troskám, 14/1936, č. 9. a 10., květen–červen

K pobytu básníka K. H. Máchy v našem kraji, s. 133

Přepis Hindlova dopisu Máchovi. Sděluje Máchovi, jak chtěl jít na výlet na Trosky.

Fr. B. Tomsa: *O Turnovsku r. 1844*, s. 134–138

Dopisy zasílané Fr. A. Rokosovi. Přepis dopisů od Františka Bohumila Tomsy, datovaných na podzim 1844. Tomsa popisuje své cesty po Čechách. V závěru listu informuje, že se chystá do Prahy a pak domů.

Vratislava Šimáková: *Z dopisování dr. Fr. Lad. Riegera*, s. 138–141

Jedná se o čtyři dopisy psané Františkem Riegerem. V jednom dopisu Rieger reaguje na list, který obsahoval žádost o místo v bance. Rieger v dopise sděluje, že na obsazení pozic v nové bance nemá vliv, ale že žádost předal svému zeťovi Dr. Albínu Bráfovi, který bude

referentem. Žádost píše nejspíše otec za syna, protože Rieger reaguje tak, že Bráf si na jeho syna ze školy pamatuje.

Jan Košek: *Začátky průmyslu kroužkářského v Turnově*, s. 142–143

V roce 1906 koupil Antonín Schmidt z Frýdštejna v Turnově dům, kde zavedl broušení skleněných kroužků. S výrobou začal v roce 1909. Závod vedl jeho syn Ludvík Schmidt a zaměstnával 20 dělníků. Před vypuknutím 1. světové války se zvýšil počet zaměstnanců na 60 až 80. Za války byla výroba úplně zastavena.

V roce 1925 převzal závod Ludvíkův bratr, Antonín Schmidt, který zrušil brusírnu a zavedl výrobu lisovaných kroužků. Nechal postavit pec na tavení skla vytápěnou naftou. Roztavené sklo se lisovalo. Dosáhl tak většího počtu kroužků. Další výhodou bylo, že kroužky byly už oddělené. Výroba se tím značně zlevnila.

V roce 1927 založený kartel vývozců skleněných kroužků vzbudil zájem o jejich výrobu v Indii. V roce 1930 přešla výroba kroužků do rukou indických producentů. Od té doby se kroužky z velké části vyrábějí tam. Indická konkurence srazila hluboko ceny a domácí výrobci mohli jen stěží konkurovat. Výroba v továrně Schmidt se přeorientovala na skleněné kaménky, tzv. chatony.

Alois Šimon: *Z korespondence hradištského lékárníka Sekery*, s. 143–145

Ani tato uvedená korespondence se nevztahuje k jeho botanické činnosti. Jak uvádí Šimon, dopisy spíše dokazují Sekerovu lásku k české literatuře a radost z národního pokroku. V dopise z 10. září 1843 informuje Hindl Sekeru, že se na 24. září připravuje třetí beseda, pořádaná v Mnichově Hradišti. Hindl prosí o opis proslovu proneseného 10. července při označování hostince „U Zlatého hroznu“ českým nápisem. Opis odpovědi byl otištěn už v čtrnáctém ročníku OJKT v prvním dvojčísle.

Alois Šimon: *O povznesení českého školství*, s. 145–146

Profesor pražské university Jan Kvíčala, narozený 6. května 1834, se o povznesení českého školství zasloužil. Jako poslanec říšské rady se v roce 1888 spolupodílel na uskutečnění zákona o rozdělení pražské univerzity na českou a německou a také usiloval o postátnění českých středních škol.

Když byl ve stejném roce zvolen poslancem i do sněmu Království českého za okres Hradec Králové, Jaroměř a Josefov a v roce 1883 povolán za přisedícího zemského výboru, složil poslanecký mandát na říšské radě.

Zasloužil se o rozvoj školství obecného a středního, o němž vypracoval i několik osnov a zákonů, např. o rovném právu obou zemských jazyků na školách národních i středních v Českém království.

Alois Šimon: *Kterak se obec kněžmostská bránila návrhu zákona o škole konfesijní*, s. 146–147

V roce 1888 se objevila snaha opravit říšský zákon o škole obecné z roku 1869 ve směru školy konfesijní. Změnu prosazoval zejména vůdce německé křesťanské strany kníže Liechtenstein. Podal 22. ledna 1888 návrh zákona usilujícího o šestiletou školní docházku a o náboženskou výchovu mládeže. Na Mnichovohradištsku dala zejména kněžmostská obec otevřeně najevo, že se změnami nesouhlasí. Byla svolána mimořádná schůze zastupitelstva a sepsána petice vyjadřující nesouhlas s konfesijní školou. Uvádělo se v ní, že konfesní školy jsou proti vzdělanosti a zastávala názor, že se ve škole má především vyučovat dějepis, zeměpis a přírodopis.

František Maišaidr: *Ještě něco o Libuňském jemnostpánu*, s. 147–148

Hlavova kavárna v Praze byla už od svého založení v roce 1910 místem, kde se scházeli umělci všech směrů, básníci, herci, skladatelé a výtvarníci. Kritizovali díla a tvořili svá vlastní. Majitel kavárny, pan Malík, měl v památníku od umělců několik náčrtů.

Jeden příspěvek ze sbírky kavárníka je v textu uveden. Vlastnoručně psané vysvědčení „Libuňského jemnostpána” Antonína Marka. Vysvědčení je pro kaplana pátera Vincence Rameše z ledna 1870.

J. Klos: *František Zelinka*, s. 149–155

František Zelinka byl učitelem v Libuni v době, kdy na faře působil „jemnostpán” Antonín Marek. Zelinka se narodil 20. ledna 1810 v Chotci u Mlázovic. V pěti letech se s rodiči odstěhoval do Zběře u Vysokého Veselí. I jeho mladší bratr Vojtěch se stal učitelem.

František Zelinka ve svých čtyřiceti letech učil podle Markova návrhu několik libuňských občanů rusky. U obou bylo provedeno několik domovních prohlídek, jestli nemají podezřelé spisy či neposílají zprávy o rakouské armádě do Ruska. Marek byl rakouským úřadům nepohodlný. Několikrát byl označen jako zrádce přející Rusku. Klos označuje Zelinku za pokrokového učitele a českého vlastence.

František Zuman: *Stará zaniklá řemesla a zaměstnání v horách*, s. 155–160

V první polovině osmnáctého století se snižovala poptávka po papíru. Dříve se vyráběl z lněných hadrů, a to ručně. Papírníků bylo málo a prodej se prováděl tzv. „podomním prodejem“. Nebylo ho potřeba, děti ve škole psaly na břidlicové tabulky. Kromě úřadu nikdo papír nepotřeboval.

Dalším řemeslem bylo lisování lněného semene, lidé si jím mastili jídlo. Záboj (lisovna na lněné semeno) byl dříve v každé větší vesnici, proto se říkalo „Na záboji“ nebo „U záboje“. Pomocí velkého kola tam byl lisován lněný olej.

Dovážení bavlny téměř zničilo lnářství a domácí předení lnu zaniklo takřka nadobro. Se zánikem lnu přišli o práci i přadkáři a soustružníci, kteří vyráběli přádky.

Josef Lhota: *Podřečí na Držkovsku*, s. 160–163

Dokončení cyklu, který byl uveřejňován v předchozích číslech. Text byl tvořen formou abecedního vypisování slov dvěma významy. Autor uvádí celá rčení, přísloví a slovní spojení. Například „To je jako dyž do Pélchova kejchne“ – to je velmi malicherné, nic to neznamena, „mluv s ním, dyž je skopčák!“ – mluv s ním, když je Němec!, „má couravej psotník“ – nebude nikdy s prací hotov, „je dokonalej jako boží vědro“ – je silný, tlustý.

Nářečí ustoupilo řeči spisovné, především u mladší generace. Příspěvek vznikl za účelem zachování alespoň zlomku dialektu zvláštností.

Rozličné zprávy, s. 163–164

Obsahuje pět krátkých zpráv. Vybrala jsem informaci o odborném kurzu o drahokamech pro kamenáře a zlatníky, který pořádal svaz brusíren drahokamů v Turnově ve spolupráci s ústavem pro zvelebování živnosti v Mladé Boleslavi. Kurz byl informativní, obsahem byla i vyjížďka na vrch Kozákov. Národohospodářský ústav pro severní Čechy v Mladé Boleslavi mu věnoval čtvrté číslo svého věstníku (ročník IV). Autor textu doufá, že to byl slibný začátek dalších kurzů. Pod příspěvkem není nikdo podepsán.

2.3 1936–1937 (15. ročník)

Od Ještěda k Troskám, 15/1936, č. 1. a 2., září–říjen

Viliem Vaníček: *Babí pec na Kozákově*, s. 1–4

Jeskyně v pískovcové skále na západním úbočí Kozákova. Uveden je její přesný popis, včetně propočtů velikosti. Víme, že je horizontálně hluboká 8 metrů. Příspěvek obsahuje dva nákresy jeskyně s popisem a jeden její obrázek, jak ji můžeme vidět zvenku.

Antonín Karč: *Vzpomínka na bitvu býv. 10. domobr. pluků u Janova*, s. 4–7

Líčí bitvu 10. domobraneckého pluku z Mladé Boleslavi z 9. září 1914, která se odehrála u Janova.

J. V. Šimák: *Dopisy Jos. Krušiny Janu Prouskovi*, s. 7–11

Josef Krušina byl učitelem v Kamenici. Žil v letech 1859–1914. Psal lidové zprávy o životě lidí, doplňoval je pověrami a zvyky. Uvedeno je šest dopisů z roku 1904 až do února 1905. Mezi korespondencí je i přání do nového roku.

Alois Šimon: *Květenu čedičového útvaru na Hradištsku*, s. 11–15

Popsal ji lékárník Sekera v článku „Flora der Basaltformation um Münchengrätz in Böhmen“, který byl otištěn v 7. čísle „Oesterreichische Botanische Zeitschrift“ v červenci 1869. Je to český překlad článku, ale jak uvádí Šimon, celý citovaný text se nedochoval, takže mu chybí závěr. Šimon počestil i latinské názvy.

Alois Šimon: *Z korespondence hradištského lékárníka Sekery*, s. 16–17

Tři dopisy od Jana Svatopluka Presla, pražského profesora na univerzitě a zakladatele přírodovědecké literatury. Dopisy jsou datované s odstupem jednoho roku 1839–1841. Presl se v každém dopise vždy omlouvá za dlouhou prodlevu v korespondenci.

V. Havel: *Německá privilegia města Dubu*, s. 17–22

Pokračování otištěných privilegií v pátém ročníku sborníku OJKT. Je to původní německý text přepsaný z originálu. K němu je připojen český text, který není doslovným překladem.

Právo z roku 1628: Albrecht z Valdštejna uděluje měšťanům města Český Dub právo svobodně se stěhovat a rozhodovat o svém majetku.

Jan Polák: *Drahé kameny na Malé Jizerské louce*, s. 23–30

V roce 1600 bylo naleziště na Jizerce bohaté na vzácné nerosty. Byly to rubíny, safíry, granáty a zlato, tak je zaznamenáno ve frýdlantském archivu (v bývalém rodovém archivu Redernů).

V další části je popisován vznik šterku na Jizerce a podrobnější charakteristika jednotlivých nerostů jako jejich barva a vlastnosti.

Text doplňují dva obrázky. Jeden je pohled na Jizerskou louku a druhý zachycuje lidi při rýžování zlata.

J. Lhota: *Pomístné názvy Zásadě u Žel. Brodu*, s. 30–31

Ves se nachází na jižním svahu Černé Studnice pod horou Pustina. Leží na Zásadském potoku, který se spojuje s potoky Komanským a Plchovským.

Pojmenování některých částí vesnic, například na soutoku potoků, se říká Na kopání. Východní cesta do Držkova je „kostelní cesta“. Pod vrchem Pustina se nachází Filipova studánka.

Rozličné zprávy, s. 31–32

Sedm krátkých zpráv, například o činnosti Přírodovědeckého klubu v Nové Pace v roce 1935–36, nebo otevření vápencového lomu v Rašovce.

Od Ještěda k Troskám, 15/1936, č. 3. a 4., listopad–prosinec

J. V. Šimák: *Osídlení Bělska*, s. 33–41

Ačkoliv se článek zdá být v porovnání s ostatními příspěvky OJKT dlouhý, téměř polovinu z něj tvoří poznámkový aparát.

Jak je Šimákovým zvykem, velice obsáhle analyzuje vývoj Bělé. Původní název byl Nový Bezděz, kterým protékala říčka Bělá, a tento název pak převládl.

Josef Voborník: *Soupis poddaných panství Svijanského r. 1773*, s. 42–47

Rychta loukovská, konkrétně vsi Loukov, Sezemice, Drahotice a Buda. Struktura článku je stejná jako v předešlých číslech.

Alois Šimon: „*Počet na příjem a vydání peněz obecních při městě Hradišti nad Jizerou*” s. 47–56

Městská úřední kniha, která obsahuje záznamy o obecním hospodářství mezi lety 1770 až 1822. Zdroje obecních příjmů v té době tvořily například: nájemné z městských polí, luk, zahrad, z obecní hospody, z pekařských a židovských krámků, výtěžek z prodeje soli. Nejčastější výdaje se týkaly obecních staveb a jejich oprav, cen stavebního materiálu, mezd dělníků a řemeslníků. Uvedeny jsou i služební platy obecních zaměstnanců.

V poznámce je poděkování za poskytnutí výpisků z městské účetní knihy účetnímu Aloisi Svobodovi. Další poděkování patřilo ředitelství Městské spořitelny, která zapůjčila obrázek bývalé radnice, jehož kopie je vložena přibližně do poloviny článku.

V. Havel: *Německá privilegia města Dubu*, s. 57–60

Pokračování z předchozího čísla. Opět je text nejprve uveden německy a pak následuje český překlad, který není doslovný.

Jedná se o dvě privilegia. První je z roku 1639. Jan Ludvík hrabě Isolani v něm potvrzuje Valdštejnovo privilegium města Českého Dubu. Druhé privilegium je datováno 1658. Maria Magdalena, představená kláštera sv. Jakuba ve Vídni, potvrzuje městu Český Dub privilegium udělené Valdštejnem a potvrzené Janem Ludvíkem hrabětem Isolanim.

V. Škréta: *Z revoluční činnosti našich lidí*, s. 60–61

Václav Šulc, narozený 30. března 1878 v Turnově, byl roku 1902 přijat k četnictvu a postupně povýšen až na kapitána. Této osobnosti je věnován příspěvek jakožto uznání jejich zásluh. Přispěl k revolučnímu domácímu hnutí.

Rozličné zprávy, s. 61–64

Rozličné zprávy jsou v tomto čísle obsáhlejší: uvedeno je čtrnáct příspěvků a některé mají oproti předchozím číslům větší rozsah. Mezi příspěvky s delším textem patří článek Lidové názvy rostlin z Proseče pod Ještědem. K soupisu rostlin je uveden druhý název, například: fijala, fijalka–violka vonná (*Viola odorata*), Slzičky Panny Marie–hvozdík,

ledvíněk-fazol obecný (*Phaseolus vulgaris*), červený jahody, plavý jahody–jahodník obecný (*Fragaria vesca*).

Jako krátkou zprávu lze označit informaci, že se v Mokrém u Turnova 3. října 1753 narodil český spisovatel František Tomsa, který zemřel roku 1814.

Od Ještěda k Troskám, 15/1937, č. 5. a 6., leden–únor

J. V. Šimák: Za Josefem Pekařem, s. 65–77

Projev přednesený na tryzně 14. února 1937 v Turnově. Zaměřuje se především na Pekařův odkaz. Pekař se zabýval mnoha odvětvími historické vědy a často se vracel z jednoho tématu k druhému. Někdo by mu to mohl vytýkat, že nevydrží u jednoho tématu, jak však Šimák říká, naše věda může být Pekařovi vděčná za to, co vykonal.

Nechybí výčet Pekařových děl, nezapomíná uvádět příspěvky do časopisů i překladatelské práce. Jeho první překlad byl otištěn už v roce 1888 v časopise „Čech“. Šlo o dílo Lva Nikolajeviče Tolstého „Sevastopol“. Překlad byl uveden pod pseudonymem Jiří Douša. Do Šimákova textu je vložen veliký portrét Josefa Pekaře.

Doslov redakce k úmrtí prof. Dra J. Pekaře, s. 78

Redakce se vrací k příspěvku, který OJKT otiskl v roce 1930 k šedesátým narozeninám Josefa Pekaře. Úvodní článek napsal J. V. Šimák. Pekařův rodokmen sestavil J. Hájek.

Na Pekařově pohřbu promluvili i děkan Filozofické fakulty Univerzity Karlovy prof. Dr. Antonín Salač, prof. Dr. Josef Šusta a prof. pařížské Sorbonny Louis Eisenmann. Doslovné přepisy všech projevů otiskly Národní listy 27. ledna 1937.

Na pohřbu promluvili i J. V. Šimák, Václav Müller a starosta města Turnov Josef Žák.

K úmrtí Renáty Tyršové a ke vzpomínkám na počátky Sokolstva, s. 78–79

Renáta Tyršová byla ženou náčelníka Sokola a zemřela 22. února 1937. Od dětství se znala s Karolínou Světlou. Součástí článku je editovaná korespondence. Jeden dopis vyjadřuje upřímnou soustrast Karolíně Světlé, když jí zemřel manžel Petr Mužák.

Pod tímto příspěvkem je zkratka -vh-.

Příbuzenství Jindřicha Fügnera s rodinou dubského továrníka Fr. Schmitta

O tomto příbuzenství se zmínila už Karolína Světlá ve své práci „Jindřich Fügner v mé paměti”. Přesnější data pak obsahoval článek Františka Weisse z roku 1936 „Über die Abstammung des Sokolmitbegründer Heinrich Fügner”.

Jindřich Fügner byl s továrníkem Schmittem příbuzný po dědečkovi z matčiny strany. Jindřichova matka, Františka Fügnerová (*1791), byla rozená Schmittová a pocházela z Broumova. Její matka Barbora rozená Chalupecká byla druhou ženou obchodníka Franze Schmitta.

V. J. Matina: Literární tvorba mladších generací českých v Pojizeří, s. 80–87

Ve všech dobách vyrůstali reprezentanti literárního umění v Pojizeří. Matina zmiňuje J. Pekaře, J. V. Šimáka. Jejich práce označuje za významné, takové, které podepírají celou jejich generaci.

Zaměřuje se na město Jičín a Turnov jako na dvě veliká kulturní střediska. Na město Jičín mělo vliv jezuitské gymnázium, založené roku 1624 Albrechtem z Valdštejna. Zrušeno bylo roku 1777. Působil zde i P. Bohuslav Balbín nejprve jako student a v letech 1661–1662 a 1667–1668 jako učitel.

Gymnázium bylo znovu otevřeno v roce 1807. I v tomto období zde působilo mnoho vlastenců, například profesori Josef Chmela, František Šíra, Šimon Macháček (básník) a Jan Voborník, jako student Ladislav Rieger.

Další část článku už se zaměřuje na jednotlivé autory a jejich práce. Uvedu několik vybraných autorů. Josef Machač, profesor gymnázia v Jilemnici, se nejdříve zabýval studiem hudby, až pak se zaměřil na lyriku. V roce 1929 uveřejnil své sebrané verše „Hrst lyriky”, ze života autora, hlavně z období války. „Česká Rapsodie” uveřejněná v roce 1935, je obrazem vlastenectví.

Vojtěch Renč, lékař z Turnova, narozený v roce 1890, se celá léta věnoval svému povolání. V roce 1934 vydal sbírku „Rodnému kraji”. V roce 1936 publikoval její druhé, rozšířené vydání a novou sbírku s názvem „Motivy z Českého ráje”. Jak názvy napovídají, sbírky obsahují přírodní i historické krásy Turnovska a Maloskalska.

Václav Havel: Německá privilegia města Dubu, s. 87–94

Navazuje na předchozí čísla. Zde uvádí privilegium čtyři až šest. Struktura článku je stejná, privilegium je uvedeno v němčině a po něm následuje český překlad, který není

doslovný. První privilegium je z roku 1690. Maria Kunigunda Hildebrandová, představená kláštera sv. Jakuba ve Vídni, potvrzuje privilegium udělené Valdštejnem, obnovené Isolanim a Marií Magdalénou, která byla její předchůdkyní. (Všechna tři předchozí privilegia byla již otištěna v předchozích ročnících).

Roku 1701 Leopold I. udělil městu Český Dub právo nového výročního a dobytčího trhu. Poslední zde uvedené privilegium je z roku 1732, kdy Karel VI. potvrzuje městu Český Dub privilegium, které udělil Leopold I.

Josef Škoda: *Místopisné paměti Českodubská II.*, s. 94–100

Pokračování cyklu otištěného v předchozích číslech OJKT, zde se dostává k obci Bzoví (Bzí). Struktura článku je stejná, obsahuje zápisky k jednotlivým domům.

Alois Šimon: *Několik pověstí z Hradištska*, s. 100–103

Uvedeno je devět pověstí. Vybrala jsem pověst o vodníkovi z rybníka Zábrdce, který jednou večer plašil ryby hajnému z Mukařova. Hajný si ho všiml a chtěl ho zahnat, tak na něj vystřelil z pušky. Vodník se rozzlobil a brzy se hajnému pomstil: utopil mu syna, když se koupal v rybníce.

Alois Šimon: *Vojtíšek*, s. 103–104

Vojtíšek je komplex několika lesních parcel v bukovinském katastru, v těsném sousedství s obcí Bílá Hlína. Prvním majitelem byl v roce 1586 Jíra Vojtěchův, po kterém má les jméno. V roce 1636 prodala vdova po Vojtíškově statek Jiřímu Tůmovi, jehož potomci ho vlastnili 135 let. V dubnu 1719 se z Vojtěchova háje stal les panský. Až v roce 1920 (první pozemková reforma) se Vojtíšek opět vrátil do selských rukou.

Alois Šimon: *Ze života starých kantorů*, s. 104–105

Učitelství pomocník Šetřil, který působil v letech 1850–1855 v Klášteře. Byl výstřední povahy, a proto se stával terčem vtipů. Muzikant Pytloun se nabídl, že opraví jeho rozklížené housle, které mu vrátil sice opravené, ale omazané kaší a olepené papírem.

Řídící učitel Klíma byl výborným hudebníkem. Uměl hrát téměř na všechny nástroje. Jednou jako student na koncertě si prohlížel hudební nástroje a jeden z účinkujících mu řekl, co kouká, že tomu rozumí jako koza petrželi. Klíma požádal známého hudebníka o jeho nástroj a během koncertu tak vystřídal hned několik hudebních nástrojů. Pak se zeptal onoho hudebníka, který ta slova vyřkl, jestli si teď stále myslí, že tomu rozumí jako koza petrželi.

Alois Šimon: *Německá škola v Mnich. Hradišti*, s. 105–106

Škola byla zřízena asi roku 1846. Zbudována byla proto, aby děti měšťanů, které chtěly mít německé vzdělání, nemusely chodit do školy v Klášteře, kde se od roku 1832 vyučovalo v jedné třídě česky a ve druhé německy. Mnichovohradištská německá škola však neměla dlouhého trvání.

V roce 1852 se stal učitelem v Mnichově Hradišti Jan Bubák a obnovil německou školu v přízemí budovy. Zde se vyučovaly děti zámožných občanů a úředníků.

Petr Matoušek: *Učitelství rod Vlašimských na Všeni*, s. 106–109

Nejstarší zpráva o Václavu Vlašimském, učiteli z rodu Vlašimských ve Vlastibořicích, je z roku 1666. Kantorství se zjevně v tomto rodu dědilo z otce na syna, a tak se jím stal i syn Václavův, Eliáš Karel Vlašimský a jeho syn z prvního manželství Karel Vlašimský. Tato tradice pokračovala až do roku 1840, kdy se po osmi generacích stává posledním kantorem z rodu František Vlašimský. Ten žádného ze svých synů nedal na učitelství.

František Zuman: *Putování Jos. Václava Friče naším krajem*, s. 110–111

O prázdninách roku 1842 se ještě jako student vydal Frič na výlet po kraji na Kost, do Turnova, na Hrubou Skálu, Trosky, do Libuně u Jičína. V článku je z tohoto výletu krátký úryvek z výletu na Kost. Popisuje nocleh ve stodole u jedné rodiny, zatímco oni spali doma na jedné posteli.

Rozličné zprávy, s. 111–112

Devět krátkých zpráv. Nejkratší zprávu tvoří jedna věta, která informuje o docentuře turnovského rodáka Dr. Jana Patočky, kterou získal v lednu 1937. Další zmiňuje, že se v roce 1762 narodil v Mnichově Hradišti skladatel Ignác Václav Daffael. Jiný je o úmrtí Vincence Drbohlava, vikáře a děkana na Všeni, který zemřel 4. ledna 1937. U této zprávy není uveden autor. Další čtyři příspěvky jsou podepsány šifrou „š”. Tento podpis je nejčastější i v jiných ročnících.

Literatura, 112

Milada Paulová, narozená v Loukově u Svijan, vydala 1. část své rozsáhlé práce „Dějiny Maffie”. První díl „Ve znaku persekuce” se zaměřuje na historii domácího revolučního hnutí od počátku 1. světové války do září 1915. Dílo věnovala Dr. Přemyslu

Šámalovi, kterého označuje za organizátora „Maffie“, jehož účast v této tajné organizaci je podrobně vyličená.

Od Ještěda k Troskám, 15/1937, č. 7. a 8., březen–duben

J. Varcl: *Český sochař a glyptik Josef Drahoňovský šedesátníkem*, s. 113–114

Josef Drahoňovský byl profesorem pražské umělecko-průmyslové školy. V šestém ročníku sborníku OJKT, mu bylo věnováno celé deváté číslo, jeho autorem byl J. V. Šimák.

Varcl se v tomto příspěvku zaměřil na připomenutí umělcových děl v Turnově. Např. bronzový pomník Tyršův a bronzový pomník padlých. Avšak v turnovském muzeu nebylo jeho jediné dílo, pouze fotografie a odlitky, které sám věnoval.

Umělec se dožil 27. března 1937 šedesáti let. Pekařova společnost pro povznesení Českého ráje oslavila jeho narozeniny již 24. března 1937, a to v zasedací síni ústřední knihovny v Praze. O oslavě přinesly podrobnou zprávu Pojizerské listy 2. dubna 1937.

Za továrníkem Františkem Hermanem, s. 114–115

František Herman byl továrníkem a obchodníkem s drahými kameny v Turnově, majitel společnosti Herman a Palma. Zemřel 20. března 1937 ve věku 64 let. Příspěvek je věnován vzpomínce na něj. Reprezentoval kamenářství na krajské výstavě v roce 1925. V roce 1930 byl předsedou výkonného výboru výstavy a podílel se na tom, aby se výtěžek stal základem pro kamenářství v turnovském muzeu.

A. Čermáková-Sluková: *Vznik divadelního kusu „Přišla do rozumu“*, s. 116–125

Dílo Karolíny Světlé z roku 1878, které Eliška Krásnohorská upravila pro divadelní hru. Jedná se o korespondenci mezi Eliškou Krásnohorskou a Anežkou Čermákovou-Slukovou. Dopisy jsou datovány od listopadu 1899 do října 1900. Nejprve Krásnohorská žádá Čermákovou o svolení zpracovat dílo Světlé jako divadelní hru. Ta s přepracováním souhlasila. Nicméně v únoru 1900 hru zamítnul Jan Lier (tehdy dramaturg Národního divadla). Přepracování nebylo dramatické. Jednalo se o novelu, a to byl podle Liera důvod k zamítnutí. Navzdory úsilí Elišky Krásnohorské se hra v Národním divadle neprovozovala, ale do roku 1937 měla na devět set repríz v městských a venkovských divadlech.

František Maišaidr: *Vzpomínka na profesora Drahoňovského*, s. 125–127

Autor vzpomíná na rok 1901, kdy přijíždí do Prahy a poprvé se setkává s Josefem Drahoňovským. V Praze chodil Maišaidr na obchodní učiliště. Za dob studia bydleli společně v jednom bytě. Mimo jiné popisuje příhodu, kdy neměli peněz nazbyt, a tak vnikl nápad. Maišaidr vymyslel vtipy a Drahoňovský je ilustroval.

Josef Voborník: *Soupis poddaných–rychta sebeslavská. 1773*, s. 127–129

Pokračování soupisu poddaných–rychta sebeslavská. Forma textu je stejná. Například se dozvíme, že počet nezvěstných v roce 1773 činil dva poddané a že jeden byl žebrákem.

Al. Šimon: *Z korespondence hradištského lékárníka Sekery*, s. 130–135

Dokončení článku publikovaného už od roku 1936 (poprvé v ročníku 14). Tentokrát je uvedeno devět dopisů. Jejich autorem je Karel Amerling. Byl to lékař, pedagog a zakladatel pražského výchovného ústavu pro průmyslníky a řemeslníky, nazývaného „Budeč”.

Uvedená korespondence je z období od června 1842 do dubna 1875. Poslední list tvoří kondolence paní Sekerové. Její manžel Václav Sekera zemřel 21. dubna ve věku 59 let. Amerling se kromě projevu upřímné soustrasti v dopise zajímá, zdali Sekera nezanechal v pozůstalosti slíbené práce pro fysiokratickou společnost. Toto téma bylo nejčastějším předmětem korespondence kromě prvního, ve kterém Amerling gratuloval Sekerovi ke sňatku a děkoval mu za zapůjčení peněz.

Josef Škoda: *Místopisné paměti Českodubská II.*, s. 135–142

V tomto čísle jsou uvedeny zápisy k obcím Bzoví (Bzí) a Janovice. Z poznámky se dozvídáme, že text doplnil Dr. J. V. Šimák.

Blažena Černovická: *O pěstování lnu v našich horách*, s. 142–144

Na přelomu 19. a 20. století bylo pěstování lnu v Podještědí a Podkrkonoší velice rozšířeno. Této době je také věnován příspěvek. Autorka se zde zabývá pěstováním a zpracováváním lnu.

Blažena Černovická: *Několik pověr z pašijového týdne*, s. 144–145

Jedná se o velikonoční období. Na Zelený čtvrtek se jedl chleba s medem, aby mouchy a jiný hmyz neštípaly. To se týkalo i domácích zvířat, především dobytka, aby je neobtěžovaly na pastvě mouchy. Na Zelený čtvrtek i Velký pátek se musel hlídat chlév, aby

dobytek neočarovaly zlé síly. Na Veliký pátek se musela celá rodina umýt vodou z pramene, aby byli všichni zdraví. To samé platilo pro dobytek. V neděli Velikonoční se chodilo i s čeledíny na zahradu modlit, nesmělo se pracovat, pouze dobytek se směl obstarat. V pondělí se musel uklidit chlév, aby v něm bylo po celý rok čisto.

Dr. J. V. Šimák: *Naše podřečí v listech Sylvie Kateřiny Černínové z Chudenic*, s. 145–148

Sylvie Kateřina Černínová (1606–1664) byla ženou hraběte Heřmana Černína z Chudenic. Josef Pekař jí věnoval několik kapitol v díle „Kniha o Kosti“. Povšiml si v jejích dopisech některých rčení a tvarů slov, které byly odlišné od spisovné mluvy. V poznámce uvedl, že se asi jedná o nějaký dialekt.

Šimák se této skutečnosti věnuje podrobněji. Podle něj by se mělo jednat o dialekt podkrkonošský. Prochází její dopisy a z nich vybral pouze některé zvláštnosti. Jednalo se například o protetické v: „vo“, „voba“, „vobílí“, „vod“, „vovčí“, „vovoce“.

Korespondence je psána pravděpodobně její mateřštinou, avšak jednalo se o dceru Štěpána Caretta-Millesima markraběte ze Savony. Matka byla Češka Magdaléna Kostomlatská z Vřesovic. Neví se, kde a kým byla vychována. Zde Šimák uzavírá text tím, že „rozluštění“ dopisů a faktu, kde k dialektu Sylvie „přišla“, je předmětem jiného bádání.

Alois Píček: *Data o školství školního okresu turnovského*, s. 148–151

Statistika za školní rok 1935–1936. Dotazník vyplňovalo ředitelství škol každý rok v celém okrese a zasílal se okresnímu školnímu výboru v Turnově. V té době existovalo 60 obecných škol. V tom bylo 58 smíšených, jedna chlapecká a jedna dívčí. Pět škol měšťanských, dvě chlapecké (Turnov, Rovensko), dvě dívčí (Turnov, Rovensko) a jedna smíšená (Český Dub). Do obecných škol chodilo 4 473 žáků, do měšťanských 1 565. Celkem tedy 6 038, a to bylo pouze o 25 méně než v roce 1934–1935.

Dotazník rozdělával žáky např. podle náboženství či státní příslušnosti. Je zde uvedeno i pojištění žáků. Pojištěno bylo 5 518 a zranění utrpělo 25. Počet knih k zapůjčení ve všech školách činil 9 982. Půjčeno bylo 8 213 kusů. Průměrně šestnáct knih na jednoho žáka.

Rozličné zprávy, s. 152

V tomto čísle se nachází pouze pět zpráv. První a zároveň nejobsáhlejší je zápis ze schůze muzejního spolku, která se konala 30. března 1937. Měla 35 účastníků. Spolek měl k uvedenému datu 254 členů. Na zasedání se řešil nedostatek finančních prostředků, ale

i ubývající místo pro sbírky. V daném roce přibylo 672 exponátů. Celkově činil počet inventárních položek 8 708. U tohoto příspěvku není uveden autor.

Také je otištěn úryvek básně „Na Fridstejně” z Písní Gustava Pflagra Moravského, a to její začátek. Další text je věnován Prof. Dr. Cyrillu Purkyňovi, který roku 1937 zemřel. Celé jméno není uvedeno. Krátká poznámka zmiňuje, že se zabýval sběrem mechů a lišejníků. Pod textem je podepsána zkratka -olá-. Příspěvek o rodu Aehrentalů je bez podpisu. U textu, který informuje, že V. A. Svoboda-Navarovský (autor veselohry Malíř Škréty) v roce 1844 navštívil merendu v Stögrově divadle v Růžové ul. v masce Karla Škréty. Jsou uvedeny iniciály F. Z., nejspíše František Zuman.

Od Ještěda k Troskám, 15/1937, č. 9. a 10., květen–červen

V. Škréta: *Zborov*, s. 153–158

Článek je věnován dvacetiletému výročí bitvy u Zborova, která proběhla 2. července 1917. Poprvé po 300 letech (bitva na Bílé hoře) podle Škréty „bojovala československá armáda jako jedna jednotka”. Československé brigádě se podařilo něco, co se nepodařilo silné ruské armádě. Znamenalo to veliký vojenský úspěch. Proti přesile 6 000 nepřátel 19. rakouskouherské divize zvítězila a vzala do zajetí přes 4 000 nepřátel. Ztráty na československé straně byly veliké, a to celá třetina (700 raněných a 190 mrtvých).

Hlavní příčinou vítězství je podle Škréty láska k vlasti, touha po právu, spravedlnosti a převaha ducha, ochota obětovat vše pro vítězství. Cituje i projev prezidenta Masaryka k třetímu výročí bitvy.

Následuje jmenný seznam účastníků bitvy u Zborova. Rozdělený je na okres Turnov, Český Dub a Mnichovo Hradiště. V příspěvku více místa věnuje dvěma vojákům, rodákům z Turnovského okresu, Marko Neťukovi a Jaroslavu Tůmovi. První jmenovaný byl kapitánem vyznamenaným československým křížem, který však nikdy neobdržel, jelikož zemřel 3. března 1921 na tuberkulózu. Na pomníku má nápis „hrdina od Zborova”. Jaroslav Tůma podle autorových slov po válce živořil až do roku 1928, kdy se stal městským strážníkem v Mnichově Hradišti. Zemřel 2. března 1935 také na tuberkulózu.

Karel Bajer: *Co jsem viděl a zažil při útoku a ústupu u Zborova*, s. 158–161

Autentické líčení zážitků z války. Autor popisuje boje, při kterých se díval, jak umírají jeho kamarádi, jež nazývá bratry. Douda z Prahy, který byl zraněn, se nechal roztrhat

bombou, aby se nedostal do zajetí. Sám Bajer byl také zraněn, byl postřelen do nohy. Sundal si označení (bílo-červená stužka), připraven se vydávat za Rusa, kdyby padl do zajetí. Vzpomíná, jak ho zachránil doktor Sklenář, který ho vzal na ramena a odnesl ho až do vesnice. Tam jej posadil na povoz, který mířil do Tarnopole. Líčí, jak byl vůz plný zdravých Rusů, ale ani jeden mu neuvolnil místo. Sklenář ho proto posadil na kozlík ke kočímu. Osobně svému zachránci poděkoval až v roce 1936 při oslavách druhého pluku v Litoměřicích.

František Dědek: *U Zborova*, s. 161–167

Otištěny jsou tři vzpomínky z bitvy. První patří Františku Dědkovi, který je uveden i jako autor příspěvku. Popisuje, jak Rusové odcházeli ze zákopů ještě před jejich příchodem. Neponechali jim tam žádnou munici, ani bomby. Byli v první linii jen s několika náboji, které si přinesli. Následující dny si vylepšovali zákopy a kulometná hnízda. Pak přišel 2. červenec a on ztratil informace o rotě. Proběhl k nepříteli, kam vhodil do první linie připravené bomby. Když vyměňoval závěr na pušce, zasáhl ho do ruky a krku šrapnel.

Další, kdo vzpomíná, je Josef Drobník. Byl to zajatec. Pracoval v továrně ve Svjatošíně a 28. listopadu 1916 se přihlásil jako dobrovolník do československé brigády. Dostal propustku k volnému pohybu v okruhu Kyjeva. Dne 7. května 1917 utekl z továrny do Dárnice, kde bylo shromaždiště zajatců. Byl přidělen k 3. výcvičné rotě, které velel podporučík Horníček. Následně se dobrovolně přihlásil k pochodovému praporu, který doplnil vojáky na frontě. Přidělen byl k 11. rotě. Dne 2. července přišel rozkaz odložit pláště a batohy, aby jim při útoku nepřekážely. Obsah batohů jim ruští vojáci většinou vykradli, po bitvě málokdo našel ten svůj. Přidali se k 1. pluku, který dobýval první rakouskou linii. Drobník zajal rakouského nadporučíka 81. pluku, který mu vydal mapu okolí Zborova. K večeru, když je vyměnila ruská část vojska, se vraceli do Cecové, kde 3. července pohřbívali padlé „bratry“ (tzn. spolubojovníky) do společného hrobu.

Posledním, kdo přispěl svým příběhem, byl V. Horecký. Popisuje, jak ruská letadla fotografovala rakouské zákopy a nepřátelské dělostřelectvo se letouny marně snažilo sestřelit. Anebo líčí, jak ruští vojáci bez zbraní utíkali ze zákopů v celých plucích.

Antonín Hoskovec: *Bitva u Zborova*, s. 167–168

Dobrovolník 4. roty 3. pluku Jana Žižky, který přebral 22. června od finských pluků ruské zákopy. Popisuje, jak byly nedostatečné, zpusťosené a dalo mnoho práce je opravit.

Z jeho příspěvku uvedu jednu příhodu. Jeho přítel Oldřich Uvýzl zajal rakouského vojáka. Najednou zvolal „tatínku” a rakouský voják mu odpověděl „Oldřichu”. V ten okamžik totiž syn zajal svého otce. Spousta zajatých Čechů chtěla jít hned bojovat proti rakouské armádě, ale to nebylo dovoleno. Uvýzl padl při dobývání čtvrté linie.

Karel Hrůza: *Zborov*, s. 169–171

Karel Hrůza se bitvy u Zborova účastnil jako příslušník 1. roty 3. pluku. Jedna polovina šla do útoku a druhá, ve které byl on, čekala jako záloha na rozkazy. Čekání bylo vnímáno jako křivda: všichni chtěli jít bojovat. Až když je voják, který nesl z bitvy hlášení, nazval „ulejváky”, zapojili se do bitvy.

V. Miltner: *Můj Zborov*, s. 171–178

Pod tímto názvem jsou uvedeny tři příspěvky. Opět se jedná o vzpomínky přeživších z bitvy u Zborova. Kromě autora příspěvku šlo o Jiřího Ludvíka Průšu a Bohumila Šlechtu.

Průša se přihlásil do České družiny již v listopadu 1915, ale úřady mu vstup do vojska nepovolily. Znovu to zkusil v roce 1916 u emisara Wachsmanna, pozdějšího kapelníka 6. pluku, který změnil své jméno na Voskovec (otec Jiřího Voskovce). Odjel do Kyjeva a po výcviku byl zařazen k 8. rotě 1. pluku. Také tady proběhlo shledání otce se synem, stejně jako ve vzpomínkách Antonína Hoskovce. Očividně se nejednalo o ojedinělý jev.

Šlechta byl příslušníkem 4. roty 2. pluku Jiřího z Poděbrad. V roce 1916 prováděl po dobu devíti měsíců výzvědnou službu na řece Stochodě. Do bitvy u Zborova šel jeho pluk nedostatečně vyzbrojen a s pokleslou náladou. Březnová revoluce v Rusku zavinila úpadek ruské armády, které se nechtělo bojovat a „bratříčkovala” se s nepřítelem.

Jar. Šorejs: *U Zborova*, s. 178–180

Otištěn dopis Františka Brože. Jde o odpověď na dopis Jaroslava Šorejse, který ho žádal o pár řádků a zavzpomínání na bitvu. Označuje se v něm za špatného „Zborováka”, jelikož byl zraněný v okamžiku, kdy vyráželi ze zákopu finského pluku, takže průběh bojů nezná. Avšak vzpomíná na Josefa Bašuse, který jim zpíval před bitvou u Zborova a tím jim v napjatém tichu dodával kuráže.

Účastníci bitvy u Zborova, 180–183

Krátké vyprávění šesti přeživších z bitvy u Zborova, narozených v okrese Mnichovo Hradiště. Emil Richter padl do zajetí v dubnu 1915. Do vojska se dostal 4. srpna 1916. Dne

20. června 1917 byl přidělen k 2. střeleckému pluku ke kulometu. S druhým plukem přežil i ostatní boje a do vlasti se vrátil přes Singapur, Portseid a Terst 22. dubna 1920. Vyznamenání, která obdržel: Československý válečný kříž, Řád Štefánikův s meči, Ruský kříž, revoluční i spojenecké medaile. Po válce sloužil v československém vojsku.

Josef Glanc vstoupil do rakouské služby 26. října 1914. Do zajetí padl celý jeho pluk 3. dubna 1915. Prošel několika zajateckými tábory a v březnu 1916 vstoupil do československé armády. Po výcviku byl zařazen do 1. střeleckého pluku. Na frontu nastoupil v ruské uniformě 28. září 1916 a v roce 1917 přišel ke Zborovu. Po bitvě postupoval dál s 1. plukem. Jako plukovník se vrátil do vlasti transportem č. 13 přes Japonsko, Singapur, Suez, Terst do Prahy dne 2. února 1920. Vyznamenání: ruský kříž sv. Jiří 4. stupně, válečný kříž, válečná i spojenecká medaile. Byl povýšen na šikovatele.

Josef Elstner vstoupil do České družiny 21. září 1914. V 1. pluku se účastnil všech bojů počínaje bitvou u Zborova. Po válce pracoval jako nakladatel v Praze.

František Horáček nastoupil válečnou službu v Mladé Boleslavi u 10. pluku zeměbrany a zajat byl v Haliči u Ryglíce. Do legií se přihlásil 23. prosince 1914, kde sloužil v České družině u 4. roty, později u 1. pluku. Před válkou byl tkalcem, po válce se stal poštovním doručovatelem.

Jaroslav Taneček odešel na vojnu v srpnu 1914 do Jičína k 74. pěšímu pluku. Zaját byl 6. dubna 1915 v Karpatech. Do vojska se přihlásil v prosinci 1915. Po výcviku byl zařazen k 2. střeleckému pluku. V září 1916 přišel na frontu na Stochod a odtud ke Zborovu. Později přešel k 9., pluku se kterým prošel Nikolajevskou frontu, kde byl také těžce zraněn. Měl roztržitěnou nártní kost na levé noze a byla mu uznána 20% invalidita. Do vlasti se vrátil až v srpnu 1921.

Rudolf Beran nastoupil válečnou službu 15. června 1915 u 10. pluku zeměbrany. V zajetí byl v Kyjevě, kde se v říjnu 1916 přihlásil do armády. Byl přidělen k 1. pluku střeleckému, později k 4. pluku. Domů se vrátil roku 1920. Oženil se a stal se rolníkem.

Václav Havel: *Německá privilegia města Dubu*, s. 183–193

Pokračování z předchozích čísel. Styl je stejný. Vždy je text psán německy a následně přeložen do češtiny. V prvním privilegii z 27. listopadu 1754 Jakobina z Pollheimu potvrzuje předešlá privilegia, vydává je v novém souboru a osvobozuje měšťany od některých dosud povinných prací.

V druhém privilegii z 30. prosince 1761 Marie Terezie povoluje městu Český Dub týdenní trh na len, příze a plátno. V posledním z 2. srpna 1847 uděluje Ferdinand V. městu Český Dub právo pěti výročních trhů.

J. Košek: *O dvou Čtenářsko-hospodářských besídkách*, s. 194

Besídky byly zakládány v polovině 19. století za účelem všeobecného vzdělávání. Dne 6. června 1892 byla pořádána velká národní slavnost ve Čtveříně. Jednalo se o setkání dvou spolků. Zde byli voleni političtí představitelé, kupříkladu: Josef Bernard, okresní starosta turnovský, byl zvolen protektorem. Předsedou výkonného výboru se stal sládek Hynek Kreutzer.

Čtenářsko-hospodářská besídka Třebízský v Padeřavicích byla založena roku 1886 z podnětu několika občanů. Na začátku měla 32 činných členů, během tříletého trvání vzrostl počet na 64. Později se snížil a v roce 1892 činil 48.

Čtenářsko-hospodářská beseda ve Čtveříně byla založena v roce 1888, měla 36 činných členů a osm zakládajících.

2.4 1937–1938 (16. ročník)

Od Ještěda k Troskám, 16/1937, č. 1. a 2., září–říjen

První dvě strany tohoto čísla tvoří nekrolog T. G. Masaryka, který zemřel v úterý 14. září 1937 v Lánech.

Petr Bezruč a Český ráj, s. 3–4

Medailonek básníka, který 16. září 1937 dožil sedmdesátých narozenin. Narodil se v Opavě jako nejstarší syn ze šesti dětí. Otec byl Antonín Vašek, profesor na opavském gymnáziu. Rodné jméno Petra Bezruče je Vladimír Vašek. Jeho pseudonym prozradil spolužák MUDr. Norbert Mrštík, bratr Viléma Mrštíka.

A. Čermáková-Sluková: *Karolína Světlá o sobě*, s. 4–7

Marie Febkovičová překládala práce Karolíny Světlé do chorvatštiny. Před svou smrtí v roce 1914 (v Záhřebu) poslala do Čech listy. Byl to stručný životopis Karolíny Světlé, o který ji Febkovičová požádala, když překládala její práce.

Sama Čermáková uvádí, že v dopisech není nic, co by již nebylo známo. Jedná se zkrátka o pohled Světlé na sebe samotnou. Na konci příspěvku je uvedeno, že článek bude mít ještě pokračování.

Dr. J. V. Šimák: *Předkové rodiny Boháčkovy*, s. 7–8

Josef Boháček byl továrník, podle Šimáčka to byl také turnovský mecenáš. Narodil se 15. května 1853 chudé dělnici Anně v Domousnici u Libáně.

Se svou ženou Emilií, rozenou Fotrovou, se oženil 28. října 1882. Měli tři děti, ani jedno nepřežilo své rodiče. Josef a Emilie zemřeli ve věku 22 let a nejmladší Marie v pouhých 19 letech. Josef Boháček zemřel 29. října 1932.

V. Havel: *O hudebním skladateli, našem rodáku Jos. Nesvadbovi*, s. 8–9

Vlastním jménem Josef Hamáček, narozený 19. ledna 1824 ve Vyskeři na Boleslavsku. Ve dvou letech mu zemřel otec a vychovával ho strýc Jan Nesvadba. Po jeho smrti ho vychovával druhý strýc Josef Nesvadba. Oba ho vedli k hudbě, u prvního se učil zpěvu a hrát na piano a u druhého hrál na varhany. V roce 1842 studoval v Praze filosofii.

Zpíval v českém divadle v Růžové ulici ve frašce „Alině” a pak „Modrovousovi”.

Roku 1847 složil tři písně ke „Strakonickému dudákovi” (J. K. Tyla). Ředitel Stavovského divadla v Praze, Johann August Stöger, mu v roce 1857 svěril ředitelství pražské opery.

Dr. Josef Soukup: *Závrtům podobné prohlubiny v oblasti kvádrových pískovců Českého ráje*, s. 9–12

J. Soukup tento článek uvádí jako předběžnou zprávu, kterou později doplní dalšími a podrobnějšími údaji. Zabývá se prohlubněmi, které svým zjevem připomínají krasové závrtky z vápencových oblastí. Tyto nekrasové „závrty” pozoroval na Hruboskalské vysočině u Bohuslavi, Krčkovic u Mladé Boleslavi, Lažanech pod Vyskeří, Prachovských skalách u Jičína a na Markvartické vysočině nad Vlčím Polem.

Jsou to trychtýřovité, v jednom směru protáhlé prohlubně různých velikostí. Většinou se od krajů příkře svažují. Povrchová voda se v nich rychle ztrácí. Lidé jim také říkali „díry”. Tento přírodní jev nemají rádi rolníci, jelikož jim tyto prohlubně ztěžují orbu polí.

Např. na Kopanině je „díra” 15 metrů dlouhá, 13 metrů široká a 6 metrů hluboká. V lese „Křižánku” (jižně nad vsí Vlčí Pole, západně od Hladomoře) je hned sedm trychtýřovitých propadlin, zvané „vlčí jámy”. Jsou různé velikosti a hloubky, v průměru tři až čtrnáct metrů široké o hloubce 0,5 až 3,2 metrů.

Josef Voborník: *Soupis poddaných panství Svijanského r. 1773*, s. 12–16

Příspěvek je pokračováním. Struktura textu je zachována jako v předešlých číslech, tj. jmenný seznam obyvatel a jejich věk. Tentokrát se autor zaměřil na soběslavskou rychtu, konkrétně na vsi Jirsko, Havlovice, Soběslavice, Padeřavice a Střížovice.

Al. Šimon: *Obec Klášter Hradiště v záznamech josefínského katastru*, s. 16–20

Podkladem pro článek byl klášterský katastrální josefínský operát, zapůjčený z mnichovohradištského muzea.

Jedná se o soupis půdy a zjištění jejího výnosu za účelem spravedlivějšího zdanění. Nedostatky z tereziánského katastru mělo odstranit nové vyměřování selských i panských pozemků na příkaz císaře Josefa II. Na hradištském panství se začalo vyměřovat 27. června 1785 a skončilo se 2. srpna. Rychtář Lochař byl pověřen měřičskými pracemi a k ruce mu byli sousedé Pešán, Rožát, Novotný a Cimr. Vzhledem k jejich nedostatečné odborné znalosti se nemůže brát doslova přísaha, že budou měřit přesně a spravedlivě. Nezměřené zůstaly stráně a úvozy.

Předností josefinského katastru bylo, že změřené parcely se označily pořadovým číslem, pod kterým byly i zapsány v katastrálním protokolu. Toto zhotovení sloužilo ke zdanění půdy až do roku 1860, kdy se přešlo na takzvaný katastr stabilní, na kterém již pracovali odborně vzdělaní inženýři podle vládního nařízení z prosince 1817. V Čechách skončilo vyměřování roku 1842.

Josef Kuhn: *Dopisy skladatele Ant. Dvořáka a jeho rodiny Aloisu Göblovi z let 1879–1900*, s. 20–25

Alois Göbl (* 6. března 1841) zemřel na rakovinu jater 27. srpna 1907. Byl to úředník a tajemník knížete Rohana na Sychrově. V příspěvku autor čerpá z dopisů, které psal Dvořák Göblovi. Kuhn zmiňuje, že originály jsou založené někde v archívu a proto čerpá z přepisů, které si před časem sám udělal. Neobsahují informace k počátku jejich přátelství a ani neodkrývají nic, co by o Dvořákovi již nebylo známo.

V korespondenci z listopadu 1879 Dvořák děkuje za dárek pro dceru Otilku. Jednalo se o lomnické suchary, které jí moc chutnaly. V červnu 1880 ho informuje, že možná ve středu přijedou, ale Otilka je nemocná a nemůže to tedy jistě slíbit. Vídeň, listopad 1880: Antonín Dvořák si pochvaluje, že se jeho symfonie líbila a poprvé se bude hrát 26. prosince. A pak se bude prezentovat v Londýně. U tohoto příspěvku je poznámka, že bude mít pokračování.

Vojtěch Vaníček: *Zprávy o panství Semilském a Navarovském z let 1562–1581*, s. 26–29

Zdrojem pro článek byl Archiv Ministerstva vnitra v Praze, konkrétně Registra berně panství Semilského od r. 1562, Úrok sv. Jiřský panství Navarského z r. 1565, Úrok z panství Semilského a Navarovského a Berně domovní.

Autor se zabývá informací z Registru berně panství Semilského. Jsou zde vypsány jednotlivé vesnice, u nich jména obyvatel a částka, kterou mají uhradit. Na závěr je uvedena souhrnná částka, kterou má zaplatit celá vesnice dohromady. Tento příspěvek bude mít pokračování.

Rozličné zprávy, s. 30–31

Sedmnáct krátkých zpráv. Bez podpisu autora je informace, že František Křelina obdržel za román „Puklý chrám“ státní cenu.

Bez autora je také příspěvek o tom, s kterými národy měli styky kamenáři počátkem 19. století. Zdrojem byla sbírka mluvníc a slovníků z pozůstalosti Antala Pazelty, kterou

turnovskému muzeu darovali jeho potomci. Z jazyků jsou tam zastoupeny latina, angličtina, holandština, dánština, švédština, portugalština, francouzština, němčina, italština, ale i jazyk rumunský, baskický jazyk, irský, novořecký, litevský, finský, laponský. Z východu pak řeči hebrejská, chaldejská, novoperská, pehlevi, sanskrt, japonština, malajština, javanština, siamština, anamština.

Deset zpráv má šifru „š“. Např. příspěvek o výstavě obrazů Františka Kavána, která se konala od 1. července do 8. srpna v turnovském muzeu. Dne 29. srpna bylo odhaleno dílo Josefa Drahoňovského, které věnoval Rovensku. Jednalo se o bronzové sousoší „Rozhovor“. Umístěno bylo na náměstí v Rovensku.

Kroužek turnovských rodáků zakoupil akvatintu (domalovanou rytinu), pohled na „síň vítězství u Lipska r. 1813“ pro turnovské muzeum, kde byla vystavena. Autor díla nebyl znám, ale přisuzovalo se malíři Karlu Postlovi.

Kdo stavěl kapli sv. Anny při kapucínském klášteře v Mnichově Hradišti r. 1724? To je název dalšího příspěvku, v němž „š“ projevil domněnku, že autorem by mohl být Kilián Ignác Dientzenhofer. Ta se ukázala jako mylná. Archivní rada dr. Josef Bergl objevil ve valdštejském archivu zápis, že stavba je dílem kapucínského duchovního Jana Víškovského.

Další dva články jsou podepsány „-olá-“. Oba se věnují drahým kamenům. Sběratel V. Müller našel na jaře 1937 na Malé Jizerské Louce modrý nerost. Jeho velikost byla jako špička malíčku, měl akvamarínově modrou barvu a silně lesklou štěpnou plochu. Vše ukazovalo na modrý topaz, do té doby v daných místech nenalezený. Druhý příspěvek informuje o tom, že umělé kameny ovládají kamenářský a zlatnický trh.

Alois Šimon přidal informaci o rozšíření obory při mnichovohradištském zámku roku 1662. Pekař Procházka s manželkou Dorotou uzavřeli dobrovolně smlouvu s hraběcím hejtmanem Karlem Fridrichem Plotaysem, podle které byl díl jejich pozemků připojen k zámecké oboře. Jako náhradu dostali 4 korce⁴ žita.

Autor „-vh-“ přispěl článkem o veliké povodni kolem 1. srpna 1858. Po velikém suchu přišly deště. Trvaly tak dlouho, až zapříčinily povodeň. V Liberci z 1. na 2. srpna bylo zatopeno celé dolní město. Několik domů ze zřítilo a jiné byly na spadnutí. Také zahynulo několik lidí.

⁴ Míra plošného obsahu a objemová míra užívaná pro sypké látky.

Literatura, s. 32

Zde jsou uvedena tři díla. „Písmo času“, román z horského Pojizeří od Jana Knoba. „Motivy z Českého ráje“, kniha básní, kterou napsal v roce 1936 Vojtěch Renč. „Turistické značení cest“ od K. Řezníčka z roku 1937, kterým doplňuje starší spis vydaný roku 1923.

Od Ještěda k Troskám, 16/1937, č. 3. a 4., listopad–prosinec

A. Čermáková-Sluková: *Karolína Světlá o sobě*, s. 33–35

Pokračování a zároveň dokončení článku z předchozího čísla (16/1937, č. 1–2, s. 4–7). Světlá píše sama o sobě, jedná se o autobiografii, kterou psala Marii Febkovičové.

Zmiňuje se o své chorobě, trpí bolestmi hlavy. I když trávila každý rok prázdniny na horách, křečovitě záchvaty se zhoršovaly, nic nepomáhalo. Užívala chininové a morfinové prášky. Nemohla do divadla, do společnosti, byla odkázaná jen na domov, kde si po večerech četla. Doktor Podlipský jí poradil, aby se učila nějakému jazyku a určila si, kdy z něj bude dělat zkoušku. Aby se procvičila, vzala si překlad z francouzštiny, ale ten ji nudil, a tak začala psát samostatně. Dopis psala bez určité myšlenky, za účelem přesvědčit sebe a lékaře, že je její mozek v pořádku. Byl adresován mladé dívce z venkova, její vdané sestře. Z tohoto pokusu se stal nakonec román, který musela zkrátit a především přeložit do českého jazyka. Roku 1885 byl vydán v almanachu *Máj* pod názvem „Dvojí probuzení“.

Fr. Kv. Lang: *Před 20 lety v Turnově*, s. 35–38

Turnov byl v roce 1917 významným dějištěm příprav k osamostatnění a vybudování budoucího československého státu. V domě Dr. Jindřicha Metelky, zemského poslance a předsedy výkonného výboru Národní strany svobodomyslné, se k poradám scházeli členové Maffie. Metelku úřady podezíraly, ale turnovská politická správa a četnictvo byly vedeny Čechy, takže Turnov zůstal poměrně bezpečným úkrytem pro ty, kteří chtěli osvobození Čechů a Slováků od Rakousko-Uherska a zřízení samostatného státu. Politických porad v Turnově bylo mnoho, nejvíce v srpnu, září a říjnu roku 1917.

Český svaz poslanecký v dohodě s předsednictvem Národního výboru na nátlak Vídně uskutečnil dne 31. ledna 1917 projev, ve kterém odmítnul zahraniční činnosti T. G. Masaryka a ujišťoval hraběte Černína o loajalitě českého národa k habsburské dynastii a k Rakousko-Uhersku. V Maffii, zvláště v kruzích sdružených kolem časopisu „Národ“, se dělaly přípravy k sjednocení dosavadních českých politických stran. Poslanec Václav Klofáč

svolal do Luhačovic 19. srpna 1917 poradou, kde se představitelé stran shodli na semknutí. Další porada byla svolána 30. srpna 1917 do Turnova. Konala se v zasedací síni turnovské sokolovny. Jednalo se o bezpečné místo, které mohlo mít uzamčené vchody. Dr. Metelka svěřil pořadatelství autorovi tohoto článku. Tehdy nikdo netušil, že jsou pohromadě budovatelé československého státu a pět budoucích ministrů samostatného Československa. Nedosáhlo se úplné shody. V. Klofáč oznámil souhlas se vznikem jednotné nové strany, ale kladl podmínku, aby bylo v názvu „socialistická“. To ostatní zamítli, zejména Dr. Kramář, který poukazoval na to, že slovo „socialistický“ je chápáno jako výraz pro marxistickou propagandu. Turnovská porada skončila v podstatě dohodou o programu a organizačních základech, neshodla se pouze na pojmenování strany. V ní se soustředil veškerý domácí odboj.

Pod článkem je poznámka autora o tom, kdo pohostil účastníky. Městská turnovská rada připravila oběd, který byl upraven v sokolské restauraci Jana Sedlického. Mouku na koláče daroval továrník Karel Kopal v Přepěřích. Účastníci vybrali 1 400 rakouských korun, které byly odeslány Dr. V. Pospíšilovi, pokladníkovi domácího odboje.

Josef Kuhn: *Dopisy skladatele Ant. Dvořáka a jeho rodiny Aloisu Göblovi z let 1879–1900*, s. 38–44

Pokračování příspěvku uveřejněného v OJKT (16/1937, č. 1–2, s. 20–25). Korespondence Antonína Dvořáka s Aloisem Göblem. Jedná se o dopisy označené čísly 28 až 58. V červenci 1885 se chystal Dvořák do Anglie, ale před svým odjezdem chtěl Göbla ještě navštívit a táže se, kdy se mu to nejlépe hodí. A kdy on s rodinou dorazí k nim na Vysokou. V červnu 1886 opět informuje, že se k němu příští měsíc chystá. Bude mít dokončeny „Slovanské tance“, které vezme sebou.

Srpen 1887: Opět děkuje za zasláné lomnické suchary, které pravděpodobně posílal Göbl pravidelně, jelikož za ně děkoval již v dopise, otištěném v předchozím čísle. Informuje také, že nedělá na ničem novém, ale pouze upravuje svoje starší práce. V dubnu 1888 proběhly křtiny. Dcera dostala jméno Aloisie právě po Aloisi Göblovi, který se jich ale nemohl zúčastnit. Proto je o nich informován alespoň dopisem.

Josef Voborník: *Soupis poddaných panství Svijanského r. 1773*, s. 44–50

Struktura a členění textu jsou stejné jako v předešlých číslech, tedy jméno, věk a povolání poddaného.

Tentokrát je soupis o rychtě Sebeslavské a vsi Wittanowitz [Vitanovice], Lastiborčicze [Vlastibořice], Sedliszko [Sedlišky], Gywina [Jivina], [Tržtí], [Radosstin] a Vrchovina.

Alois Šimon: *Rozsah půdy, která bývala na Hradištsku kdysi zalesněná*, s. 51

Příspěvek je rozdělen na tři části. Na názvy odvozené od určitých stromů a keřů, jako např. „Borovice“, „Březina“, „Bukovina“ aj. Podle mýcení nebo pálení lesů, „Na pasece“ (součást obce Suhrovice), „Na vypáleném“ (v katastru bělohlinském). A za třetí lze použít pro bývalé zalesněné oblasti název „Branka“ (část osady maníkovické). Vypráví se, že v těchto místech bývala brána do lesní obory.

Alois Šimon: *Obchod solí*, s. 51–52

Článek popisuje privilegium, které uděloval městům král, nebo vrchnost. Větší města měla vlastní solné sklady a provozovala obchod přes úředníky, menší města si je pronajímala. Obec Mnichovohradištská si je pronajala od 1. ledna 1686 za 20 zlatých ročně.

Josef Škoda: *Místopisné paměti Českodubská II.*, s. 52–56

Tentokrát se cyklus místopisných pamětí zaměřuje na ves Letařovice. Záznamy jsou orientovány hlavně na obchod a jmenný seznam obyvatel.

V. Vinš: *Život a dílo děkana Vincence Drbohlava*, s. 56–59

Vzpomínka na děkana Vincence Drbohlava uveřejněná půl roku po jeho smrti. Jedná se o životopis a přehled jeho spisovatelské činnosti. Narodil se 26. srpna 1861 v Rovensku pod Troskami. Po obecné škole šel studovat gymnázium do Jičína. Maturitní zkoušku složil v roce 1883. Následně vstoupil do bohosloveckého semináře v Litoměřicích. Jako kaplan sloužil ve Mšeně. Na vlastní žádost přešel v roce 1880 do Světlé pod Ještědem. Po devíti letech byl přeložen do Loukova nad Jizerou. Po sedmi letech (1904) byl přeložen zpět do Světlé pod Ještědem. Zde působil až do roku 1919, kdy už nedokázal spravovat horskou farnost a začal hledat jiné působiště, které našel ve Všeni u Turnova. Tam setrval až do své smrti (†1938). Všude, kde působil, se veřejně angažoval a zakládal divadelní kroužky.

Za své zásluhy jako kněz byl jmenován osobním děkanem a roku 1933 čestným konsistorním radou.

Drbohlav nezanechal žádné zprávy o své literární činnosti, proto autor článku prohledal časopisy, kam přispíval svými texty, aby mohl sestavit jeho bibliografii. Rozdělil ji

na pět oblastí. Články náboženské, zejména promluvy exhortní, výchovné a filosofické, církevní a sociální politika, pro děti a různé.

Vojtěch Vaníček: *Zprávy o panství Semilském a Navarovském z let 1562–1581*, s. 60–61

Pokračování z předešlého čísla. Struktura textu je zachována. Soupis vesnic, u nichž jsou vypsaná jména obyvatel a kolik kdo má zaplatit daní. I zde je pak souhrnný součet za celou vesnici.

Rozličné zprávy, s. 62–64

Třináct příspěvků z oblasti současného kulturního dění, ale historického zaměření. Jako první je zpráva o úmrtí Václava Větvíčky, který zemřel 4. listopadu 1937. Zde se uvádí, že životopis bude otištěn v příštím čísle. Stejně jako tento příspěvek, jsou další tři otištěny bez jména autora.

Příspěvateli do tohoto čísla jsou: Dr. Václav Müller, Petr Matoušek, který má uveřejněny dva články, stejně jako F. Z. (pravděpodobně František Zuman). Autor podepisující se šifrou „š“ má jeden příspěvek, a to o německé škole v Turnově a jejím zlém učiteli. V roce 1811 byla v Turnově vedle školy české také německá. Tam učil Jan Čumpelík, který se k dětem choval tvrdě. Dne 4. března 1811 žaloval školní dozorce František Dannenberg kantora z násilnického chování vůči žákovi, kterého tak zbil, že měl v blízkosti třísel modré podlitiny. Upozorňuje na to, že byl učitel již jednou napomínán pro surové nakládání se žáky a žádá, aby dostal čtvrtletní výpověď.

Literatura, s. 64

V tomto čísle je pouze jedno zmíněné dílo, a to „České granáty, příspěvek k dějinám jejich těžení“, které napsal František Zuman pro časopis *Dějiny venkova* 24/1937.

Od Ještěda k Troskám, 16/1938, č. 5. a 6., leden–únor

L. Žofková-Větvíčková: *Za Václavem Větvíčkovou*, s. 65–67

V úvodu textu autorka vzpomíná na tři významné lidi z Pojizeří, kteří zemřeli v roce 1937. Jmenuje řídícího učitele a hudebníka Kajetána Tichého, faráře, kronikáře a historika Jana Hájka a svého otce Václava Větvíčku, řídícího učitele, hasiče a kronikáře.

Snaží se ho vylíčit jako hrdinu té doby. Narodil se v roce 1865. Dcera jej popisuje jako někoho, kdo poznal tíhu a bídu učitelského povolání, k nimž patřily malý plat, špatné bydlení a mnoho dětí ve škole. Prožil nepohodu a strádání, ale nevzdal se a bojoval s překážkami.

Jedná se o velice citově zabarvený článek. Na ukázkou ocituji několik úryvků: „Jeho duše, podobná květině, měla květinově křehké a jemné citění.“ „U nikoho z blízkých lidí jsem nepoznala tolik smyslu pro povinnost jako u něho.“ „Tatínek rozuměl hovoru přírody, připadl mi jako prorok, který ví, co nebe pošle.“

Josef Kuhn: *Dopisy skladatele Ant. Dvořáka a jeho rodiny Aloisu Göblovi z let 1879–1900*, s. 68–75

Dokončení rozpracovaného cyklu z minulých čísel. Korespondence je očíslována stejně jako v předchozím příspěvku, nyní jsou to dopisy 59–78. Několik jich je psáno z New Yorku. V prosinci 1893 píše Aloisu Göblovi dcera Otilie. Dvořák ji o to požádal, jelikož jemu již dlouho neodepsal. Přeje mu krásné vánoční svátky, které se blíží. V únoru 1894 Dvořák děkuje za dopis, který mu od přítele přišel po více než roce a půl. V říjnu téhož roku píše z New Yorku, kam právě s rodinou připlul. Líčí cestu a počasí. V listopadu se bude hrát jeho Americká symfonie.

V září 1895 je již ve Vysoké. Opět děkuje za Lomnické suchary, které jim přišly darem. O rok později, také v září, oznamuje svou slíbenou návštěvu na Sychrově. Přijede s Otilkou, Annou a panem Sukem.

Ant. J. Žák, děkan, ing Eug. Durych: *Zápisy*, s. 75–76

Zápisy se vztahují k rodokmenu Fortunáta Durycha, narození a křtu dětí Michala Durycha. První žena byla Rozina a druhá Kateřina.

Anna Vaníčková: *Turnovské vzpomínky*, s. 76–78

Dům číslo 69 v bývalé Klášterní ulici. Koupil ho poštovní Hoffmann od dědiců Tyšerových a zařídil v něm poštovní úřad. Po jeho smrti složila poštovní zkoušky jeho žena s dcerou Klárou a vykonávaly službu s několika úředníky. Asi v roce 1883 šla paní poštmistrová do výslužby.

V budově byla také škola. Sama autorka uvádí, že do ní chodila tři roky. V prvním poschodí se kolem roku 1820 pořádaly plesy a hrálo se tam divadlo, kde účinkoval i strýc Anny Vaníčkové, a to až do doby, než byl na náměstí postaven dům u Českého granátu.

V něm vzniklo i divadlo. A právě o něm je zbytek příspěvku. Autorka na ně vzpomíná. Popisuje, jak vypadalo, jak se rozrůstalo. Měl tam koncert Antonín Dvořák, paní Dvořáková zpívala ve sboru alt. Od té doby měl pěvecký spolek jméno po skladateli Antonínu Dvořákovi. Jeho součástí byla i zpěvačka Ema Destinová.

Petr Matoušek: *Ještě o rodu Vlašimských*, s. 78–79

František Vlašimský upozorňuje, že jejich rod stále trvá, i když mimo tento kraj. Vrchní rada, tehdy osmdesátiletý, byl synem březinského učitele Františka Vlašimského, posledního z řady kantorů v tomto rodě.

Vzpomíná na své bratry Stanislava a Arnošta. První zmíněný byl katolickým knězem a narodil se roku 1839. Byl vlastencem a buditelem lidu. Proto byl několikrát poslán do odlehlých částí Čech. Vystoupil tedy z církve a stal se úředníkem u ústecko-teplických drah v Teplicích. Zemřel v Praze roku 1913.

Druhý bratr se narodil v roce 1846. Byl gymnaziálním profesorem a pak ředitelem carského gymnázia v Petrohradě. Za zásluhy byl vyznamenán řády, titulem carského rady a také šlechtictvím.

Nejstarší syn Františka Vlašimského, Jaromír, pokračoval v kantorské profesi, byl též gymnaziálním profesorem. Syn Arnošt se stal gynekologem a František inženýrem.

Dr. J. V. Šimák: *Odhad panství dubského okolo r. 1600*, s. 79–81

Zdrojem byly urbáře a staré popisy panství z doby předbělohorské z Archivu Ministerstva vnitra v Praze. Mezi nimi bylo zařazeno osm listů bez zvláštního označení. Na papíru je i filigrán⁵, kroužek asi 4 cm v průměru, a v něm poloviční postava panovníka, který drží v pravici prapor. Podle obsahu či formy textu se nedá určit, kdy a proč byl list vyhotoven. Autor uvádí jako možný důvod rozdělení dědictví po smrti Zikmunda Smiřického ze Smiřic mezi jeho syny.

Josef Škoda: *Místopisné paměti Československa II*, s. 82–85

V tomto čísle sborníku autor uvádí místopisné paměti obce Lísky. Obsah je opět tvořen především obchodními zápisy.

⁵ Neboli vodotisk/vodoznak, průsvitná drobná kresba vtlačená do papíru při jeho výrobě.

Al. Šimon: *Soupis kulturních a národních pracovníků z Hradištska*, s. 85–90

Abecední seznam již zesnulých mužů, kteří pracovali v různých oborech vědy a umění, nebo přispěli k obrození národního života. Jedná se o sedmdesát jmen. Vybrala jsem pouze některá, aby bylo každé odvětví zastoupeno jedním mužem.

Jan Arnold, kněz narozený v Mnichově Hradišti roku 1785, podporoval chudé studenty, angažoval se při zakládání pražské Městské besedy. V letech 1848–1849 byl vyšetřován pro revoluční činnost. Zemřel v Praze roku 1872.

Bernard Bělobor byl krejčovským pomocníkem, ale také francouzským legionářem. Narodil se v Kněžmostu 1891. Pracoval v Berlíně, Hamburku a v Paříži. Roku 1914 vstoupil v Paříži k setnině „Nazdar“, se kterou odešel jako dobrovolník. Zemřel 9. května 1915 v bitvě u Arrasu.

Josef Černý, ředitel gymnázia a spisovatel v Roudnici. Narodil se v Loukově roku 1843 a zemřel v roce 1907. Mimo jiné autor děl: „O původu a podstatě lidské mluvy“, „O původu národních pohádek“.

Eduard Čumpelík (1832–1893), docent chemie na vídeňské univerzitě a správce chemické laboratoře na tamní vysoké obchodní škole. Narozen v Mnichově Hradišti.

Martin Felmer (1588–1674), zpěvák, varhaník a rodák z Bakova. Vychovatel, cestoval v Uhrách a v Německu. Stal se evangelickým diákonem u sv. Štěpána v Praze a r. 1618 farářem v Chotěboři.

Jiří Hisler byl v letech 1798–1810 hraběcím zámeckým malířem v Mnichově Hradišti, pocházel z Veselé.

František Chalupa (1828–1887), malíř a litograf. Podnikal časté cesty po Sasku i po Čechách a nashromáždil asi 200 kreseb zámků.

Rozličné zprávy, s. 91–92

Oproti předešlým číslům nejsou rozličné zprávy posledním příspěvkem, ale předposledním. Uveřejněno je pět článků, kdy pouze tři mají uvedeného autora.

První dva bez autora informují o životních jubileích. Jednak univ. prof. dr. Zdeňka Nejedlého a Aloise Svobody (účetní pro Škodovy závody v Praze), oba totiž oslavili v únoru 1938 šedesát let. Pod příspěvkem o obsazení Paříže r. 1814 je uvedena zkratka -vh- (Václav Havel).

Vojtěch Vaníček: *Zpráva o panství Semilského a Navarovském z let 1562–1581*, s. 93–96

Pokračování z předešlých čísel sborníku. Struktura textu je jiná, jsou použity tabulky. Obsah je stejný: soupis jednotlivých vesnic, jmen poddaných a u každého je napsáno, kolik má zaplatit na úrocích.

Od Ještěda k Troskám, 16/1938, č. 7. a 8., březen–duben

Emanuel Sobišek: *Staškovy verše bohatýrské*, s. 97–103

O básni *Záboj* Antal Stašek mluví jako o mladickém omylu, avšak když ji tvořil, bylo mu více než čtyřicet let. V roce 1898 se s dílem marně ucházel o cenu Akademie. Kriticky se na jeho hodnocení podílel i T. G. Masaryk, který rukopis přečetl, opoznámkoval a navrhnul jiné varianty. Vadila mu obsahová shoda s Královédvorským rukopisem.

Báseň vyšla přičiněním Miloslava Hýska, který k vydání připojil soupis Masarykových poznámek.

Miloslav Wajs: *O lidové mluvě na Českodubsku*, s. 103–105

Již několikrát v předchozích číslech byly otištěny příspěvky zabývající se nářečím v horských vesnicích pod Ještědem. Avšak méně známá byla mluva ve vesnicích položených jižněji od Českého Dubu směrem k Jizeři.

Při posuzování odchylek od spisovného českého jazyka se podle autora musí myslet na to, že se nejedná o chyby. Spisovný jazyk byl vytvořen uměle a všude se s jím nemluvílo. Má se používat ve škole a na úřadech, ale v běžném životě se do něj prolínají odchylky. Podle autora je tolik jazyků, kolik je lidí, avšak nesou společné znaky podle určité společenské vrstvy. Charakteristickou řečí mluví studenti, myslivci, zloději atd. Jiné rozdělení se také objevuje podle území, např. nářečí chodské, lašské, slovácké, podkrkonošské. Někde se od spisovného jazyka liší více a někde méně.

Českodubsko a Turnovsko měly své jazykové zvláštnosti, které spojovaly celý kraj severovýchodních Čech v jednu nářeční oblast.

Dr. J. V. Šimák: *Urbář hruboskalský z r. 1602*, s. 106–113

Ve třetím ročníku bylo otištěno Panství Hruboskalské r. 1514. Nyní byla objevena obdobná urburní registra panství Skalského v Archivu Ministerstva vnitra ve sbírce urbářů

z roku 1602, do té doby neznámá. Autor děkuje za upozornění na ně archivnímu radovi doc. dr. Františku Roubíkovi.

Důvod sepsání je neznámý. Registra byla často přepisována ze starších register. Toto pochází z roku 1569. Porovnává dílo se zápisky z roku 1514 a uvádí několik rozdílů, např. rozsah panství. Přídomky v roce 1514 byly původnější, zato v 1602 byla již podobna současným.

Následuje soupis rychty rovenské a čimyšlské. Vypsány jsou jednotlivé vesnice se jmény obyvatel, úroky a kolik měl kdo odvádět. Pod textem je upozornění, že příspěvek bude mít pokračování.

Josef Voborník: *Soupis poddaných panství Svijanského r. 1773*, s. 113–116

Pokračování soupisu poddaných, tentokrát rychty sebeslavské a obcí Zásada, Kamení, Radimovice a Červenice. Forma je stále stejná jako v předchozích číslech.

Vojtěch Vaníček: *Zprávy o panství Semilském a Navarovském z let 1562–1581*, s. 117–122

Pokračování z předešlých čísel. Na konci soupisu je doslov autora, že otištěné rejstříky jsou nejstarší úplné seznamy držitelů půdy na panství semilském a návarovském, které byly v té době známy. I když byla uvedena jména často jen křestní, nebo podle zaměstnání, dal se mezi nimi najít konkrétní rod, jako např. Zemanové ve Stanovém nebo Lampové v Bozkově.

Al. Šimon: „*Železnou kravou*“, s. 123

V přeneseném smyslu to znamená tíživé a dlouhotrvající závazky na hospodářství jako jsou dluhy a směnky. Rčení vzniklo za dob poddanských, kdy věřící odkazovali farnostem nejen peníze a pozemky, ale i dobytek a především krávy. Ty se pak pronajímaly jinému hospodáři a ten z ní odváděl poplatek, např. vosk na svíce, peníze, a to po celou dobu, kdy krávu užíval. Jestliže během pobytu u hospodáře uhynula, musel nájemné platit dále, dokud neopatřil jinou. A tomuto závazku se říkalo „železná kráva“. Zatěžoval hospodářství po několik generací. Ve starých gruntovních knihách mnichovohradištských (Knihy bílé) o tom autor našel mnoho zmínek.

Al. Šimon: *Několik pověstí z Hradištska*, s. 123–127

Stejně články vyšly i ve 13.–15. ročníku toho sborníku. Pět pověstí z okolí Mnichova Hradiště. Tři pověsti jsou zpracovány podle poznámek učitele V. Flandery, O klášterské

kořenářce, Oplata a Založení Mnichova Hradiště. Za opis autor děkuje účetnímu Svobodovi. Pro zbylé dvě pověsti o vodnicích a památných obrázcích použil záznamy inspektora Sellnera.

Rozličné zprávy, s. 127–128

Otištěno je celkem šest zpráv. První informuje o životním jubileu JUDr. Jana Herolda, který se dožil šedesátky. Další o obraze s českými granáty, který na podzim 1937 namaloval turnovský grafik Karel Kinský. Následuje příspěvek o trychtýřovitých prohlubních od Josefa Šlechty. Dále je zmínka o varhaníkovi Janu Holušskovi a článek o Mnichově Hradišti 1859 od Františka Zumana (čerpal z časopisu Lumír 1859, ročník 9, s. 885).

„Zhost⁶ Matouše Hanzle, papírníka z Turnova”, je posledním příspěvkem děkana Jana Hájka do sborníku OJKT, jak je uvedeno v poznámce.

Literatura, s. 128

„Popelnicová pole a počátky železné doby v Čechách” je název díla prof. Dr. Jana Filipa, rodáka z Chocnějovic u Mnichova Hradiště, které bylo vydáno v roce 1938.

Od Ještěda k Troskám, 16/1938, č. 9. a 10., květen–červen

Fr. Beneš: *K dvacátému výročí bojů čs. legií u Bachmače*, s. 129–133

Prof. Masaryk usiloval o to, aby byly ruské legie prohlášeny za součást francouzské spojenecké armády. To se 7. února 1918 podařilo a české vojsko roztroušené v okolí Kyjeva se začalo shromažďovat, aby se dostalo přes moře do Francie, kde mělo zasáhnout na západním bojišti.

Všechny československé vlaky musely projet železničním uzlem u Bachmače. O důležitosti tohoto úseku si byli dobře vědomi i Němci, a proto tam zahájili rychlý přesun. Boje začaly 8. března a skončily v ranních hodinách 14. března. Německý útok byl odražen. Nejkrvavější bitva se odehrála u stanice Doč 10. března (33 padlých, 88 raněných a 21 nezvěstných).

Do bojů u Bachmače zasáhly části 6. pluku „Hanáckého“, 7. „Tatranského“, 4 pluku „Prokopa Holého“, 1. záložní pluk a část dělostřelectva I. divize. Jmenovitě jsou vypsáni legionáři z Turnovska, kteří se bojů zúčastnili: Václav Bacovský (rolník), Josef Beneš

⁶ Zhostní list.

(železničář), Rudolf Bürger (poštovní zaměstnanec), Josef Duchoň, Josef Jančár, Alois Ježek, František Kolomazník, Josef Kočí (školník), Josef Kozdera (rolník), František Malý (obchodník), František Marek (rolník), Václav Miler (brusič skla), Josef Porš (železničář), František Sajdl (zedník), Rudolf Sládeček (sládek), Josef Souček, Josef Soukup (železničář), Josef Šťastný (městský strážník). Autor uvádí, že možná i někteří další.

V článku jsou uvedeny i vzpomínky Františka Marka, dobrovolníka z 10. roty 7. „Tatranského“ pluku. Popisuje hrůzy, když artilerie místo do Němců začala střílet do vlastních řad. Příčinou byl jejich rychlý postup. Sám byl během bojů zraněn–postřelen do pravé kyčle. Když se přemísťoval k vlaku, aby byl odvezen k ošetření, byl znovu postřelen, tentokrát do ramene a nad pravým uchem.

Podle autora je důvodem vítězství bitvy u Bachmače nezměrná obětavost, sebeobětování československé armády a klidné nervy proti německé přesile.

Dr. J. V Šimák: *Dva ctihodné přírůstky muzejní knihovně turnovské*, s. 133–135

V listopadu 1937 zakoupil J. V. Šimák v dražbě pro muzeum dvě knihy. První je Historická ukázka o původu kostela salvatorského a kláštera nejmenších bratří sv. Františka z Pauly v Starém Městě pražském, dílo turnovského krajana P. Fortunáta Durycha (1735–1802).

Salvatorský kostel byl zřízen v roce 1611 pro německou evangelickou obec. Největším podporovatelem stavby byl turnovský rodák Jáchym Ondřej. Jeho hlavní oltář založil v r. 1629 turnovský pán Maximilián z Valdštejna. Chrám zakoupil v roce 1626 převor paulánů jako čtvrtý klášter a řád se tam usadil. Jejich historie je zde stručně popsána. První klášter v Čechách v roce 1474 byl na zbořeném hradu Kuglvajtu v jižních Čechách u Krumlova, druhý 1501 u Bystřice na pomezí s Rakouskem a třetí v Týně nad Vltavou.

Druhá kniha je spíše leták o čtyřech listech. Jedná se o popis Bělé a Turnova očima starožitníka P. Václava Krolmuse z Březinky u Bělé.

Petr Matoušek: *Tomsové v Mokrém*, s. 135–138

Tomsové jsou rodem, ze kterého pocházej spisovatelé František Jan Tomsa a František Bohumil Tomsa. Nejsou rodáky z Turnova, objevují se v pojizerských vsích na Svijansku až od poloviny 17. století. Když se roku 1624 sepisovala urbánní akta, na panství Svijanském ještě nebyli. První dva Tomsové byli bratři Adam a Andreas, kteří se do kraje přistěhovali se svou ovdovělou matkou Kateřinou, která se provdala za Martina Strejčmandu v Příšovicích. Odkud pocházela, není známo. Existují předpoklady, že kořeny sahají do krajiny pod

Bezdězem. Jedná se o předpoklad, jelikož dříve se příjmení psalo Toms a v letech 1717–1765 byli na Klášteře u Mnichova Hradiště učitelé Jiří Toms a Jan Toms. První zápis o rodu Tomsů na Turnovsku pochází z r. 1650. Zdrojem byla matriční data, které poskytl děkan Vincenc Drbohlav ze Všena.

Dr. J. V. Šimák: *Urbář hruboskalský z r. 1602*, s. 139–150

Pokračování a zároveň dokončení cyklu z předchozích čísel. Struktura textu je stejná jako v předešlém vydání, tedy řazení do tabulek. Znovu jsou vypsány jednotlivé vesnice a jména obyvatel s částkou, kolik mají zaplatit. Např. v Tachově mají půldenní robotu, kdy hrabou seno a proplévají řepu.

Josef Voborník: *Soupis poddaných panství Svijanského r. 1773*, s. 151–153

Pokračování cyklu. Nyní se zabývá rychtou sychrovskou a konkrétně se jedná o Sedlovice, Sychrovsko (osada „Husa“), Příšovský (část Příšovic). Struktura článku je stejná, tj. vypsána jména obyvatel, jejich věk a u některých je uvedeno i povolání.

I u tohoto příspěvku je informace, že cyklus bude pokračovat, nicméně časopis v roce 1939 již nevyšel. Snaha o jeho obnovení se objevila v roce 1947, kdy vyšel jeden ročník.

F. Zuman: *Václav Košek, náš krajan*, s. 153–154

Narozen 6. června 1866 v Jihlavě v rolnické rodině. Vyučil se knihkupcem v Praze. Stal se účetním ve společnosti Georg Werr prodávající anilinové barvy. Chemický obor se mu zalíbil. Začal studovat odbornou literaturu barvířského oboru a v roce 1887, v jednadvaceti letech, se osamostatnil a zřídil si pod vlastním jménem obchod s barvami. Jeho společníkem se stal v roce 1892 F. K. Mužák a vznikla firma Košek a spol. Od r. 1895 ve Vysočanech začal sám vyrábět různé chemikálie. Od 1. ledna 1898 přijal za společníka místo Mužáka chemika moskevské továrny na anilinová barviva Dr. Pavla Beckera. Byla postavena moderní továrna ve Vysočanech, kde se vyráběla např. cínová sůl, výtažky z modrého dřeva, fialového, chlorid sodný aj. Před 1. světovou válkou to byla jediná továrna v Rakousku, která vyráběla wolframové soli. Jediným majitelem se Košek stal r. 1900, kdy Becker vystoupil ze společnosti.

Věnoval se organizaci tohoto průmyslu. Po 1. světové válce založil Sdružení československých průmyslů chemických pro celý stát. Zde byl několik let pokladníkem a předsedou. Stal se spoluzakladatelem Svazu pražského obchodnictva, pracoval ve výboru

obchodních spolků „Merkur“, kde byl jmenován r. 1932 čestným členem. V Klubu samostatných obchodníků a průmyslníků byl od r. 1923 starostou.

Díky svému rozhledu ve věcech obchodu a průmyslu se stal členem výboru Národohospodářského ústavu při České akademii věd a umění a členem správ několika průmyslových a finančních podniků. Např. od r. 1918 byl činný v České bance a r. 1924 dokonce jejím místopředsedou. Dostal funkci náměstka vládního komisaře Všeobecného penzijního ústavu v Praze.

Alois Šimon: *V posledním roce světové války*, s. 154–157

Popisuje situaci po válce, konkrétně se zaměřuje na zdražení a nedostatek potravin, kterým trpěly především početnější rodiny dělníků a váleční uprchlíci evakuovaní z Haliče. Zaměřuje se na obec Klášter nad Jizerou, která byla až do roku 1920 součástí obce Bukovina. Ta byla rozdělena na vsi Bílá Hlína, Hoření Bukovina a Klášter nad Jizerou.

Příčinou bídy byla nejen přísná nařízení „vázaného státního hospodářství“, podle kterých museli zemědělci odvádět veškeré přebytky státu prostřednictvím komisionáře válečného obilního ústavu v Mnichově Hradišti.

Zásobovací komise, zřízená v r. 1915, měla distribuovat potraviny a zboží podle chlebenek, cukřenek, kávenek, tučenek a jiných poukázek. V důsledku zásobovací krize však v posledních dvou letech války nemohla zajistit dostatečné příděly a v posledním roce bylo téměř nemožné sehnat mouku a jiné hospodářské produkty. Tuto krizi umocňovaly navíc časté odvody branců, zvláště pak 18. února 1918, kdy byli do vojenské služby povoláni osmnáctiletí chlapi.

Aby se udržela hospodářství, která trpěla několikaletou nepřítomností hospodáře, ať už byl v zajetí, anebo sloužil jako voják, byl 31. ledna 1918 stanoven výnos ministerstva orby. Stanovila se žňová komise o šesti lidech, která měla zajistit řádné obdělávání pozemků.

K plnému využití denní doby byl r. 1916 stanoven tzv. letní čas. Opatření vždy trvalo od 15. dubna do 15. září. Letní čas byl oproti střeoevropskému o hodinu napřed.

Alois Šimon: *Stará hradištská škola*, s. 158

Bývala v přízemí budovy se šikmou, šindelovou střechou, na které ve štíhlé věžičce visel zvonek. Měla dvě učebny a byt učitele a jeho pomocníků. Dne 26. července 1822 do školy za bouřky udeřil blesk. Je zde uveřejněna zpráva od pomocníka Mencla, který na škole působil od 18. srpna 1812.

Rozličné zprávy: s. 158–160

Celkem osm krátkých zpráv z oblasti kulturní i historické. Pouze čtyři mají uvedeného autora, tři jsou podepsané F. Z., jeden Frant. Kv. Lang a Al. Šimon. První zmínění otiskli příspěvky o hudebním skladateli Riegrovi, divadle v Turnově před 80 lety a o oslavách Václava Hanky v Turnově r. 1861.

Je zde i zpráva z valné schůze muzejního spolku ze 19. dubna 1938. Dále orientační plán města Turnova z r. 1937.

Literatura, s. 160

„České granáty“, příspěvek z Časopisu přátel starožitností československých 1937–1938 od Františka Zumana.

2.5 1947–1948 (první ročník)

Od Ještěda k Troskám, 1/1947, č. 1, září

Úvodem, s. 1

Sborník od Ještěda k Troskám měl 16 ročníků a vycházel v letech 1922–1938. Vydávání přerušila okupace. Zprvu se zaměřoval pouze na oblast Turnovska a Českodubská, od III. ročníku se rozšířil i na Mnichovohradištsko a Bělsko.

Dílo musí podle autora úvodního příspěvku pokračovat nejen kvůli povinnosti vůči zemřelým, kteří bývalému sborníku věnovali nezištně svůj čas, ale i kvůli přítomnosti.

Zaměření: 1. přírodní poměry (geologie, botanika, biologie aj.), 2. pravěk, 3. národopis, lid jeho povaha a dílo po stránce fyzické i duševní (nářečí, stavby, kroje, zvyky, osídlení), 4. dějiny (kraj, panství, rody), 5. církve a škola, 6. umění a písemnictví, 7. národní hospodářství, jeho organizace a produkce (zemědělství, průmysl, obchod, doprava atd.), 8. zdravotnictví, sirotčince, chudina, humanitní péče aj., 9. národní a osvětová činnost (knihovny, přednášky, spolky, divadla atd.).

Obnovený sborník se zaměřoval pouze na Turnovsko a Českodubsko. Do budoucna se plánovalo rozšířit jeho působnost na další oblasti. Redaktoři vyzývali všechny, kdo v uvedených oborech pracovali, aby s dílem pomohli a zapojili se. Shromažďovali se někdejší spolupracovníci, kteří přežili okupaci. „Voláme spolupracovníky i někdejší odběratele, jimž bývalý sborník OJKT býval posilou za okupace, i rodáky rozptýlené po vlasti i nejširší obec čtenářskou. Svaté hroby padlých za svobodu i živí svědkové, prošlí peklem hrůz perzekuce národa, volají po hlubší lásce k rodnému kraji a k obětavosti.“

Autor vyjadřuje lítost nad ztrátou několika hlavních příspěvkatelů: Ph.Dr. J. V. Šimáka, profesora vlastivědy na Univerzitě Karlově v Praze, Jana Poláka, odpovědného redaktora, který vedl sborník po všechna léta jeho vydávání, psal do něj články z oblasti mineralogie a geologie. Zemřel také spoluredaktor Alois Šimon.

Z příspěvkatelů zahynuli v koncentračním táboře v Osvětimi Josef Škoda (mineralog), Otakar Fendrych (geolog a paleontolog, tvůrce geologické mapy kraje). Během okupace zahynuli i jiní příspěvkatelé anebo byli rozptýleni po světě. Cituji autora příspěvku: „Želíme hluboce těchto ztrát a skláníme se v úctě před jejich díle.“ Pod příspěvkem je podepsán -vh- (Václav Havel)

Josef Bezemek: *Turnovská výstava „Český šperk a drahokamy“*, s. 2

Ve dnech 12. červenec–17. srpen 1947 pořádala Státní škola klenotnická a vyšší škola klenotnická spolu s Místní a okresní osvětovou radou v Turnově výstavu „Český šperk a drahokamy“ za účasti Svazu průmyslu drahokamů, Jednoty společenstev zlatníků, stříbrníků a klenotníků v Čechách, Společenstva pražských zlatníků, Spolku absolventů státní školy klenotnické, Výzkumného ústavu pro drahokamy v Turnově, Sdružení výtvarníků „Turnovské Dílo“, muzea města Turnova.

Nad výstavou převzali záštitu členové vlády: ministr univ. prof. Dr. Jaroslav Stránský, ministr školství a osvěty Bohumil Laušman, ministr průmyslu doc. Dr. Hubert Ripka, ministr zahraničního obchodu Václav Kopecký. Úkolem vystavovatelů bylo dokumentovat a prezentovat veřejnosti, ale i zahraničí, tradici a vyspělost našeho průmyslu.

Např. arménský obchodník ze Súdánu v západní Africe napsal do návštěvní knihy školy: „Po prvé mám příležitost navštívit Československo, obdivuji vysokou úroveň výroby a zejména obdivuji šlechtnost českého člověka a přeji si ještě vícekrát navštívit Vaši krásnou zemi a zhlédnout zejména Vaše umělecké sklo a kameny.“

K. Havlíček: *Geomorfologický pohled na Turnovsko a Českodubsko*, s. 2–3

Pohled z vrcholu Kozákov nebo Kopaniny do Pojizeří a Českého ráje a na opačnou stranu směrem do Podkrkonoší a severočeského pohraničí. Naskytne se pohled na tři od sebe odlišné oblasti.

1. Na sever a severozápad se jedná většinou o zalesněné výšiny, v údolí s řekami Jizera a Nisa. 2. Na východ a severovýchod jsou zalesněné kopce Podkrkonoší. 3. Na jih, jihozápad a západ Český ráj a Pojizeří s pískovcem. Zmíněná první část je nejstarší, předprvohorního a prvohorního stáří. Dále je podrobněji popsán vznik a vývoj jednotlivých oblastí.

Jaroslav Podobský: *Po stopách Máchových za mrtvým přítelem*, s. 2–4

Oním přítelem je Jan Beneš, selský syn z Radimi u Jičína. Podobský se vydal stejnou cestou, jakou šel básník v roce 1834. Navštívil i hřbitov, kde odpočívá Beneš. Tehdy vedly Máchovy kroky i sem. Hřbitov je ale již zrušený, v márnici v prachu a nečistotě je veliká hromada narovnaných lebek a kostí, vykopaných ze zrušených hrobů. Neví, kde původně ležel Benešův hrob, už vymřel i jeho rod. Jejich statek byl hned za kostelem, ale stála tam už nová budova, jen zadní část domu byla zachována. Na hřbitově byla zachovaná jediná hrobka faráře Václava Kuřila, který zemřel 3. března 1888.

Následuje pět krátkých zpráv. Pouze jedna má uvedeného autora. První je o malíři Josefu Ladovi, který byl československou vládou jmenován národním umělcem. Měl v Turnově v prosinci 1937 výstavu svých kreseb. Ivan Olbracht byl také jmenován vládou republiky národním umělcem. Narodil se 6. ledna 1882 v Semilech a byl to syn spisovatele Antala Staška. Stejně jako v předchozích ročnících, vydávaných do roku 1938, nechybějí i zde informace o životním jubileu. Turnovský rodák Ph.Dr. František Bauer se dožil 7. září 1947 padesáti let. Byl to docent na Karlově univerzitě, profesor vysoké školy politické a sociální a přednosta tiskového odboru ministerstva informací. Otištěn je i krátký příspěvek u příležitosti desátého výročí úmrtí T. G. M. Knihkupci vystavili do výkladních skříní knihy vztahující se k prezidentu Osvoboditeli. Jediný podepsaný příspěvek v této části patří K. Kinskému a věnuje se turnovskému označení pro Verichy. Bylo to označení člena jedné rodiny, aby se odlišil od druhých. Pojmenovávalo zaměstnání, nebo místo, kde bydlel. Např. „Verich-Milánský“, turnovský rodák, bohatý obchodník s drahokamy, který se usadil v Miláně.

Různé zprávy, s. 4

Výčet křížových cest v Turnově. V kostele Narození Panny Marie je vytvořena křížová cesta od českého malíře Josefa Mathausera (14.7. 1846–10.1. 1917). V klášterním kostele sv. Františka je křížová cesta, kterou namaloval železnobrodský malíř František Maischneider. Pod tímto krátkým příspěvkem je iniciála K.

Karel Prox, s. 4

Opět se jedná o příspěvek bez uvedení autora. Je zde vzpomenut Karel Prox, turnovský rodák a divadelník, narozený 8. září 1897. Jeho prvním působištěm byla Malá scéna v Mladé Boleslavi. V roce 1924 se dostal do Národního divadla moravskoslezského, kde pracoval jako režisér. Zde umírá 3. května 1927. Jeho životopis byl otištěn v Divadelním zápisníku, II. ročník, 1947, č. 3., s. 178. Autorem byl Vladimír Zima.

Od Ještěda k Troskám, 1/1947, č. 2, říjen

Jaroslav Podobský: *Trosky v literatuře*, s. 5–6

Báseň od turnovského rodáka Antonína Marka (1785–1877) žalozpěv „Na Trosky“ vznikla počátkem roku 1812, ale otištěna byla až v roce 1830. Má 20 šestiveršových slok,

v nichž líčí krásu hradu a zamýšlí se nad jeho minulostí. Za tři roky po uveřejnění této tvorby navštívil Trosky básník Karel Hynek Mácha. Pravděpodobně tam pobýval 23. srpna 1833 a o Troskách si do svého deníku napsal několik veršů. I v historické povídce „Valdice“ zmiňuje Mácha Trosky.

Ve čtyřicátých letech 19. století vznikly dvě německé romantické povídky o Troskách od Carla Augusta Glasera a Josefa Aloise Gleicha. Glaserova povídka byla částečně založena na historii a místních pověstech, ale Gleichova nikoliv. Byla zcela vybájena.

V osmdesátých letech 19. století se objevují další básnická díla spojená s Troskami. Bohdan Kaminský, rodák z Husy u Sychrova, líčí v knize „Ztracené volání“ (1884) v básni „Večer na Troskách“ pohled z Trosek k rodnému Podještědí, kde byla pohřbena jeho matka.

Koncem osmdesátých let zavítal do kraje i Svatopluk Čech. V roce 1891 otiskl báseň „Trosky“. Národní umělec Fráňa Šrámek byl rodákem z Českého ráje a ve sbírce „Ještě zní“ (1933) popisuje krajinu pod Troskami.

Následuje pět krátkých zpráv. Připomínají svou koncepcí Rozličné zprávy z předchozích ročníků OJKT. Opět se jedná o zprávy z kultury a aktuálního dění. Zde často není uveden autor. Ve většině případů jsou uvedeny jen iniciály nebo šifra. Např. u zprávy, která sděluje, že je otevřena výstava Petra Bezruče v Národním muzeu k výročí 80. narozenin básníka, je autor podepsán iniciálou K.

Jediný uvedený autor je K. Kinský, jehož článek upozorňuje, že v roce 1948 oslaví studenti Turnovska osmdesát let od založení gymnázia.

Jaroslav Podobský, *Z dějin vsi Ktové*, s. 6–7

Příspěvek je věnován doktoru Josefu Hobzkovi.⁷ Zaměřuje se na polohu vsi a význam jejího názvu. Jméno Ktová vysvětloval profesor Josef Zubatý (ve sborníku „Od Ještěda k Troskám“ (roč. VI, 1927–28, s. 1). Existovaly dvě teorie: Jedna se přikláněla k podobnosti od slova květ, kvést a druhá, že Ktová je vlastně Koutová (ves ležící za mlýnem Kouty v Rovensku).

⁷ Josef Hobzek – pravděpodobně se jedná o kulturního historika a vlastivědného pracovníka. (* 6.4. 1908 v Hradci Králové † 15.6. 1989 tamtéž.)

Od Ještěda k Troskám, 1/1947, č. 3, listopad

Rytec do kovů před 100 lety u Pyrámu, s. 8

Autor tohoto článku je podepsán jako J. V. Tyto iniciály se v obnoveném vydání již neopakují. Jedná se o vzpomínky asi z roku 1930 od Karla Berana z Pyrámu (1850–1939) na otce Karla Berana (1819–1866).

K. Kinský, Památce slavného rytce K. Zappa, s. 9

Příspěvek k výročí čtyřiceti let od smrti prvního učitele rytectví na turnovské odborné škole, Karla Zappa. Narodil se v Praze 22. dubna 1854. Studoval na pražské akademii, pobýval v Mnichově a v roce 1877 v Paříži. V roce 1888 začal působit jako učitel v Turnově.

Frant. Kopecký, Mudrosloví lidu na Turnovsku, s. 9–10

František Kopecký byl učitelem z Lomnice nad Popelkou. Abecedně srovnával rčení a doplňoval je vysvětlivkami. Příklady: „Cizí boty obouvá“, „Cizím peřím se honosí“ – vychloubá se; „Čert nikdy nespí!“ – Měj se na pozor!; „Do lesa dříví nosí“ – Dává tam, kam není třeba; „Do Dunaje vodu nosí“ – Dává bohatému; „Duši by s tebou rozdělil“ – Upřímný; „Mluví pravdu vždycky na Štědrý den“ – Lže; „Pořídil, jako sedláci u Chlumce“ – Prohrál; „Ťal do živého“ – Pověděl pravdu do očí.

Pod čarou jsou dva krátké medailonky od přispěvatele „K“ věnující se Josefu Klimentu Bubákovi a Lotharu Suchému. Josef Kliment byl otec českého krajináře Aloise Bubáka, narozeného v Turnově 23. listopadu 1793. Byl řezbářem a malířem. Oženil se roku 1824 v Bakově nad Jizerou a později se odstěhoval do Kosmonos, kde se mu narodil 22. srpna 1824 prvorozený syn Alois Bubák.

Lothar Suchý (*6. května 1873), spisovatel a jeden z prvních přispěvatelů do Procházkovy „Moderní revue“.

Malíř Josef Bělohlávek–Morgan, s. 11

Příspěvek je odepsán pouhým „K“: Tato iniciála se objevuje často, bohužel se jí nepodařilo přiřadit ke konkrétnímu autorovi.

Josef Bělohlávek se narodil v Turnově 15. února 1833. Studoval ve Vídni i v Paříži. Jelikož uměl dobře německy, bylo mu nabídnuto místo sekretáře u nizozemského vyslance.

Pozici přijal. Vrátil se do Vídně, kde se oženil s dcerou bohatého vídeňského obchodníka. Nizozemskou vládou byl povýšen do šlechtického stavu s přídomkem „z Morganu“.

Fr. Klapuch, *Kde byla ves Mydlov*, s. 11

Již zaniklá vesnice, pravděpodobně v oblasti Poddoubí. Ves Mydlov se objevuje ve výčtu vsí náležících k vyskeřské rychtě. Ta vznikla začátkem 17. století oddělením od novoveské rychty.

V. Havel, *Hrst pověstí z Ještědska*, s. 11

Tři krátké pověsti, které byly otištěny ve Vlastivědné příloze strážce severu 12. října 1947. Pověst o lomu Basy u Padouchova vypráví, že rozzlobená matka hodila do lomu basu po synovi, který se stal zlodějem a odtud prý pochází její název.

Od Ještěda k Troskám, 1/1948, č. 4, leden

Jaroslav Podobský, *Boj o písmenko*, s. 13–14

Roku 1203 se údajně odehrála bitva se Sasíky pod Hrubou Skálou. O této bitvě je i báseň z rukopisu Královédvorského. Josef Pekař uvádí jako důkaz, že rukopis je podvrh, právě na místopisném označení Hrubá Skála. Název Hrubá Skála vznikl až v roce 1615, když bylo potřeba rozlišit Hrubou Skálu od Malé Skály, když se hrady dostaly do jedné rukou.

Obhájci rukopisu zase argumentují tím, že je Hrubá Skála psána s malými písmeny a nejedná se tedy o název, ale o označení veliké skály.

Soupis čedičových výlevů na Turnovsku, s. 14

Útvary vyvěřelé uprostřed třetihor nacházející se po celé křídové tabuli severovýchodních Čech. Jedná se např. o Trosky a Vyskeř.

Člověk pravěku žil v Podkozákovsku, s. 14

Semilský učitel Pršala našel v lesích pod Kozákovem sekeromlaty, což svědčilo o existenci pravěkého lovce v kraji. Univ. prof. Dr. J. V. Šimák tuto skutečnost zkoumal a došel k závěru, že v kraji žil člověk již před 4 000 lety.

K. Kinský, *Turnovská označení pro Svobody, Votrubce a Resly*, s. 15

Rozlišení osob podle přízviska, která se přidávala k příjmení. Jelikož Svobodů žilo na Turnovsku více, bylo zapotřebí je rozlišit. „Rusáček-Svoboda”, byl obchodníkem s drahokamy, který žil nějaký čas v Rusku a protože byl malého vzrůstu, říkali mu „Rusáček”. Jinému se říkalo „Bohatý-Svoboda”, jelikož po otci zdědil hostinec.

„Votrubec-Manžeta”, často vyprávěl o svých taženích ve válce, především o bitvě u „Magenty”, proto tento přídomek.

Označení mělo často spojitost s profesí anebo s fyzickými rysy. „Resl-plech”, byl klempíř a „Brno-Resl” pak muž, který byl mohutné postavy.

Následuje deset krátkých příspěvků, opět bez uvedení autora. Čtyři jsou označeny písmenem K.

Nový výklad jména hradu Trosek se jmenuje článek rozebírající původ názvu Trosek. Prvotní názor byl, že znamená rozvaliny. Historik August Sedláček uvádí, že Trosky se tak jmenují po rozbitém, roztržitém kamení, kterého bylo v okolí spousta. Avšak v Jungmannově slovníku je psáno, že význam „trosky” pro kusy něčeho rozbitého se objevil až v 19. století. Původní význam slova je „pěna” všelijakého kovu, od kovu odcházející nečistota.” Tedy odtud význam slova.

Dr. Josef Šimák: Historický zeměpis Čech. Pod tímto názvem se skrývá informace o připravovaném tisku nové práce zesnulého J. V. Šimáka.

Místa, kde se stýkají tři geologické oblasti: jedná se o břidlici, melafýr a pískovec. Jedno místo je jihovýchodně od hradu Frýdštejn a druhé sousedí s Turnovskem.

První zpráva o smrti Máchově. Je zachována od Vincence Náhlovského, rodáka ze Sýkořic u Rovenska. V době, kdy byl Mácha zaměstnán v advokátní kanceláři v Litoměřicích, tam studoval Náhlovský v kněžském semináři. Ihned po Máchově smrti poslal zprávu svému příteli V. Štulcovi. V dopise informoval o tom, jak se o jeho smrti dozvěděl a jak Mácha zemřel.

K. H. Borovský, krátký příspěvek s informací o jeho dvou návštěvách na Turnovsku v létě 1842 a pak v roce 1845.

V Dolánkách u Turnova byla 5. září 1897 posvěcena škola. Posvěcení provedl P. J. Hájek, kaplan z Jeníšovic.

Společnost přátel starožitností českých: text obsahuje jmenný seznam knih, které společnost vydala po roce 1945.

Drobné regionální tisky. Soupis regionálních tisků, ve kterých vyšly příspěvky se vztahem k Turnovsku nebo k Českému ráji. Seřazeny jsou chronologicky podle doby vydání.

Od Ještěda k Troskám, 1/1948, č. 5, duben

Jaroslav Jihlavec, *Turnovsko a Mnichovohradištsko*, s. 17–18

Geografické umístění Mnichovohradištska a jeho vznik. Spolu s Turnovskem mívaly často společného pána: Jana Svojanovského z Boskovic (1512–1528), pány z Vartemberka (1528–1547) a Valdštejny (od doby Albrechta z Valdštejna až do roku 1722).

Část okresu mnichovohradištského náležela kdysi k panství frýdštejnskému, maloskalskému a svijanskému.

Více zpráv o stycích mezi oběma oblastmi pochází až ze 16. století.

Ing. dr. Jiří Vondrák, s. 18

Jiří Vondrák (*20. listopadu 1897) byl od roku 1940 ředitelem Výzkumného ústavu československého průmyslu cukrovarnického. Byl synem turnovského zlatníka, vystudoval technickou školu a stal se inženýrem chemie. Zemřel 10. května 1945 a článek má být připomínkou jeho života.

Divadelní činnost v Turnově, s. 19

První období se počítá od druhé poloviny 18. století až do roku 1810. V této době v Turnově hrály německé divadelní společnosti. Také tam působily české ochotnické divadelní společnosti z Podkrkonoší.

Druhé období se počítá od roku 1810, kdy v Turnově začalo hrát české ochotnické divadlo, až do roku 1869, kdy byl ustaven ochotnický spolek.

A třetí je od roku 1869, tedy od vzniku spolku až do roku 1906. Toto období bylo etapou velkého divadelního rozmachu.

Čtvrté se počítá od roku 1906 přes obě světové války. V roce 1948, kdy článek vyšel, bylo divadlo opravováno.

Jaroslav Jihlavec, *O našich lesích*, s. 20

Příspěvek k dějinám lesů na Mnichovohradištsku. Čerpáno je z hospodářských účtů z 18. století, které dokazují, že se v této době lesní hospodářství omezovalo pouze na myslivost a těžbu dřeva. Pramenem byl v tomto případě „Počet hlavní polesenské na příjem

a vydání peněz, zvěře a dříví na panství Jeho výs. hr. Excell. Hradišť-klášterského a zvířetického, na straně klášterské” za rok 1701.

Stav zvěře není možné určit, dochoval se pouze záznam o chovu daňků, pak zprávy o počtu odstřelů. Např. během roku 1701 myslivci zastřelili 3 jeleny, 7 srnců, 4 zajíce, 1 vydru, 2 lišky atd.

Od Ještěda k Troskám, 1/1948, č. 6, červen

Jaroslav Mánek, člověk, učitel, soudruh, s. 21–24

K prvnímu výročí jeho smrti bylo otištěno pět projevů lidí, kteří ho znali anebo s ním pracovali. Oslavné příspěvky na jeho práci a lítost nad jeho ztrátou. Jaroslav Mánek zemřel 21. června 1947.

Vyskeř v roce 1848, s. 24

Pramenem byla vyskeřská farní pamětní kniha. Popisuje ohlasy na vyhlášení konstitučních svobod z roku 1848.

2.6. Vlastivědná příloha Stráže severu

Číslo 1.

Jaroslav Drbohlav: *Mění se tvář našich vesnic*, s. 1–2

Ze středu obce Světlé pod Ještědem zmizel rodný dům Petra Mužáka, manžela spisovatelky Karolíny Světlé. Dům již řadu let chátral a stával se nebezpečným pro okolí. Našlo se pár odpůrců, kteří chtěli dům zachovat. Autor článku ale uvádí, že neměl historický přínos. Světlá má rodný dům v Praze a když trávila dovolenou ve Světlé, tak v domě jiném a později i v Dolních Pasekách, neměla k němu tedy zvláštní vztah. Doslovně se píše: „neměla zvláštní vztah k domu, odkud vyšel muž, který nedovedl kladným přínosem naplnit její citový a básnický růst.”

Požadavky na bydlení se změnily. Preferuje se oddělení kuchyně od obytné části, založení ložnice, prádelny, koupelny a jiných hygienických a praktických zázemí.

Čtyřicet let střední školy v Turnově, s. 2–3

Už koncem 18. století usilovali obyvatelé Turnova o zřízení gymnázia. Rodák P. V. Durych, zpovědník Marie Terezie, se snažil, aby bylo přání obyvatel vyslyšeno. Bohužel neuspěl.

O sto let později začaly nové snahy o zřízení střední školy. Na podzim roku 1896 podalo žádost několik turnovských občanů. Až o 12 let později byla škola zřízena. Do roku 1930 se učilo ve staré budově a od školního roku 1930–1931 se učilo již v nové budově. Později byla reálka proměněna v reálné gymnázium.

Jan Vejvara, *Pozdvížení sedláků na panství svijanském v r. 1818*, s. 3–4

Připomínka 130. výročí významné události pro kraj. V jarních měsících 1818 propuklo povstání. Příčinou bylo zrušení smlouvy s předchozím majitelem panství Josefem z Valdštejna z roku 1794, které provedl nový majitel František Adam z Valdštejna. Sedláci měli podle smlouvy možnost místo roboty výkonné, platit povinnou robotu v penězích mimo několika smluvních dní.

Josef Kvaček, *Dialektologické zbytky na Vlastibořicku*, s. 4

Popisuje ženy, jejich zevnějšek, způsob česání vlasů a oblečení. Příspěvek je doplněn vysvětlivkami. Např. „Na trávu brala s senou *tráunici*” (plachtu), opatřenou v každém rohu *picasem* (provazem).

V závěru článku je poznámka, že text bude příště pokračovat. Avšak v následujících dvou číslech, která ještě vyšla, se žádné pokračování neobjevilo.

Číslo 2.

Vyskeř v roce 1848, s. 5–6

Článek také vyšel v časopise *Od Ještěda k Troskám* 1/1948, č. 6, s. 24. Zdrojem jsou farní paměti.

Jaroslav Jihlavec, *Turnovsko a Mnichovohradištsko*, s. 6–7

Stejný příspěvek byl otištěn v časopise *OJKT* 1/1948, č. 5, s. 17–18.

František Kopecký, *Z dějin roboty na Turnovsku*, s. 7–8

František Kopecký byl rodákem z Turnova a učitelem v Lomnici nad Popelkou. V příspěvku vzpomíná na vyprávění obyvatel Turnova. Začíná chronologicky sestupně, od roboty rodičů, přes třicetiletou válku a končí počátkem roboty roku 1222, kdy biskup Ondřej žádal krále Přemysla Otakara I., aby mohl sám své usedlosti soudit.

Na konci stati je informace, že v příštím čísle bude pokračování. To bylo otištěno v následujícím čísle, které se však zároveň stalo i posledním.

Číslo 3.

Jaroslav Jihlavec, *O našich lesích*, s. 9–10

Stejný příspěvek byl otištěn v časopise *Od Ještěda k Troskám* 1/1948, č. 5, s. 20.

František Kopecký, *Z dějin roboty na Turnovsku*, s. 10

Jedná se o dokončení příspěvku z předchozího čísla, otištěného na straně 7–8.

Josef Kvaček, *Další praehistorické nálezy na Českodubsku*, s. 11

V příspěvku jsou vypsány nálezy objevené během jara a léta 1948 a jejich podrobný popis: Klínovitý nástroj, kamenná sekyra, kamenné kladívko, pazourkový klín.

Vynikající Turnovan a barokní spisovatel P. Jindřich Labe, s. 12

Narozen v Turnově v první polovině 17. století (přesné datum narození není známe). Jeho otcem byl pravděpodobně Jeremiáš Labe, koňsel a držitel gruntu.

Jindřich se stal později knězem řádu sv. Františka. Vedle svého kněžského povolání byl činný i literárně. Byl autorem pěti knih, tři jsou psány latinsky a dvě česky. České spisy jsou: Hájek svatý a Historie o třech sv. obrazech u františkánů v Bechyni.

Divadelní soutěž v Železném Brodě v roce 1893, s. 12

V létě 1893 se konala v Železném Brodě výstava a při této příležitosti byla uspořádána soutěž mezi ochotníky z Lomnice nad Popelkou, Semil a z Turnova. Soutěž vyhrál spolek z Turnova.

3 O autorech

V této části se zaměřím na jednotlivé autory příspěvků. U některých autorů se podařilo dohledat informací více, jinde méně a u deseti autorů se mi nepodařilo získat údaje vůbec. Autoři, u kterých nebyla nalezena žádná biografická informace, přispěli do sborníku pouze jednou a ve velké míře do obnoveného OJKT, anebo se jednalo o autory Rozličných zpráv. U některých příspěvků pak není autor uveden vůbec.

Na základě biografických medailonů jsem přispěvatele také rozdělila do tabulky dle jejich profese.

Autory jsem také rozčlenila dle pohlaví. Nepoměr mezi autory mužského a ženského pohlaví je veliký.

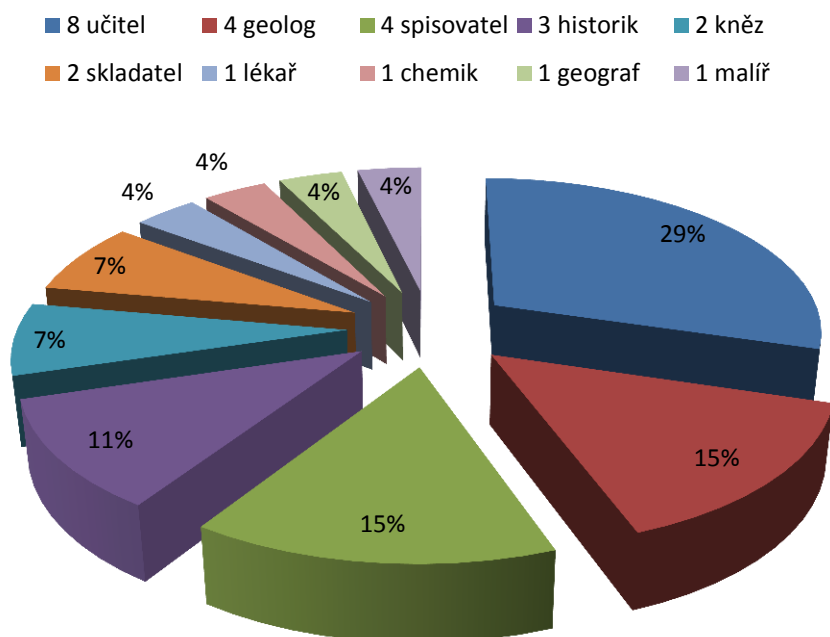
Na závěr této části přidám rozdělení článků dle jejich obsahového zaměření.

3.1. Rozdělení autorů podle jejich profese

V této části rozdělím autory podle jejich profese, kterou jsem u nich určila v biografických informacích. U většiny neexistoval pouze jeden obor, ale měli více odborností. U nich jsem vybrala tu stěžejní. Např. zabývali se tématem nejdéle, nebo daný obor vystudovali. U patnácti se mi nepodařilo odbornost zjistit. Jednalo se o ty, kteří do OJKT přispěli pouze jednou a ve většině případů to byli autoři vzpomínek z bitvy u Zborova.

Podle grafu je zřejmé, že nejčastější profesí přispěvatelů byl učitel, následoval geolog, mineralog a spisovatel. Historik je neočekávaně až na pomyslném čtvrtém místě.

Rozdělení autorů podle jejich profese

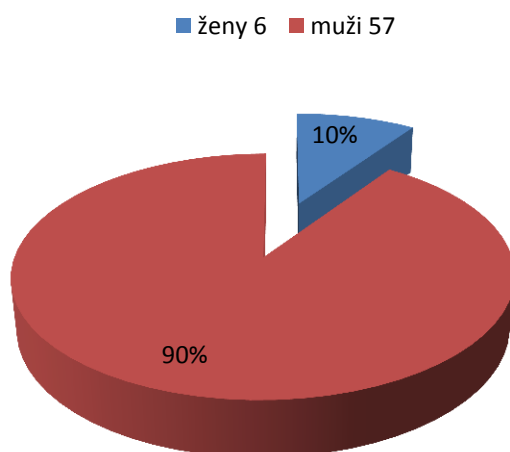

3.2. Rozdělení autorů podle pohlaví

Zde jsem se zaměřila na pohlaví všech autorů, jejichž článek byl otištěn v některém z pěti zkoumaných ročníků. Jednalo se o období 1933–1938, obnovený OJKT 1947–1948 a také VPSS.

Z celkem 63 autorů bylo pouze 6 žen. Byla to Blažena Černovická, která přispěla do jednoho čísla OJKT dvakrát (15/1937). Anežka Čermáková-Sluková celkem čtyřikrát, v člancích se věnovala své tetě Karolíně Světlé. Jednou byl otištěn úryvek z díla Karolíny Světlé (14/1936, č. 7–8, s. 98–100). Vratislava Šimáková pak pouze jednou, stejně tak Anna Vaníčková a L. Žofková-Větvičková. U poslední zmíněné se nepodařilo dohledat bližší biografické údaje. Do OJKT přispěla vzpomínkou na svého otce Václava Větvičku.

Rozdělení autorů podle pohlaví

3.3. Biografie autorů

Autory budu uvádět v abecedním pořadí. Informace k nim jsem hledala v Českém biografickém slovníku XX. století 1–3 (Josef Tomeš a kol.). Často pomohla další vydání samotného OJKT, jiné jsem dohledala na webových stránkách a v katalozích knihoven. U posledního zmiňovaného zdroje se často jednalo jen o výčet děl a heslovité informace.

Nepodařilo se mi dohledat deset autorů. Ve všech případech se jednalo o přispěvatele, kteří měli otištěný článek v OJKT pouze jednou.

V případech, kde je identifikace autora sporná, uvedu do závorky poznámku.

BARTOŠ, Václav

*16. 9. 1862 Sekerovy Loučky, †1. 3. 1947 Semčice

Český zemědělský odborník, šlechtitel, 1896–1932 chemik cukrovaru a 1912–1932 správce šlechtitelské stanice cukrovarů pro šlechtění řepy v Dobrovici. Zdokonalil dobrovické odrůdy cukrovky. (Totožností si nejsem jistá)

ČERNOVICKÁ, Blažena

*19. 2. 1882 Soběslavice u Turnova, †9. 3. 1944

Spisovatelka, publicistka a malířka obrázků z Podještědí. Používala také pseudonymy Blažena Adamová Černovická a Eva Vršecká.⁸

ČERMÁKOVÁ-SLUKOVÁ, Anežka

*12. 2. 1864 Dolní Paseky u Českého Dubu, †7. 3. 1947 Praha

Učitelka, spisovatelka a neteř Karolíny Světlé. Příjmení Sluková si vzala po manželovi. Po smrti Karolíny Světlé se ujala její literární pozůstalosti a uspořádala souhrnné vydání jejích spisů.⁹

⁸ http://www.prijmeni.cz/osobnost/5554/blazena_cernovicka (9. 4. 2017)

⁹ <http://www.badatelna.eu/fond/2503/uvod/> (2. 2. 2017); <http://www.databazeknih.cz/autori/anezka-cermakova-slukova-79401> (25. 12. 2016)

DĚDINA, Václav

*6. 12. 1870 Vinařice, † 30. 11. 1956 Praha

Český geograf, vystudoval zeměpis a přírodní vědy na české části UK v Praze. V letech 1901–1927 působil jako středoškolský profesor postupně v Zábřehu, Kolíně, Valašském Meziříčí, Mladé Boleslavi a Praze. Zabýval se fyzickou geografii, geomorfologií Československa a vlastivědou.¹⁰

HAVEL, Václav

*1. 12. 1886 Český Dub, †4. 1. 1965 tamtéž

Český učitel, národopisec a vlastivědný pracovník. Od 1906 působil na obecných školách v Podještědí a na Turnovsku. 1945–49 byl ředitelem obecné školy v Českém Dubu.¹¹

JANKŮ, František

*?, † ?

Publikace: 70 výletů z Turnova po Českém ráji, vydáno v Turnově: Klub českých turistů, 1947. Rozsah publikace je 30 stran.¹²

JIHLAVEC, Jaroslav

*?, † ?

Nalezený příspěvek (1974): Osazování poddanských usedlostí v 17. století, Svobodníci ve středních Čechách v letech 1550–1620¹³

KARČ, Antonín

*1879, † 1952

Šperkař

Zde se mi nepodařilo dohledat více informací, není ani jisté, že se jedná o téhož Antonína Karče, který je autorem článku.¹⁴

¹⁰ TOMEŠ, Josef, *Český biografický slovník XX. století*, I. díl, Praha, Paseka 1999, s. 227

¹¹ TOMEŠ, Josef, *Český biografický slovník XX. století*, I. díl, Praha, Paseka 1999, s. 427

¹² <http://clavius.vkta.cz/semily/1.dll?cll~P=3260> (5. 5. 2017)

¹³ <http://www.historie.hranet.cz/heraldika/lghsp/lghsp03rada-obsah.pdf> (23. 5. 2017)

¹⁴ <https://is.cuni.cz/webapps/zzp/detail/27592/?lang=en> (14. 5. 2017)

KINSKÝ, KAREL

*2. 8. 1901 Turnov, † 28. 3. 1969 tamtéž

Český grafik, malíř a regionální pracovník. 1921–1928 vystudoval umělecko-průmyslovou školu v Praze. Zde si nejsem autorovým určením jistá. Soudím podle článku otištěného v OJKT 16/1938, č. 7. a 8.¹⁵

KIRSCHNER, Arnošt

*2. 8. 1857 Praha, † ?

Okresní školní inspektor.¹⁶

KLAPUCH, František

*22. 8. 1908 Raduň, † 29. 10. 1984 Vyskeř

Český katolický kněz. V roce 1940 se stal ve Vyskeři farářem. Od roku 1948 tam působil jako předseda místního národního výboru. Od roku 1954 sloužil jako administrátor farnosti v Liberci. V roce 1957 byl v Liberci ustanoven arciděkanem. V roce 1964 odešel do farnosti Postoloprty a 1972 pak do důchodu. Vrátil se zpět do Vyskeře, kde kdysi působil, jako výpomocný duchovní až do své smrti. Kromě duchovenské služby se věnoval i historické badatelské činnosti, zabýval se historií Vyskeře a okolí.¹⁷

KLÍMA, Stanislav

*22. 12. 1878 Mnichovo Hradiště, † 30. 6. 1944 Praha

Státní úředník, propagátor české reformace. Zabýval se vlastivědou, historií a národopisnými pracemi s tematikou Slovenska a české reformace.¹⁸

KNOB, Jan

*24. 6. 1904 Veliš (okr. Jičín), † 29. 4. 1977 Turnov

Český spisovatel, kulturní historik a muzejník. Absolvent učitelského ústavu v Jičíně a Školy vysokých pedagogických studií v Praze. 1923–1938 učitel, posléze středoškolský profesor v Turnově, 1938–1951 ředitel brusírny drahokamů v Turnově. V roce 1951 se stal dělníkem a později technikem v podniku LIAZ v Mnichově Hradišti. 1962–1975 byl

¹⁵ [https://cs.wikipedia.org/wiki/Karel_Kinsk%C3%BD_\(mal%C3%AD%C5%99\)](https://cs.wikipedia.org/wiki/Karel_Kinsk%C3%BD_(mal%C3%AD%C5%99)) (20. 5. 2018)

¹⁶ <http://www.karlovice-sedmihorky.cz/o%20obci/kronika/1931-40.htm> (14. 5. 2017)

¹⁷ https://cs.wikipedia.org/wiki/Franti%C5%A1ek_Klapuch (14. 5. 2017)

¹⁸ http://ipac.kvklj.cz/i2/i2.entry.cls?ictx=li&language=2&op=detail&idx=li_us_auth*0413289&iset=3&qt=mg (14. 5. 2017)

ředitelem Muzea Českého ráje v Turnově. Autor sociálně zaměřených románů, ale také odborných studií o drahokamech, skle a regionálně historických prací, které se vztahovaly k Turnovsku a Jičínsku.¹⁹

KOPECKÝ, František

*?, † ?

O tomto autorovi jsem nezískala žádné biografické informace. Přispěl do obnoveného, poválečného OJKT, a to celkem třikrát. Z toho dvakrát byl jeho příspěvek otištěn ve VPSS. Texty se týkaly roboty na Turnovsku.

KOŠEK, Jan

*?, † ?

O tomto autorovi se mi nepodařilo dohledat žádné biografické informace. Do OJKT přispěl dvakrát, 14/1936, č. 9–10 a 15/1937, č. 9–10. Oba texty se týkaly průmyslu a hospodářství.

KUHN, Josef

*1866 Nová Paka, † 25. 2. 1941 Turnov

Varhaník, sbormistr, hudební skladatel, pedagog klavírní hry. Účastnil se obou Dvořákových turnovských koncertů (1879, 1892). Patřil k Dvořákovým sychrovským spolubesedníkům. Byl dlouholetým sbormistrem Zpěváckého spolku Antonína Dvořáka (1891–1911, 1921–1941).²⁰ Do sborníku přispěl třikrát, a to otištěním tří dopisů od skladatele Antonína Dvořáka.

KVAČEK, Josef

*?, † ?

O tomto autorovi jsem nezískala žádné biografické informace. Přispěl pouze dvakrát, a to do VPSS. Jeho příspěvek byl otištěn v č. 1 a č. 3. V prvním článku se zabýval fyzickým popisem žen a vysvětlení starších názvosloví. Tento příspěvek měl mít pokračování, ale

¹⁹ TOMEŠ, Josef, : *Český biografický slovník XX. století*, II. díl. Praha, Paseka 1999, s. 88.

²⁰ <http://www.psad.cz/printart.php?id=70> (26. 5. 2017)

nestalo se tak. Druhý článek byl výčtem prehistorických věcí nalezených v roce 1948 v oblasti Turnovska.

LHOTA, Josef

*?, † ?

Osobnost Josefa Lhoty jsem dohledala pouze v souvislosti s jeho dílem Podřečí na Držkovsku z poloviny třicátých let. Totéž bylo otištěno v OJKT, a to v pěti pokračováních od listopadu 1935 do června 1936.

MACH, Josef

*5. 2. 1883 Loučeň (okres Nymburk) , † 8. 11. 1951 Praha

Básník, prozaik a překladatel. Studoval v Mladé Boleslavi, poté v Praze. Za první světové války se účastnil československého zahraničního odboje a od r. 1920 zastával funkci ředitele tiskové služby u československého vyslanectví ve Washingtonu. Po návratu do Prahy psal o svých zážitcích z ciziny.²¹

Zde si nejsem naprosto jistá, jestli se jedná o téhož autora, nicméně místopisně i datem narození autor odpovídá. Také souhlasí i jeho účast v zahraničním odboji. Do OJKT přispěl čtyřikrát, a to vzpomínkami z válečných let.

MACHÁČEK, Josef

*12. 1. 1905 Železnice (okres Jičín), † 22. 3. 1971 ?

Geolog a paleontolog. Absolvoval gymnázium v Jičíně, studoval na přírodovědecké fakultě UK. V roce 1930 obdržel doktorát z geologie a paleontologie. Vyučoval geologii a mineralogii.²²

MAIŠAIDR, František

* 1879 ?, † 27. 5. 1944 Praha

U tohoto autora se mi podařilo dohledat pouze rok narození, datum a místo úmrtí. Z otištěného příspěvku v OJKT 15/1937, č. 7–8, s. 125–127 ve Vzpomínkách na profesora Drahoňovského je informace, že studoval obchodní učiliště v Praze.

²¹ <http://www.ucl.cas.cz/edicee/data/prirucky/obsah/CS/63.pdf> (26. 5. 2017)

²² https://aleph.svkhk.cz/F/THR5PN4LM79KQ57EJHVQ7DQQG6TTIS1UT2F6I6F11FVP9SJSJ901596?func=direct&doc_number=000057791&local_base=hka10&format=999&pds_handle=GUEST (26. 5. 2017)

MATINA, Vincenc Jan

* 1882 Polná, † 1967 ?

Odborný lékař, spisovatel a básník. Otec byl berním úředníkem, často se stěhovali. Vystudoval Lékařskou fakultu UK v Praze. Promoval v roce 1908, po ní nastoupil jako vojenský lékař ve Vídni. V Praze si otevřel stomatologickou praxi a zde také začal psát básně a epigramy. Redigoval Sborník potomků pobělohorských exulantů a byl také redaktorem Sborníku jednoty starých českých rodů. Až do své smrti psal i národní lyriku. Zde si nejsem úplně jistá, zda se jedná o správného autora, nicméně odpovídá časové určení.²³

MATTES, Eduard

* 1. 3. 1862 Mnichovo Hradiště, † 23. 12. 1944 ?

Kněz a učitel. Vystudoval gymnázium v Mladé Boleslavi. Vysvěcen na kněze byl v roce 1886 v Litoměřicích. Na německých školách vyučoval německý jazyk. Živil se také jako hudebník (houslista, varhaník). Do OJKT přispěl pouze jedním článkem životopisného charakteru.²⁴

MATOUŠEK, Petr

*?, † ?

K tomuto autorovi se mi nepodařilo dohledat bližší biografické údaje. Do OJKT přispěl celkem pětkrát. Čtyři měly charakter životopisný a jednou se jednalo o krátký příspěvek do Rozličných zpráv.

MILTNER, Václav

*15. 5. 1890 Černíky, † 24. 5. 1970 Český Brod

Legionář I. odboje v Rusku a na Sibiři. Více informací k autorovi nenalezeno.²⁵ Do OJKT přispěl pouze jednou, a to vzpomínkou na bitvu u Zborova.

²³ <http://www.databazeknih.cz/autori/vincenc-jan-matina-84797> (27. 5. 2017)

²⁴ Od Ještěda k Troskám, roč. 11, 1932, č. 1. a 2., s. 37–39, František Zuman
https://cs.wikipedia.org/wiki/%C5%98%C3%ADmskokatolick%C3%A1_farnost_De%C5%A1tn%C3%A1
(20.5.2018)

²⁵ <http://eldar.cz/legie/> (1. 6. 2017)

PODOBSKÝ, Jaroslav

*22. 4. 1895 Rovensko pod Troskami, † ?

Vystudoval jičínský učitelský ústav. Byl především básníkem, jako inspiraci používal motivy Českého ráje. Jemu věnoval svou první sbírku *Z Českého ráje*, vydanou v roce 1933. Za 2. světové války byl jako legionář postaven mimo službu. Věnoval se studiu hradu Trosky, Rovensku a Tatobitům. Po válce o nich napsal a vydal historické monografie. Byl jazykově nadaný, ovládal šest evropských jazyků, dokonale mluvil německy, francouzsky a italsky. Zabýval se umělými jazyky jako je esperanto, ido a occidental. Poslední zmíněný ho vynesl mezi přední české lingvisty. Nepřetržitě 17 let působil v Bakově na chlapecké škole obecné a měšťanské.²⁶

POLÁK, Jan

* 3. 4. 1876 Čimyšl, † 28. 4. 1946 Turnov

Geolog, mineralog.

Do časopisu OJKT přispěl třemi články, všechny měly přírodovědný charakter, konkrétně se jednalo o příspěvky o nerostech.

ROSICKÝ, Vojtěch

* 30. 10. 1880 Praha, † 9. 2. 1942 Mauthausen (Rakousko)

Český mineralog. V letech 1905–1910 středoškolský profesor, 1910–1920 docent české univerzity v Praze. Od roku 1920 profesorem v Brně. Zabýval se všeobecnou a regionální mineralogií, petrografií a zvláště pak krystalografií. Za německé okupace byl činný v domácím odboji. Na podzim 1941 byl zatčen a umístěn do koncentračního tábora, kde zemřel.²⁷

Do OJKT přispěl jedním mineralogicky zaměřeným článkem.

SOBÍŠEK, Emanuel

* 1895 ?, † 18. 3. 1973 Praha

Více biografických informací nebylo dohledáno. Do OJKT přispěl pouze jednou, jednalo se o poezii.

²⁶ <https://www.bakovnj.cz/cs/turista/o-bakovu/vzpominky-pametniku/jaroslav-podobsky-basnik-110-let-od-jeho-narozeni.html> (20. 5. 2018)

²⁷ TOMEŠ, Josef; *Český biografický slovník XX. století*, III. díl. Praha, Paseka 1999, s. 52.

SOUKUP, Josef st.

* 20. 3. 1904 Jilemnice, † 14. 3. 1980 Ostrava

Geolog, paleontolog.

Absolvent UK v Praze. Učil přírodopis a zeměpis na několika středních školách. Zabýval se petrologickým a paleontologickým výzkumem sedimentů české křídové pánve.²⁸

SVĚTLÁ, Karolína

*24. 2. 1830 Praha, † 7. 9. 1899 Praha

Česká spisovatelka, představitelka Májovců, považovaná za zakladatelku českého vesnického románu. Dívčím jménem Johanna Rottová, provdaná Mužáková.

Pocházela ze zámožné rodiny. Jejím otcem byl obchodník Eustach Rott, matkou Anna rozená Vogelová. Její sestrou byla Sofie Podlipská. Obě byly vychovávány německy. Její život a dílo ovlivnilo přátelství s Janem Nerudou a Boženou Němcovou a také smrt její jediné dcery.

Roku 1852 se provdala za Petra Mužáka, svého učitele hudby na klavír. Jeho rodištěm byla Světlá pod Ještědem, a ta se stala inspirací pro její pseudonym.

Koncem 50. let začala literárně tvořit. V té době jí zemřelo ihned po porodu její jediné dítě, dcera Boženka. Další rána přišla v roce 1878, kdy začala trpět oční chorobou. Svá díla diktovala neteři Anežce Čermákové-Slukové.²⁹

ŠIMÁČEK, Ferdinand

*28. 5. 1858 Bělá pod Bezdězem, † 2. 11. 1935 tamtéž

Učitel, regionální spisovatel. Zajímal se o historii Bělé a jejího okolí.

V roce 1877 působil jako podučitel na veřejné obecné škole v Bělé pod Bezdězem. Po šestileté pauze se v roce 1894 znovu vrátil na tuto obecnou školu, na které setrval až do svého odchodu na odpočinek v roce 1920. Odcházel ve funkci řídícího učitele. Několik období byl členem obecního zastupitelstva.³⁰

²⁸ Ziegler Václav, Mímořádně velká osobnost RNDr. Josefa Soukupa, Od Ještěda k Troskám, roč. 13, 2006, č. 1, s. 32–35

²⁹ ČECH Leander, Karolína Světlá: Obraz literárně–historický, Telč 1907.

³⁰ <http://baila.net/autor/43701968/ferdinand-simacek>

ŠIMÁK, Josef Vítězslav

* 15. 8. 1870 Turnov, † 30. 1. 1941 Praha

Specializoval se na dějiny 17. a 18. století, posléze na dějiny dějepisectví. Stal se předním odborníkem na dějiny osídlení českých zemí a formoval českou historickou vlastivědu.

V roce 1904 se habilitoval pro obor českých dějin, ale až v roce 1921 byl jmenován profesorem. Také se věnoval rodnému kraji. Působil jako středoškolský profesor na Vyšší dívčí škole v Praze a později jako univerzitní profesor. Jeho vědecké dílo vrcholí v monografii *Středověká kolonizace v českých zemích* (1938).

Otec Josef Šimák *7. února 1842, byl posledním (šestým) dítětem z prvního manželství Václava Šimáka a Marie, rozené Dvořákové. Z druhého manželství se narodilo dalších osm dětí. V letech 1855–1856 studoval na táborské reálce a po třech letech na reálce v Praze v Panské ulici. Po jejím ukončení navštěvoval krátce techniku, ale z existenčních důvodů absolvoval v letech 1862–1863 učitelský kurz při reálce a v roce 1865 získal učitelské vysvědčení pro nižší reálky v technickém oboru. Svou kvalifikaci si ještě dále rozšiřoval. Pracoval jako prefekt soukromého ústavu Aloise Wotzela v Jilské ulici v Praze, později jako asistent na české technice a učitel dívčí školy v Karlíně. Dne 1. října 1868 nastoupil jako skutečný učitel na nově zřízené průmyslové škole a řádné hlavní škole v Turnově. V září 1872 byl jmenován ředitelem turnovské obecné a městské školy chlapecké a průmyslové školy pokračovací. Zde působil až do roku 1907, kdy odešel do penze.

Byl aktivním členem Učitelské jednoty, Hospodářského spolku, zpěváckého spolku Dvořák, Okrašlovacího spolku a Červeného kříže. Založil také spolek pro podporu chudé mládeže obecných škol.

Josef Šimák se oženil 31. srpna 1869 s Marií, rozenou Plavcovou. Byla to dcera jeho domácího z Nového Města pražského ze Spálené ulice.

Marie Plavcová se narodila 8. prosince 1844. Její matka byla dcerou dvorního valdštejnského malíře Jiřího Hilsera (1735–1818). Mariiným strýcem byl portrétní malíř Václav Antonín Níger (1804–1870). Jeho synové Václav (1831–1896) a Edvard (1836–1891) byli také malíři. Všichni působili především v Mnichově Hradišti.

Marie Plavcová absolvovala pražský německý učitelský ústav. Hovořila plynně německy, francouzsky a uměla také polsky. Skládala poezii. V Turnově učila několik let na dívčí škole zřízené při škole průmyslové. Věnovala se dobročinnosti, působila v dámském odboru Národní jednoty severočeské.

Dne 15. srpna 1870 se Šimákovým narodil v Turnově syn Josef. O čtrnáct let později, 8. listopadu 1884, se narodil Václav.

O Josefovou výchovu se starala především matka. Hodně mu četla, učila ho z paměti verše a v pěti letech ho naučila číst. Josef od školního roku 1876/1877 navštěvoval pětiletou obecnou školu v Turnově. Chodil tam do první a druhé třídy, část třetí pobýval v Praze a docházel na „novoměstskou školu v Praze”. Čtvrtou a pátou třídu vychodil opět v Turnově a na podzim 1881 nastoupil na místní trojtřídní měšťanskou školu, kde absolvoval jeden rok studia. Na podzim 1882 začal chodit do mladoboleslavského gymnázia, které úspěšně absolvoval 23. června 1890 složením maturitní zkoušky.

Po ukončení gymnázia pokračoval na Karlově univerzitě v Praze. Nejprve čtyři roky studoval dějepis a zeměpis na Filozofické fakultě Karlo-Ferdinandovy univerzity. Dne 2. července 1895 byl na základě obhájení disertační práce graduován na doktora filozofie. V říjnu 1895 požádal o připuštění ke zkouškám pro dosažení učitelské způsobilosti z dějepisu a zeměpisu. Jeho práce byly schváleny 12. května 1896, a to se zvláštním oceněním pedagogicko-didaktické stati. V červnu 1896 složil ústní zkoušky z pomocných předmětů (latiny, řečtiny) a v prosinci udělal ústní a písemné zkoušky z hlavních předmětů. Způsobilým k vyučování dějepisu a zeměpisu na vyšších gymnáziích s českou vyučovací řečí byl prohlášen 17. prosince 1896. Avšak ještě před složením závěrečných zkoušek přemýšlel o místě kustoda Uměleckoprůmyslového muzea (Rudolfina). V březnu 1897 se dozvěděl, že místo nedostal. Od 22. března 1897 byl suplujícím učitelem při českém státním gymnáziu na Malé Straně v Praze. Zde působil do 5. října 1897, kdy byl přesunut do Pardubic jako suplující učitel vyšší reálné školy. Zde setrval do 15. září 1898. Poté se stal pomocným učitelem na pražské české reálce v Ječné ulici. V únoru 1899 neúspěšně žádal o udělení místa skutečného učitele zeměpisu a dějepisu. Nakonec byl ale výnosem ministerstva kultury a vyučování 30. června 1900 jmenován provizorním učitelem státního gymnázia v Německém Brodu. Na místo však Šimák nenastoupil, protože se v září 1900 stal na vlastní žádost skutečným učitelem zeměpisu a dějepisu na městské Vyšší dívčí škole v Praze.

Od roku 1889 byl členem výboru turnovského muzea, založeného roku 1886. Zasloužil se o instalování 130 předmětů z turnovských sbírek na Zemské jubilejní výstavě v Praze 1891. V roce 1893 byl díky jeho práci urovnán muzejní archiv podle látky do roku 1700, chronologicky do roku 1790 a uložen ve 35 krabicích. Také apeloval na sbírání písmácké tvorby. Výsledky prezentoval na výstavě v Turnově v únoru 1895.

V Praze byl činný v Historickém klubu, kde se v roce 1891 podílel na katalogizaci knihovny. Byl členem Společnosti přátel starožitností českých (SPSČ), kde byl v únoru 1892

zvolen druhým jednatelem. Od března 1897 se stal redaktorem časopisu SPSČ. Ve funkci setrval až do roku 1906.

Na začátku první světové války vyučoval Šimák na Vyšší dívčí škole v Praze, přednášel na Karlo-Ferdinandově univerzitě a věnoval se vědecké činnosti. Během války měl dvě přednášky v Královské české společnosti nauk. Pokračoval v činnosti v Historickém spolku, jehož byl jednatelem a od 27. 1. 1915 spolkovým starostou po zesnulém Jaromíru Čelakovském.

Byl hlavním spolupracovníkem vlastivědného sborníku *Od Ještěda k Troskám*, kde v letech 1927–1938 uveřejnil kolem stovky příspěvků. Dále přispíval do sborníků *Boleslavan*, *Sborník okresu železnobrodského a Bezděz*.

Od ledna 1920 Šimák usiloval o jmenování profesorem na Karlově univerzitě v Praze. To se uskutečnilo až 1. dubna 1921 s účinností od října 1920, kdy byl jmenován řádným profesorem historické vlastivědy československého státu na Karlově univerzitě. Šimák si i jako řádný univerzitní profesor ponechal malý úvazek na Vyšší dívčí škole, kde učil ještě ve školním roce 1925/1926.

Pro J. V. Šimáka bylo uzavření Mnichovské dohody (30. 9. 1938) velikou ranou a podlomilo to jeho psychické a fyzické zdraví, upadl do těžké deprese. Na základě návrhu profesorského sboru FF UK mu bylo udělena zdravotní dovolená pro školní rok 1938/1939 a na konci zimní semestru téhož školního roku byl dán na trvalý odpočinek.

Koncem roku 1940 postihla jeho manželku těžká mozková příhoda a ochrnula na pravou polovinu těla. Sám Šimák byl v lednu 1941 hospitalizován ve vinohradské nemocnici, kde zemřel po těžké operaci 30. ledna 1941.³¹

ŠIMON, Alois

* 19. 6. 1885 Ptýrov, † 11. 2. 1944 Hradiště nad Jizerou

Učitel, redaktor, regionální historik.

Pomocný učitel v Dudíně (okres Humpolec). Od září 1908 učil na obecné škole v Hradišti nad Jizerou, kde se stal později ředitelem.³²

³¹ KÁBOVÁ Hana: *Josef Vítězslav Šimák, Jeho život a dílo se zvláštním zřetelem k historické vlastivědě*, České Budějovice, Společnost pro kulturní dějiny o. s. a Nová tiskárna Pelhřimov, s. r. o., 2013.

³² ŠVERMA, Vratislav: *O učitelích a spolutvárcích OJKT Aloisovi Šimonovi*, roč. 18, 2011, č. 4, s. 229–230.

ŠKODA, Josef

* 3. 11. 1851 Radvánice, † 9. 10. 1921 Janovice

Otec Jan Škoda a matka Kateřina Škodová, rozená Mohelská. Dne 22. června 1880 se oženil s Marií Reslovou z Janovic. Téhož roku převzal po tchánovi statek. Jeho jediná dcera, Božena Marie, se narodila 22. března 1895. Provdlala se 5. února 1920 za Květoslava Jiráka z Benešovic.

V roce 1888 se stal jednatelem nově založeného sboru dobrovolných hasičů pro obec Malčice a okolí. Přátelil se s J. V. Šimákem. Při jeho návštěvě v Janovicích v roce 1910 věnoval turnovskému muzeu staré střepy hrnců a kachlí.

Práci na rukopisu Okres českodubský započal pravděpodobně v první polovině devadesátých let 19. století. Údaje spojoval do souvislostí a postupně skládal soubor držitelů usedlostí. V roce 1905 mu nabídl pomoc J. V. Šimák.

TICHÝ, Kajetán

*23. 2. 1859 Jičín, † 27. 3. 1937 Turnov

Řídící učitel a hudebník.

Studoval na jičínské reálce a krátce na gymnáziu v Turnově, pak v Pardubicích. Zde se učil hře na klavír, zpěvu a komponování. Hudbě se věnoval především v Turnově, kde řídil kostelní sbor. Učil v Rovensku pod Troskami, Turnově, Českém Dubu, Radotíně a v Jenišovicích. Zde byl více než dvacet let řídícím učitelem. Spoluzakladatel Orchesterálního sdružení turnovského.³³

VARCL, Josef

* 25. 6. 1881 Bechyně, † 28. 11. 1953 Turnov

Český malíř, průmyslový výtvarník a pedagog.

Absolvoval keramickou školu v Bechyni, umělecko-průmyslovou školu v Praze, kde se věnoval figurální malbě. Mimo jiné učil v Praze, ale nejdéle působil jako učitel na šperkařské škole v Turnově. V roce 1912 vyzdobil její vestibul.³⁴

VEJVARA, Jan

K tomuto autorovi nebyly dohledány biografické informace. Do OJKT přispěl pouze jednou, a to do VPSS, číslo 1. Článek byl zaměřen historicky.

³³ OJKT, 16/1938, č.5 a 6. L. Žofková-Větvičková: *Za Václavem Větvičkou*, s. 65–67.

³⁴ <http://www.osobnosti-kultury.cz/josef-varcl-9574.html> (15. 5. 2017)

VOBORNÍK, Josef

* 1876 ?, † 1955?

Vlastibořický děkan. Zabýval se regionální historií.

V OJKT byla otištěna jeho práce *Soupis poddaných panství Svijanského*, rozdělena do dvanácti částí.

WAJS, Miloslav

* 24. 3. 1908 Praha, † 9. 1. 1994 Karlovy Vary

Středoškolský profesor, literární historik, vlastivědný a kulturní pracovník.

Jeho otec byl František Wajs, středoškolský profesor, pocházel z rodiny tkalce z Turnova. Miloslav Wajs vyučoval mimo jiné v Nymburku (1932–1937) a Mělníku. Až do roku 1964 působil na škole v Podbořanech, téhož roku odešel do invalidního důchodu.³⁵

WEINGART, Miloš

* 21. 11. 1890 Praha, † 12. 1. 1939 tamtéž

Český jazykovědec, vystudoval klasickou a slovanskou filologii a srovnávací jazykozpyt na filozofické fakultě české univerzity v Praze. V letech 1914–1918 byl středoškolským profesorem v Praze, 1919–1921 docentem a od 1927 profesorem FF UK v Praze.³⁶

ZEMAN, František

* 1. 11. 1904 Louny, † 23. 4. 1979 Praha

Český novinář, rozhlasový hlasatel a reportér.

Zde si nejsem jistá správností určení autora.³⁷

ZUMAN, František

* 2. 10. 1870 Bělá pod Bezdězem, † 22. 2. 1955 Stará Boleslav

Český historik, povoláním finanční úředník. Systematicky se věnoval dějinám českého papírenství 16.–19. století. Sledoval vývoj papírenských technologií. Také se zabýval historií českého sklářství a kamenictví.³⁸

³⁵ <https://dspace5.zcu.cz/bitstream/11025/9362/1/DPLiterarni%20historik%20Miloslav%20Wajs.pdf> (2. 6. 2017)

³⁶ https://cs.wikipedia.org/wiki/Milo%C5%A1_Weingart (25. 5. 2018)

³⁷ http://badatelna.eu/institute/Slezske_zemske_muzeum_v_Opave/fondy/?q=z (19. 5. 2018)

³⁸ TOMEŠ, Josef, : *Český biografický slovník XX. století*, III. díl. Praha, Paseka 1999, s. 575.

ŽOFKOVÁ-VĚTVIČKOVÁ, L.

K autorce jsem nezískala žádné biografické informace. Do OJKT přispěla pouze jednou, a to článkem o svém otci Václavovi Větvíčkoví (16/1938, č. 5–6, s. 65–67). Byl to řídicí učitel, hasič a kronikář.

3.4. Rozdělení příspěvků podle jejich zaměření

V této části se zaměřím na jednotlivá témata příspěvků, které se v OJKT objevovaly. Jedná se o ročník 13–16 a 1. ročník, který byl pokusem o obnovu sborníku po 2. světové válce. Celkem bylo otištěno 227 textů. Pro lepší přehlednost jsem témata uvedla do grafu.

Nejvíce se autoři zaměřovali na životopisy rodáků. Jednalo se o medailonky, nekrology a připomínky životních jubileí. Následují příspěvky zaměřené na historii. Zvláště jsem rozdělila Místopisné paměti Československa a Soupis poddaných panství hruboskalského a svijanského, a to proto, že příspěvky se opakovaly.

Přírodní vědy zahrnují obory mineralogie, geologie a botaniky. Do oblasti průmyslu a řemesla jsem počítala texty o začátcích průmyslu a zaniklých řemeslech.

V OJKT bylo i několik cyklů, které se zabývaly edicemi korespondence. Proto jsem kategorii také zařadila.

Do škol jsou počítány příspěvky o školách, školství, školních budovách a učitelích. Zvláště jsem počítala články zabývající se bitvou u Zborova a Národní gardou.

Třináct příspěvků se věnuje nářečí a různým slangům. Sedmkrát se pak OJKT věnuje pověrám a pověstem.

Do témat jsem nepočítala příspěvky otištěné v části Rozličné zprávy.

Rozdělení příspěvků podle jejich zaměření

4 Místopisné paměti Českodubška

Místopisné paměti Českodubška tvořily nedílnou součást OJKT. Objevují se již od prvního ročníku a až na pauzu v sedmém a osmém ročníku, kdy nebyly otištěny ani jednou, provázely OJKT každý ročník. Záměrem J. V. Šimáka bylo otisknout celé Škodovo dílo. To však bylo přerušeno v roce 1938, kdy vyšlo poslední číslo. V obnoveném OJKT se Místopisné paměti Českodubška již neuveřejňují.

Josef Škoda ve svém díle uvádí soupis majetníků usedlostí všech obcí a osad Českodubška dle nynějších popisných čísel. Zaznamenává ceny kupní, výměry pozemků i povinnosti majetníků, především robotní.

V prvních šesti ročnících sborníku odpovídá text struktuře jednotlivých částí Škodova rukopisu, je v něm poměrně málo Šimákových doplňků. V sedmém a osmém ročníku se Místopisné paměti Českodubška neobjevily vůbec a od devátého ročníku bylo ve sborníku pořadí obcí zcela odlišné od originálu. Šimák do textu zanášel své editorské poznámky, v některých drobnostech text upravoval, vypouštěl jednotlivá slova, jiná zkracoval. V částech věnovaných okolním obcím pak obsah textu někdy zcela přepracoval a doplnil dalšími údaji.³⁹

Škoda používal u starých zápisů pro názvy dnů termíny liturgického kalendáře. Např. „léta 1614 v pondělí po Třech králich“. Šimák přepisuje údaje nám známým způsobem, tedy úředně: den, měsíc a rok (číslicí). Tedy viz příklad „1614, 13. ledna“.

Údaje o držitelích usedlostí jsou řazeny chronologicky a jména majitelů zvýrazněna tučným písmem.

Škoda při práci používal řadu pramenů, ale během několikaletého bádání zapomínal prameny uvádět. Šimák některé zdroje později doplnil. Mezi nejvýznamnější patří Pozemkové knihy. Původně se nazývaly knihami gruntovními nebo purkrechtními. Katastry jsou podrobný a revidovaný soupis půdy podrobené dani. Urbáře jsou úřední knihy nebo soubory listin, které vrchnost vytvářela pro evidenci poddanských dávek a platů. Závazky byly plněny robotou, naturálními dávkami anebo peněžní úhradou.

Berní rula 1654 je dalším významným pramenem, který Škoda používal. Jedná se o soupis poddaných, který vznikl po třicetileté válce a reagoval na potřebu získat přehled o majetku poddaných a podle něho pak stanovit velikost daně. Berní rula je nejstarší úplný katastr, i když se týkal pouze poddanského majetku v Čechách. Vsi jsou uspořádány podle

³⁹ Z. Jodas, Okres Českodubšský Josefa Škody, s. 5–7.

příslušnosti k panství. Jména jednotlivých poddaných jsou řazena do kategorií sedláci, chalupníci a zahradníci.

5. Závěr

Cílem bakalářské práce byla analýza pěti ročníků časopisu *Od Ještěda k Troskám* (1933–1938 a 1947–1948). Sepsala jsem anotace k jednotlivým příspěvkům a roztřídila je tematicky do grafů. Pro lepší orientaci jsem vytvořila rejstřík místní, jmenný a autorů.

Zaměřila jsem se na jednotlivé autory a jejich biografii. Také jsem vytvořila graf podle jejich profesí. Rozdělila jsem autory i podle pohlaví a zvláště vypsala ženské autorky.

OJKT v letech 1935–1938 byl obsáhlejší, články různorodé a vždy vlastenecky zaměřené. Pokus o jeho obnovení v roce 1947 se dlouhodobě nezdařil, periodikum vycházelo pouze jeden rok, a to navíc nepravidelně. Články již nejsou tak vlastenecké, jde spíše o vzpomínky na zakladatele sborníku, kteří nepřežili 2. světovou válku. Příspěvky se zabývají i aktuálním děním na Turnovsku.

Původní sborník vycházel po dvojčíslech vždy od září do června, následovala dvouměsíční prázdninová pauza. Obnovené periodikum vycházelo nepravidelně a po jednom čísle. Vyšlo jich pouze šest, a to v měsících září, říjen, listopad, leden, duben a červen. Zde můžeme shledat, že i po roce 1947 byla snaha o zachování pravidelnosti, avšak v prosinci došlo k prvnímu vynechání a následovala odmlka únor a březen, kdy nevyšlo číslo ani v květnu. Poslední výtisk se objevil v červnu 1948.

Zvláštní pozornost jsem věnovala Místopisným pamětem Českodubsku, protože tento cyklus provázal téměř celý OJKT od jeho založení roku 1922 s výjimkou roční odmlky.

6 Prameny a literatura, internetové zdroje

6.1 Prameny

Od Ještěda k Troskám: Vlastivědný sborník českého severu, roč. 13–16, red. Jan Polák; Hlavní spoluprac. J. V. Šimák. Turnov, Učitel'ská jednota Turnov a Český Dub, 1935–1938. Originál výtisků uložen v Státním okresním archivu Semily.

6.2 Použitá literatura

KÁRNÍK, Zdeněk: *České země v éře první republiky (1918 - 1938)*, Praha, Libri, 2018 (2. vydání), ISBN: 978-80-7277-570-5

KŘEN, Jan: *Historické proměny češství*, Praha, Karolinum, 1992, ISBN: 80-7066-639-0

PÁLENÍČEK, Ludvík: *Karolína Světlá bojovnice revoltující*, Praha, Práce, 1949

KUTNAR, František – MAREK, Jaroslav: *Přehledné dějiny českého a slovenského dějepiscství: od počátků národní kultury až do sklonku třicátých let 20. století*, Praha, NLN - Nakladatelství Lidové noviny, 2009, ISBN: 978-80-7106-402-2

Libereckým krajem. Osobnosti, Liberec, Liberecký kraj, 2007

6.3 Zdroje citací

a) knižní a periodika

TOMEŠ Josef a kol., *Český biografický slovník XX. století 1 - 3*, Praha, Paseka, 1999, ISBN: 80-7185-248-1

JODAS Zdeněk, *Okres Českodubský Josefa Škody*, Český Dub, RK, 2011, ISBN: 978-80-87100-17-2

KÁBOVÁ Hana, Josef Vítězslav Šimák. *Jeho život a dílo se zvláštním zřetelem k historické vlastivědě*, České Budějovice, Společnost pro kulturní dějiny, o. s. a Nová tiskárna Pelhřimov s. r. o., 2013, ISBN: 978-80-904446-9-0

ČECH Leander, Karolína Světlá: *Obraz literárně-historický*, Telč, Emil Šolc, 1907

ČAPEK Karel, Úvodem, OJKT 13/1934, č. 1. a 2.

ZUMAN František, *Od Ještěda k Troskám*, roč. 11, 1932, č. 1. a 2., s. 37–39

ZIEGLER Václav, Mimořádně velká osobnost RNDr. Josefa Soukupa, Od Ještěda k Troskám, roč. 13, (2006) č. 1, s. 32–35

b) elektronické

Černovická Blažena, [vid. 25. 12. 2016], dostupné z: <http://www.databazeknih.cz/autori/anezka-cermakova-slukova-79401>

Janků František, [vid. 5. 5. 2017.], dostupné z: <http://clavius.vkta.cz/semily/l.dll?cll~P=3260>

Jihlavec Jaroslav, [vid. 23. 5. 2017], dostupné z:
<http://www.historie.hranet.cz/heraldika/lghsp/lghsp03rada-obsah.pdf>

Karč Antonín, [vid. 14. 5. 2017], dostupné z:
<https://is.cuni.cz/webapps/zzp/detail/27592/?lang=en>

Kirschner Arnošt, [vid. 14. 5. 2017], dostupné z:
<http://www.karlovice-sedmihorky.cz/o%20obci/kronika/1931-40.htm>

Klapuch František, [vid. 14. 5. 2017], dostupné z:
https://cs.wikipedia.org/wiki/Franti%C5%A1ek_Klapuch

Klíma Stanislav, [vid. 14. 5. 2017], dostupné z:
http://ipac.kvkli.cz/i2/i2.entry.cls?ictx=li&language=2&op=detail&idx=li_us_auth*0413289&iset=3&qt=mg

Kuhn Josef, [vid. 26. 5. 2017], dostupné z: <http://www.psad.cz/printart.php?id=70>

Mach Josef, [vid. 26. 5. 2017], dostupné z:
<http://www.ucl.cas.cz/edicee/data/prirucky/obsah/CS/63.pdf>

Macháček Josef, [vid. 26. 5. 2017], dostupné z:
https://aleph.svkhk.cz/F/THR5PN4LM79KQ57EJHVQ7DQQG6TTIS1UT2F6I6F11FVP9SJ SJ901596?func=direct&doc_number=000057791&local_base=hka10&format=999&pds_handle=GUEST

Matina Vincenc Jan, [vid. 27. 5. 2017], dostupné z:
<http://www.databazeknih.cz/autori/vincenc-jan-matina-84797>

Miltner Václav, [vid. 1. 6. 2017], dostupné z: <http://eldar.cz/legie/>

Varcl Josef [vid. 15. 5. 2017], dostupné z: <http://www.osobnosti-kultury.cz/josef-varcl-9574.html>

Wajs Miloslav, [vid. 2. 6. 2017], dostupné z:
<https://dspace5.zcu.cz/bitstream/11025/9362/1/DPLiterarni%20historik%20Miloslav%20Wajs.pdf>

7 Seznam příloh

Příloha 1: Rejstřík autorů a jejich příspěvků

Příloha 3: Místní rejstřík – výběrový

Příloha 2: Jmenný rejstřík – výběrový

V místním a jmenném rejstříku jsou vybrána pouze některá jména. Jsou to významnější osobnosti anebo osoby, o kterých se v OJKT více psalo. U míst jsou to potom taková, o kterých bylo v textu více informací. Při výběru jsem vynechala články: *Místopisné paměti Českodubská*, *Soupis poddaných panství Hruboskalského r. 1783*, *Soupis poddaných panství Svijanského r. 1773*.

Příloha 1: Rejstřík autorů a jejich příspěvků

BAJER Karel

Co jsem viděl a zažil při útoku a ústupu u Zborova, 15/1937, č. 9–10, s. 158–161

BARTOŠ Václav

Kdy a jak zanikaly intrády a jiné staré zvyky při obřadech církevních v Tatobitech, 13/1935, 5–6, 67–76

BEZEMEK Josef

Turnovská výstava „Český šperk a drahokamy“, 1/1947, č. 1, s. 2

BENEŠ František

K dvacátému výročí bojů čs. legií u Bachmače, 16/1938, č. 9–10, s. 129–133

ČERNÝ Václav

Ant. Marek o Sedmihorkách a o Turnovsku, 14/1936, č. 5–6, s. 66–68

ČERNOVICKÁ Blažena

O pěstování lnu v našich horách, 15/1937, č. 7–8, s. 142–144

Několik pověr z pašijového týdne, 15/1937, č. 7–8, s. 144–145

ČERMÁKOVÁ-SLUKOVÁ Anežka

Vznik divadelního kusu „Přišla do rozumu“, 15/1937, č. 7–8, s. 116–125

Karolína Světlá o sobě, 16/1937, č. 1–2, s. 4–7

Karolína Světlá o sobě, 16/1937, č. 3–4, s. 33–35

DĚDEK František

U Zborova, 15/1937, č. 9–10, s. 161–167

DĚDINA Václav, Prof. Dr.

Tři doby z geohistorie našeho kraje, 13/1935, č. 7–8, s. 103–105

HAVEL Václav

Německá privilegia města Dubu, 15/1936, č. 1–2, s. 17–22

Německá privilegia města Dubu, 15/1936, č. 3–4, s. 57–60

Rektor dubské městské školy o svých nesnázích, 14/1936, č. 7–8, s. 102–103

Německá privilegia města Dubu, 15/1937, č. 5–6, s. 87–94

Německá privilegia města Dubu, 15/1937, č. 9–10, s. 183–193

O hudebním skladateli, našem rodáku Jos. Nesvadbovi, 16/1937, č. 1–2, s. 8–9

Hrst pověstí z Jěštědska, 1/1947, č. 3, s. 11

HAVLÍČEK K.

Geomorfologický pohled na Turnovsko a Českodubsko, 1/1947, č.1, s. 2–3

HOSKOVEC Antonín

Bitva u Zborova, 15/1937, č. 9–10, s. 167–168

HRŮZA Karel

Zborov, 15/1937, č. 9–10, s. 169–171

JIHLAVEC Jaroslav

Turnovsko a Mnichovohradištsko, 1/1948, č. 5, s. 17–18

Vlastivědná příloha, Turnovsko a Mnichovohradištsko, č. 2, s. 6–7

O našich lesích, 1/1948, č. 5, s. 20

Vlastivědná příloha, O našich lesích, č. 3, s. 9–10

KARČ Antonín

Vzpomínka na bitvu bývalých 10. domobranných pluků u Janova, 15/1936, č. 1–2, s. 4–7

KIRSCHNER Arnošt

Co mi dala válka?, 13/1935, č. 7–8, s. 105–108

KINSKÝ Karel

Prof. Eduard Karel, 14/1936, č. 7–8, s. 97–98

Památce slavného rytce K. Zappa, 1/1947, č. 3, s. 9

Turnovská označení pro Svobody, Votrubce a Resly, 1/1948, č. 4, s. 15

KLAPUCH František

Kde byla ves Mydlov, 1/1947, č. 3, s. 11

KLOS J.

František Zelinka, 14/1936, č. 9–10, s. 149–155

KOPECKÝ František

Mudrosloví lidu na Turnovsku, 1/1947, č. 3, s. 9–10

Z dějin roboty na Turnovsku, Vlastivědná příloha č. 2, s. 7–8

Z dějin roboty na Turnovsku, Vlastivědná příloha č. 3, s. 10

KOŠEK Jan

Začátky průmyslu kroužkářského v Turnově, 14/1936, č. 9–10, s. 142–143

O dvou Čtenářsko-hospodářských besídkách, 15/1937, č. 9–10, s. 194

KUHN Josef

Dopisy skladatele Ant. Dvořáka a jeho rodiny Aloisu Göblovi z let 1879–1900, 16/1937, č. 1–2, s. 20–25

Dopisy skladatele Ant. Dvořáka a jeho rodiny Aloisu Göblovi z let 1879–1900, 16/1937, č. 3–4, s. 38–44

Dopisy skladatele Ant. Dvořáka a jeho rodiny Aloisu Göblovi z let 1879–1900, 16/1938, č. 5–6, s. 68–75

KVAČEK Josef

Vlastivědná příloha č. 1, Dialektologické zbytky na Vlastibořicku, s. 4

Vlastivědná příloha č. 3, Další praehistorické nálezy na Českodubsku, s. 11

LANG František

Před 20 lety v Turnově, 16/1937, č. 3–4, s. 35–38

LHOTA Josef

Podřečí na Držkovsku, I. Odchytky od jazyka spisovného, 14/1935, č. 1–2, s. 10–12

Podřečí na Držkovsku, 14/1935, č. 3–4, s. 49–52

Podřečína Držkovsku, 14/1935, č. 5–6, 93–95

Pomístné názvy Zásadě u Žel. Brodu, 15/1936, č. 1–2, s. 30–31

Podřečí na Držkovsku, 14/1936, č. 7–8, s. 113–115

Podřečí na Držkovsku, 14/1936, č. 9–10, s. 160–163

MACH Josef

Vzpomínky z válečných let, 14/1935, č. 1–2, s. 28–29

Vzpomínky z válečných let, 14/1935, č. 3–4, s. 42–46

Vzpomínky z válečných let, 14/1936, č. 7–8, s. 103–107

Vzpomínky z válečných let, 14/1936, č. 5–6, s. 88–93

MACHÁČEK Josef, Dr.

Za ředitelem Václavem Šťastným, 13/1935, č. 5–6, s. 65–66

Návrh na úpravu geologicko-mineralogického oddělení turnovského musea, 13/1935, č. 7–8, s. 97–103

MAIŠAIDR František

Ještě něco o Libušském jemnostpánu, 14/1936, č. 9–10, s. 147–148

Kde v Praze cestovatel Paclt bydlel, 14/1935, č. 1–2, s. 9–10

Vzpomínka na profesora Drahoňovského, 15/1937, č. 7–8, s. 125–127

MATINA Vincenc Jan

Literární tvorba mladších generací českých v Pojizeří, 15/1937, č. 5–6, s. 80–87

MATOUŠEK Petr

Učitelský rod Vlašimských na Všeni, 15/1937, č. 5–6, s. 106–109

Ještě o rodu Vlašimských, 16/1938, č. 5–6, s. 78–79

Tomsové v Mokřém, 16/1938, č. 9–10, s. 135–138

MILTNER Václav

Můj Zborov, 15/1937, č. 9–10, s. 171–178

PICEK Alois

Data o školství školního okresu turnovského, 15/1937, č. 7–8, s. 148–151

PODOBSKÝ Jaroslav

Po stopách Máchových za mrtvým přítelem, 1/1947, č. 1, s. 2–4

Trosky v literatuře, 1/1947, č. 2, s. 5–6

Z dějin vsi Ktové, 1/1947, č. 2, s. 6–7

Boj o písmenko, 1/1948, č. 4, s. 13–14

POLÁK Jan

Drahé kameny na Malé Jizerské louce, 15/1936, č. 1–2, s. 23–30

SOBÍŠEK Emanuel

Staškovy verše bohatýrské, 16/1938, č. 7–8, s. 97–103

SOUKUP Josef st.

Závrtům podobné prohlubiny v oblasti kvádrových pískovců Českého ráje, 16/1937, č. 1–2, s. 9–12

SVĚTLÁ Karolína

Svatba, 14/1936, č. 7–8, s. 98–100

ŠIMÁK Josef Vítězslav, Prof. Dr.

Písemné památky po Nár. gardách r. 1848–50, 13/1935, č. 5–6, s. 81–86

Písemné památky po Nár. gardách r. 1848–50, 13/1935, č. 7–8, s. 115–122

Písemné památky po Nár. gardách r. 1848–50, 13/1935, č. 9–10, s. 140–143

JU. a PhDr. Václav Müller, 14/1935 č. 1–2, s. 1–5

Z příběhů českodubských 1. 1620–34., 14/1935, č. 1–2, s. 24–27

Z příběhů českodubských 1. 1620–34, 14/ 1935, č. 3–4, s. 60–63

Prof. Dr. Maximilián Křepinský, 14/1936, č. 5–6, s. 65–66

Písemné památky po Nár. gardách r. 1848–49, 14/1936, č. 5–6, s. 68–74

Z příběhů českodubských 1. 1620–34, 14/1936, č. 5–6, s. 79–84

Z příběhů českodubských, 1. 1620–34, 14/1936, č. 7–8, s. 100–102

Písemné památky po Nár. gardách r. 1848–49, 14/1936, č. 7–8, s. 108–113

Dopisy Jos. Krušiny Janu Prouskovi, 15/1936, č. 1–2, s. 7–11
Osídlení Bělska, 15/1936, č. 3–4, s. 33–41
Za Josefem Pekařem, 15/1937, č. 5–6, s. 65–77
Naše podřečí v listech Sylvie Kateřiny Černínové z Chludenic, 15/1937, č. 7–8, s. 145–148
Předkové rodiny Boháčkovy, 16/1937, č. 1–2, s. 7–8
Odhad panství dubského okolo r. 1600, 16/1938, č. 5–6, s. 79–81
Urbář hruboskalský z r. 1602, 16/1938, č. 7–8, s. 106–113
Dva ctihodné přírůstky muzejní knihovně turnovské, 16/1938, č. 9–10, s. 133–135
Urbář hruboskalský z r. 1602, 16/1938, č. 9–10, s. 139–150

ŠIMÁKOVÁ Vratislava

Z dopisování dr. Fr. Lad. Riegera, 14/1936, č. 9–10, s. 138–141

ŠIMON Alois

Z historie klášterské pošty, 13/1935, č. 5–6, s. 92–96
Březinská škola v letech 1821–1863, 13/1935, č. 7–8, s. 125–127
Vážnosti stavu učitelského, 13/1935, č. 7–8, s. 127–128
Školní visitace, 13/1935, 7–8, s. 128–129
Rozličné zprávy 13/1935, č. 7–8, s. 136
Několik pověstí z Hradištska, 13/1935, č. 9–10, s. 146–151
Klášterské divadelní paměti, 13/1935, č. 9–10, s. 151–156
Péče litoměřické konsistoře o další vzdělání učitelstva, 14/1935 č. 1–2, s. 13–19
Z korespondence Tomáše Hindla, 14/ 1935. č. 3–4, s. 53–55
Odezva české deklarace na Hradištsku, 14/1935, č. 3–4, s. 55–58
Několik pověstí z Hradištska, 14/1935, č. 3–4, s. 58–60
Oslava 300. výročí narozenin Jana Amose Komenského, 14/1936, č. 5–6, s. 86–88
Z korespondence hradištského lékárníka Sekery, 14/1936, č. 7–8, s. 127–131
Z korespondence hradištského lékárníka Sekery, 14/1936, č. 9–10, s. 143–145
O povznesení českého školství, 14/1936, č. 9–10, s. 145–146
Kterak se obec kněžmostská bránila návrhu zákona o škole konfesijní, 14/1936, č. 9–10, s. 146–147
Květena čedičového útvaru na Hradištsku, 15/1936, č. 5–6, s. 11–15
Z korespondence hradištského lékárníka Sekery, 15/1936, č. 1–2, s. 16–17

Počet na příjem a vydání peněz obecních při městě Hradišti nad Jizerou, 15/1936, č. 3–4, s. 47–56

Několik pověstí z Hradišťska, 15/1937, č. 5–6, s. 100–103

Vojtíšek, 15/1937, č. 5–6, s. 103–104

Ze života starých kantorů, 15/1937, č. 5–6, s. 104–105

Německá škola v Mnich. Hradišti, 15/1937, č. 5–6, s. 105–106

Z korespondence hradišťského lékárníka Sekery, 15/1937, č. 7–8, s. 130–135

Obec Klášter Hradiště v záznamech josefinského katastru, 16/1937, č. 1–2, s. 16–20

Rozsah půdy, která bývala na Hradišťsku kdysi zalesněná, 16/1937, č. 3–4, s. 51

Obchod solí, 16/1937, č. 3–4, s. 51–52

Soupis kulturních a národních pracovníků z Hradišťska, 16/1938, č. 5–6, s. 85–90

Železnou kravou, 16/1938, č. 7–8, s. 123

Několik pověstí z Hradišťska, 16/1938, č. 7–8, s. 123–127

V posledním roce světové války, 16/1938, č. 9–10, s. 154–157

Stará hradišťská škola, 16/1938, č. 9–10, s. 158

ŠKODA Josef

Místopisné paměti Českosudbska II., 13/1935, č. 5–6, s. 86–92

Místopisné paměti Českosudbska II., 13/1935, č. 7–8, s. 129–131

Místopisné paměti Českosudbska II., 13/1935, č. 9–10, s. 159–171

Místopisné paměti Českosudbska II., 14/1935, č. 1–2, s. 19–24

Místopisné paměti Českosudbska II., 14/1935, č. 5–6, s. 84–86

Místopisné paměti Českosudbska II., 14/1936, č. 7–8, s. 121–126

Místopisné paměti Českosudbska II., 15/1937, č. 5–6, s. 94–100

Místopisné paměti Českosudbska II., 15/1937, č. 7–8, s. 135–142

Místopisné paměti Českosudbska II., 16/1937, č. 3–4, s. 52–56

Místopisné paměti Českosudbska II., 16/1938, č. 5–6, s. 82–85

ŠKRÉTA V.

Z revoluční činnosti našich lidí, 15/1936, č. 3–4, s. 60–61

Zborov, 15/1937, č. 9–10, s. 153–158

ŠOREJS Jaroslav

U Zborova, 15/1937, č. 9–10, s. 178–180

TOMSA František B.

O Turnovsku r. 1844, 14/1936, č. 9–10, s. 134–138

VANÍČEK Viliem

Babí pec na Kozákově, 15/1936, č. 1–2, s. 1–4

VANIČEK Vojtěch

Zprávy o panství Semilském a Navarovském z let 1562–1581, 16/1937, č. 1–2, s. 26–29

Zprávy o panství Semilském a Navarovském z let 1562–1581, 16/1937, č. 3–4, s. 60–61

Zpráva o panství Semilského a Navarovském z let 1562–1581, 16/1938, č. 5–6, s. 93–96

Zprávy o panství Semilském a Navarovském z let 1562–1581, 16/1938, č. 7–8, s. 117–122

VANÍČKOVÁ Anna

Turnovské vzpomínky, 16/1938, č. 5–6, s. 76–78

VARCL Josef

Český sochař a glyptik Josef Drahoňovský šedesátníkem, 15/1937, č. 7–8, s. 113–114

VEJVARA Jan

Vlastivědná příloha Stráže severu, č. 1, Pozdvižení sedláků na panství svijanském v r. 1818, s. 3–4

VINŠ V.

Život a dílo děkana Vincence Drbohlava, 16/1937, č. 3–4, s. 56–59

VOBORNÍK Josef

Soupis poddaných panství Svijanského r. 1773, 13/1935, č. 5–6, s. 76–81

Soupis poddaných panství Svijanského r. 1773, 13/1935, č. 7–8, s. 108–115

Soupis poddaných panství Svijanského r. 1773, 13/1935, č. 9–10, s. 143–146

Soupis poddaných panství Svijanského r. 1773, 14/1935, č. 1–2, s. 5–9
Soupis poddaných panství Svijanského r. 1773, 14/1935, č. 3–4, s. 46–49
Soupis poddaných panství Svijanského r. 1773, 14/1936, č. 5–6, s. 74–78
Soupis poddaných panství Svijanského r. 1773, 15/1936, č. 3–4, s. 42–47
Soupis poddaných panství Svijanského r. 1773, 15/1937, č. 7–8, s. 127–129
Soupis poddaných panství Svijanského r. 1773, 16/1937, č. 1–2, s. 12–16
Soupis poddaných panství Svijanského r. 1773, 16/1937, č. 3–4, s. 44–50
Soupis poddaných panství Svijanského r. 1773, 16/1937, č. 7–8, s. 113–116
Soupis poddaných panství Svijanského r. 1773, 16/1938, č. 9–10, s. 151–153

WAJS Miloslav

O lidové mluvě na Českokubsku, 16/1938, č. 7–8, s. 103–105

WEINGART Miloš, Univ. Prof. Dr.

Václav Fortunát Durych, 14/1935, č. 3–4, s. 33–40

ZEMAN František

Stará zaniklá řemesla a zaměstnání v horách, 14/1936, č. 9–10, s. 155–160

ZUMAN František, Dr.

Frant. Koller, rodák mnichovohradištský, 13/1935, č. 7–8, s. 122–125

Rozličné zprávy 13/1935, č. 7–8, s. 135

Notář Frant. X. Kovář. 13/1938, č. 9–10, s. 137–138

Josef Lukavec, 13/1935, č. 9–10, s. 157–158

Putování Jos. Václava Friče našim krajem, 15/1937, č. 5–6, s. 110–111

Václav Košek, náš krajan, 16/1938, č. 9–10, s. 153–154

ŽOFKOVÁ-VĚTVIČKOVÁ L.

Za Václavem Větvičkou, 16/1938, č. 5–6, s. 65–67

ŽÁK Antonín J.

Zápisy, 16/1938, č. 5–6, s. 75–76

Příloha 2: Rejstřík místní-výběrový

B

BĚLÁ POD BEZDĚZEM: 15/1936, č. 3. a 4., s. 33–41, 16/1938, č. 9. a 10., s. 133–135

Č

ČESKÝ DUB: 14/1935, č. 1. a 2., s. 24–27, 14/1935, č. 3. a 4., s. 60–63, 15/1936, č. 1. a 2., s. 17–22, 15/1936, č. 3. a 4., s. 57–60, 15/1937, č. 5. a 6., s. 87–94, 15/1937, č. 9. a 10., s. 183–193, 16/1938, č. 7. a 8., s. 103–105

F

FRÝDŠTEJN: 14/1935, č. 1. a 2., s. 24–27

H

HRUBÁ SKÁLA: 1/1948, č. 4, s. 13–14

HRUBÝ ROHOZEC: 13/1934, č. 1. a 2, s. 14–15

J

JIČÍN: 15/1937, č. 5. a 6., s. 80–87

K

KNĚŽMOST: 13/1935, č. 9. a 10., s. 140–143

M

MALÝ ROHOZEC: 13/1934, č. 1. a 2, s. 9–14

MNICHOVO HRADIŠTĚ: 13/1934, č. 1. a 2., s. 18–20, 13/1934, č. 3. a 4, s. 33–51, 13/1935, č. 5. a 6., s. 92–96, 14/1936, č. 9. a 10., s. 143–145, 15/1937, č. 5. a 6., s. 105–106, 1/1948, č. 5, s. 17–18

T

TATOBITY: 13/1935, č. 5. a 6., s. 67–76

TURNOV: 13/1934, č. 1. a 2, s. 7–9, 13/1934, č. 3. a 4, s. 59–60, 13/1935, č. 7. a 8., s. 97–103, 14/1935, č. 3. a 4., s. 41–42, 14/1936, č. 9. a 10., s. 142–143, 15/1937, č. 5. a 6., s. 80–

87, 15/1937, č. 7. a 8., s. 113–114, 15/1937, č. 7. a 8., s. 114–115, 15/1937, č. 7. a 8., s. 148–151, 1/1947, č. 1, s. 2, 1/1948, č. 5, s. 17–18, 1/1948, č. 5, s. 19, 16/1937, č. 3. a 4., s. 35–38, 16/1938, č. 9. a 10., s. 133–135

TROSKY: 13/1935, č. 7. a 8., s. 103–105, 1/1948, č. 4, s. 14

Z

ZBOROV: 15/1937, č. 9. a 10., s. 153–158, 15/1937, č. 9. a 10., s. 158–161, 15/1937, č. 9. a 10., s. 161–167, 15/1937, č. 9. a 10., s. 167–168, 15/1937, č. 9. a 10., s. 169–171, 15/1937, č. 9. a 10., s. 171–178, 15/1937, č. 9. a 10., s. 178–180

Příloha 2: Rejstřík jmenný–výběrový

A

ALBRECHT Jan: 14/1935, č. 1. a 2., s. 24–27

D

DĚDINA František: 13/1934, č. 1. a 2., s. 27–28

DRAHOŇOVSKÝ Josef: 15/1937, č. 7. a 8., s. 113–114, 15/1937, č. 7. a 8., s. 125–127

DURYCH Václav: 14/1935, č. 3. a 4., s. 33–40, 16/1938, č. 5. a 6., s. 75–76

DVOŘÁK Antonín: 16/1937, č. 1. a 2., s. 20–25, 16/1937, č. 3. a 4., s. 38–44, 16/1938, č. 5. a 6., s. 68–75

DRBOHLAV Vincenc: 16/1937, č. 3. a 4., s. 56–59

F

FRIČ Josef Václav: 15/1937, č. 5. a 6., s. 110–111

H

HERMAN František: 15/1937, č. 7. a 8., s. 114–115

HINDL Tomáš: 14/1935, č. 3. a 4., s. 53–55, 14/1936, č. 9. a 10., s. 143–145

J

JIRÁNEK František: 13/1934, č. 3. a 4., s. 59–60

K

KIRSCHNER Arnošt: 13/1935, č. 7. a 8., s. 105–108

KOLLER František: 13/1935, č. 7. a 8., s. 122–125

KOMENSKÝ Jan Amos: 14/1936, č. 5. a 6., s. 86–88

KOVÁŘ František Xaver: 13/1935, č. 9. a 10., s. 137–138

KRÁSNOHORSKÁ Eliška: 15/1937, č. 7. a 8., s. 116–125

KRUŠINA Josef: 15/1936, č. 1. a 2., s. 7–11

KŘEPINSKÝ Maximilián: 14/1936, č. 5. a 6., s. 65–66

KVÍČALA Jan: 14/1936, č. 9. a 10., s. 145–146

L

LUKAVEC Josef: 13/1935, č. 9. a 10., s. 157–158

M

MACH Josef: 14/1935, č. 1. a 2., s. s. 28–29, 14/1935, č. 3. a 4., s. 42–46, 14/1936, č. 5. a 6., s. 88–93, 14/1936, č. 7. a 8., s. 103–107

MÁCHA Karel Hynek: 1/1947, č. 2, s. 5–6

MAREK Antonín: 14/1935, č. 1. a 2., s. 13–19

METELKA Jindřich: 14/1935, č. 1. a 2., s. 1–5, 16/1937, č. 3. a 4., s. 35–38

MÜLLER Václav: 14/1935, č. 1. a 2., s. 1–5

P

PACLT Čeněk: 14/1935, č. 1. a 2., s. 9–10

PEKAŘ Josef: 15/1937, č. 5. a 6., s. 65–77, 15/1937, č. 5. a 6., s. 78, 1/1948, č. 4, s. 13–14

PRESL Jan Svatopluk: 15/1936, č. 1. a 2., s. 16–17

R

RIEGER František Ladislav: 14/1936, č. 9. a 10, s. 138–141, 15/1937, č. 5. a 6., s. 80–87

S

SEKERA Václav: 14/1935, č. 3. a 4., s. 53–55, 14/1936, č. 7. a 8., s. 127–131, 14/1936, č. 9. a 10., s. 143–145, 15/1936, č. 1. a 2., s. 11–15, 15/1936, č. 1. a 2., s. 16–17, 15/1937, č. 7. a 8., s. 130–135

SVĚTLÁ Karolína: 15/1937, č. 5. a 6., s. 78–79, 15/1937, č. 7. a 8., s. 116–125, 16/1937, č. 1. a 2., s. 4–7, 16/1937, č. 3. a 4., s. 33–35

Š

ŠŤASTNÝ Václav: 13/1935, č. 5. a 6., s. 65–66

ŠULC Václav: 15/1936, č. 3. a 4., s. 60–61

V

Z VALDŠTEJNA Albrecht: 14/1935, č. 1. a 2., s. 24–27, 15/1936, č. 1. a 2., s. 17–22, 15/1937, č. 5. a 6., s. 80–87

VĚTVIČKA Václav: 16/1938, č. 5. a 6., s. 65–67

Z

ZELINKA František: 14/1936, č. 9. a 10., s. 149–155